

Pražská vysoká škola psychosociálních studií

**Vliv reakce sociálního okolí na zpracování
traumatu znásilnění u žen**

Bc. Petra Janová

Vedoucí práce:

Mgr. Eva Dubovská

Praha 2015

Prague college of psychosocial studies

**The influence of the reaction of the social
surroundings on the processing the trauma
of rape for women**

Bc. Petra Janová

Diploma Thesis Supervisor:

Mgr. Eva Dubovská

Prague 2015

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně a uvedla v ní veškerou literaturu a jiné prameny, které jsem použila.

V Praze dne 30. 7. 2015

.....

*Na tomto místě bych ráda poděkovala své vedoucí práce Mgr. Evě Dubovské.
Za velmi vstřícný přístup, odborné vedení, cenné rady a trpělivost.*

*Dále bych ráda poděkovala všem respondentkám, se kterými jsem vedla
rozhovory. Za vstřícnost, otevřenost a ochotu mluvit o tak citlivém tématu,
jakým znásilnění je.*

*V neposlední řadě bych chtěla poděkovat Alžbět a Aničce, které mi pomohly
s formální stránkou práce.*

Anotace

V této diplomové práci se autorka zaměřuje na následky znásilnění u žen. Důraz přikládá na reakce sociálního okolí a jejich vliv na zpracování traumatu. V první polovině teoretické části se soustředí na historické souvislosti a zakotvení trestného činu znásilnění v zákonech České republiky. Dále je zde rozebírána Posttraumatická stresová porucha, jako možný následek prožitého traumatu. Její projevy a léčba. Ve druhé polovině jsou podrobněji rozebrány mýty spojené se znásilněním, se zřetelem na jejich historický kontext. Zároveň je zde zmíněna viktimizace, její pochody a důsledky. Důkladněji je rozebrána viktimizace sekundární.

Praktická část se věnuje kvalitativní analýze polostrukturovaných rozhovorů. Tyto rozhovory byly vedeny se ženami, které mají ve své anamnéze znásilnění. Rozhovory byly analyzovány metodou IPA (Interpretativní analýza).

Výsledky naznačují, že největší podíl na sekundární viktimizaci mají rodiče a rodinní příslušníci. Výzkum ukázal, že velmi citlivé téma, při traumatu znásilnění je otázka viny. Důležitou roli při zotavování hraje možnost sdílení a pocit, že je žena přijímaná i se svým traumatem.

Klíčová slova

znásilnění, sekundární viktimizace, mýty, sociální okolí, trauma

Abstract

In this thesis the author focuses on the consequences of rape for women. Emphasis attaches to the reactions of the social surroundings and their influence on the processing of the trauma. In the first half of the theoretical part focuses on the historical background and the entrenchment of the criminal offence of rape in the laws of the Czech Republic. Furthermore, there is discussed the post-traumatic stress disorder, as a possible result of the experienced trauma. Its symptoms and treatment. In the second half are in more detail discussed the myths associated with rape, with regard to their historical context. At the same time, there is also mention of victimisation, its processes and consequences. More detail is discussed secondary victimisation.

The practical part is devoted to a qualitative analysis of semi-structured interviews. These interviews were conducted with women who have rape in their history. Interviews were analyzed using the method of IPA (Interpretative analysis).

The results suggest that the largest share of the secondary victimisation have parents and family members. Research has shown that a very sensitive topic, in the trauma of rape, is the question of guilt. An important role in the recovery plays the possibility of sharing and the feeling that the woman is taken even with her trauma.

Key words

rape, secondary victimisation, myths, social surroundings, trauma

Obsah

ÚVOD.....	12
TEORETICKÁ ČÁST	14
1 ZNÁSILNĚNÍ.....	15
1.1 Znásilnění (obecné, prevalence, vývoj v čase, statistiky).....	15
1.2 Psychický dopad znásilnění na oběť.....	18
1.2.1 Pocity při znásilnění.....	18
1.2.2 Následky znásilnění	19
1.3 Sexuální život.....	20
2 POSTTRAUMATICKÁ STRESOVÁ PORUCHA (PTSP).....	23
2.1 Projevy	23
2.1.1 Znovuprožívání traumatického obsahu.....	24
2.1.2 Tendence vyhnout se myšlenkám, či pocitům spojeným s traumatem a zabezpečovací chování.....	25
2.1.3 Přetrvávající projevy zvýšené dráždivosti	26
2.1.4 Negativní emoční stavy a ztráta pozitivních emocí	26
2.2 Terapie	27
3 ZAKOTVENÍ V ZÁKONĚ	28
3.1 Znásilnění.....	28
3.2 Sexuální nátlak	30
4 HISTORICKÝ KONTEXT	32
4.1 Mýty	33
4.1.1 O obětech historicky	33
4.1.2 O obětech aktuálně.....	35
4.1.3 Mýty zaměřené na agresora	37
5 „SPECIÁLNÍ DRUHY ZNÁSILNĚNÍ“	39

5.1	Znásilnění manželem/partnerem	39
5.2	Znásilnění seniorů	41
5.3	Znásilnění dospívajících.....	42
6	VIKTIMIZACE	45
6.1	Druhy viktimizace.....	45
6.1.1	Primární viktimizace	45
6.1.2	Sekundární viktimizace.....	45
	PRAKTICKÁ ČÁST	55
1	HLAVNÍ A DÍLČÍ CÍL	56
2	VÝZKUMNÉ OTÁZKY	56
3	METODIKA	57
3.1	Výzkumný soubor.....	57
3.2	Použité techniky sběru dat	58
3.3	Scénář rozhovoru	59
3.3.1	Setting	59
3.3.2	Souhlas s použitím rozhovoru:.....	60
3.3.3	Příběh, vývoj	60
3.3.4	Mapování reakcí okolí	60
3.3.5	Zraňující reakce	61
3.3.6	Podporující reakce	61
3.3.7	Co respondentce pomáhalo se s traumatem vyrovnat?	61
3.3.8	Názory respondentky	61
3.3.9	Rady	61
3.3.10	Ukončení rozhovoru.....	61
4	REALIZACE VÝZKUMU	63

5	METODIKA ANALÝZY DAT	64
5.1	Opakované čtení.....	64
5.2	Počáteční poznámky a komentáře.....	64
5.3	Rozvíjení vzniklých témat	65
5.4	Nalézání souvislostí napříč tématy	65
5.5	Vytvoření tabulky	65
5.6	Narace příběhu	65
5.7	Propojení příběhů.....	66
6	KRITICKÁ REFLEXE VLASTNÍCH PŘEDSTAV TÝKAJÍCÍCH SE VÝZKUMU A VÝZKUMNÉHO TÉMATU	67
7	ANALÝZA ROZHovorŮ	68
7.1	Legenda k rozhovorům	68
7.2	Analýza rozhovoru č. 1 - Lenka.....	68
7.3	Analýza rozhovoru č. 2 – Eliška.....	74
7.4	Analýza rozhovoru č. 3 – Jana.....	79
7.4	Analýza rozhovoru č. 4 – Marie	85
8	VÝSLEDKY	88
8.1	Osobní prožitky.....	88
8.3	Rodina.....	90
8.4	Reakce okolí.....	92
8.5	Co potřebovaly.....	93
9	DISKUSE.....	96
	ZÁVĚR	99
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A DALŠÍCH ZDROJŮ	101
	PŘÍLOHY	105

PŘÍLOHA č. 1 – Tématické celky rozhovoru č. 1 (Lenka)	105
Osobní témata	105
Rodina	106
Reakce mužů	108
Reakce žen	109
Ženství	109
Terapie	110
PŘÍLOHA č. 2 – Tématické celky rozhovoru č. 2 - Eliška	113
Osobní témata	113
Rodina	116
Sociální okolí	118
Policejní vyšetřování	119
PŘÍLOHA č. 3 – Tématické celky rozhovoru č. 3 – Jana	120
Osobní témata	120
Rodina	120
Sociální okolí	122
Agresor	124
PŘÍLOHA č. 4 – Tématické celky rozhovoru č. 4 - Marie	125
Osobní témata	125
Rodina	127
Sociální okolí	127
PŘÍLOHA č. 5 – Doslovný přepis rozhovoru č. 1 - Lenka	130
PŘÍLOHA č. 6 – Doslovný přepis rozhovoru č. 2 - Eliška	16
PŘÍLOHA č. 7 – Doslovný přepis rozhovoru č. 3 - Jana	18
PŘÍLOHA č. 8 – Doslovný přepis rozhovoru č. 4 – Marie	9

ÚVOD

Znásilněn může být muž i žena. Jak uvádí H. BENEDICT, u muže bývá trauma po znásilnění dokonce větší, než u ženy. Znásilnění u mužů není tak časté a tolik se o něm nemluví. Proto pro ně tento akt může být ještě větším traumatem, než pro ženu. Jeden z mýtů o znásilnění říká, že muže není možno znásilnit. A rozhodně ne ženou. Proto mnoho mužů vůbec netuší, že by se toto mohlo stát. Zároveň je to velmi tvrdý zásah do identity muže jako muže, protože si velmi často zakládají na své síle, sexualitě, tvrdosti. Ale znásilněním je toto vše otřeseno až do úplných základů (BENEDICT, 2003). I přesto budu v této práci pro zjednodušení používat pro pachatele mužský rod a pro oběť¹ rod ženský. Je to z toho důvodu, že podle statistik jsou oběťmi znásilnění z 91% ženy a pachateli z 99% muži (CIPROVÁ, 2010). Zároveň se v této práci budu soustředit pouze na ženské oběti. Pokud bude pro pochopení smyslu textu a myšlenky nutné pohlaví zdůraznit, bude tak v textu učiněno.

V teoretické části své diplomové práce se nejprve věnuji obecně znásilnění, historickému kontextu, statistikám v ČR a ostatních zemích. Dále jaký psychický dopad má toto trauma na oběť a v neposlední řadě se zabývám viktimizací (popsáno dále v textu).

Cílem mé práce je zmapovat jak ženy, které byly znásilněny, prožívají reakce okolí na fakt, že byly znásilněné. Dílčím cílem je zjistit, jaké reakce

¹ Jak uvádí CIPROVÁ, termín oběť není úplně ideální označení. Konotuje hierarchické postavení pachatel – oběť, kde pachatel má navrch. Je výše. Zároveň je na oběť velmi často pohlíženo jako na pasivní osobu, která je podřízena útočníkovi. Označování oběti zároveň osobu zneschopňuje. A to jak v současném, tak i v budoucím čase. V této práci ale označení oběť používáno bude. V českém jazyce neexistuje jiné vhodné označení. V angličtině se používá termín „survivor“ do češtiny překládaný jako přeživší (CIPROVÁ, 2010). Toto označení ale není rozšířené a proto v této práci používáno nebude.

sociálního okolí ženy na fakt, že byla znásilněna, pomáhají této ženě se lépe vyrovnat s traumatem. A jaké reakce vyrovnání se zpomalují. Tímto se zabývám v praktické části své diplomové práce. Ke sběru dat použiji polostrukturovaný rozhovor, nahrávaný na diktafon u výzkumného souboru, který byl vytvořen pomocí metody lavinového výběru. Pro zpracování rozhovorů použiji metodu kvalitativního výzkumu s názvem Interpretativní fenomenologická analýza (Interpretative Phenomenological Analysis). Základem této analýzy je snaha co nejlépe porozumět žité zkušenosti jedince.

TEORETICKÁ ČÁST

1 ZNÁSILNĚNÍ

1.1 Znásilnění (obecné, prevalence, vývoj v čase, statistiky)

Znásilnění je klasifikováno (hned po zabití) jako nejvíce zraňující zločin mezi dospělými. Definice znásilnění jsou dvojí. Buď úzká definice, jako u P. HARTLA a H. HARTLOVÉ. Ti charakterizují znásilnění jako soulož vynucenou násilím, nebo hrozbou násilí, která je pro oběť velmi těžce traumatizující (HARTL a HARTLOVÁ, 2010). Znásilnění tedy chápe pouze tehdy, pokud proběhne vynucený sexuální akt². Širší definice znásilnění je obsažena v Trestním zákoníku. Zde se za znásilnění považuje sexuální akt, nebo činnost se sexuálním aktem srovnatelná. Za což je považován anální, nebo orální sex. Nejširší definici představuje ve své knize H. BENEDICT. Ta vysvětluje znásilnění jako jakýkoliv sexuální akt³, ke kterému byla oběť přinucena násilím. Takto širokou definici obhájí tím, že největší strach, který je při znásilnění prožívaný, je strach ze zabití. A tento strach je možné pociťovat i při vynucování jiných aktivit, než pouze u soulože. Hned za strachem ze smrti následuje pokoření, obavy ze ztráty sebekontroly. Tyto psychické dopady na oběť jsou srovnatelné i u jiných vynucených sexuálních praktik⁴. (BENEDICT, 2003)

Podle oficiální policejní statistiky bylo v České Republice za rok 2014 prověřováno 134 nahlášených případů znásilnění. Z toho u 62 bylo zjištěno, že ke znásilnění opravdu došlo. Vyřešena byla ale pouze polovina nahlášených znásilnění. V roce 2013 jsou čísla velmi podobná. Bylo

² Průnik penisu do vagíny.

³ Nejen soulož, nebo jí podobné praktiky.

⁴ Stejně traumatizující jako vynucená soulož může být i vynucená felace, zavádění předmětů do pochvy, nebo doteky na intimních místech.

prověřováno 132 nahlášených případů znásilnění. Z toho u 66 případů bylo zjištěno, že ke znásilnění skutečně došlo. Vyřešeno bylo 38 případů. V roce 2008 bylo zjištěno, že ke znásilnění došlo ve 217 případech. Jak uvádí ČÍRTKOVÁ, tak dle oficiálních statistik je u nás nahlášeno 1-2 znásilnění, nebo zneužití⁵ denně, skutečný počet znásilnění je přinejmenším desetinásobně vyšší. Podle výzkumů se nahlašuje pouhých 3-8% případů znásilnění a v průběhu svého života se alespoň jednou setká se znásilněním 25% žen a 6-10% mužů (cit. dle CIPROVÁ, 2010, str. 10). Dá se tedy říci, že počet nahlášených znásilnění poklesl mezi lety 2008 a 2014 více než třikrát. Můžeme pouze spekulovat, čím je tento pokles způsoben. Je možné, že reálný počet znásilnění se opravdu snížil. Nebo je počet znásilnění stále stejný (nebo podobný) a policii jich je méně oznamováno.

T. REKTOR na svém blogu uvádí, že s vážným sexuálním násilím se během svého života setká každá třetí žena (REKTOR, 2013). Toto tvrzení potvrzuje i zvláštní zpráva tajemníka OSN, kterou ve své knize uvádí M. HRONOVÁ. Podle ní byla minimálně každá třetí žena během svého života zbita, přinucena k sexu, nebo jinak zneužita (HRONOVÁ, 2010). Oba autoři (Rektor i Hronová) uvádí velmi vysoká procenta žen, které se za svůj život setkaly se závažným sexuálním násilím. Tyto informace uvádí na základě své praxe a práce se znásilněnými ženami. Jak již bylo řečeno, znásilnění je druhý nejhorší zločin mezi dospělými. Intenzivně zasahuje oblast sebevědomí, vnímání a hodnoty sebe sama. Je velmi těžké o něm mluvit. Proto je pravděpodobné, že mnoho žen o svém znásilnění nikdy nemluvalo. Nevyhledaly odbornou pomoc. Proto se ani nemohly dostat do žádných statistik.

Relevantní výzkum byl proveden na české populaci roku 2003 v rámci projektu *Mezinárodní výzkum násilí na ženách*, do kterého se zapojila i

⁵ Zneužitím se rozumí, pokud je oběti méně, než 15 let.

Česká Republika. Data byla sbírána na dospělých ženách. Do výzkumu se v České Republice zapojilo 1980 respondentek. Byly osobně tazatelkami dotazovány na incidenci násilí, typy násilných aktů a jejich frekvenci. Jedním z dílčích zaměření bylo dotazování se na sexuální násilí. A to od vlastního partnera (současného i minulého) a od cizích mužů. Alespoň jednou za život si partner vynutil sexuální⁶ styk u 7% respondentek. 6% respondentek zažilo *pokus* o vynucení si sexuálního styku od partnera. Cizí člověk si vynutil sexuální styk u 3% respondentek. *Pokus* o vynucení si sexuálního styku cizí osobou si zažilo 8% žen. Výzkumníci rozdělili sexuální násilí do několika položek podle druhu⁷. Pokud sečteme všechny položky, tak jakékoliv prožité sexuální násilí ve svém životě uvádí 19% žen od partnera a 37% žen od cizího člověka. Nejvyšší položkou je osahávání od cizího člověka. S touto formou násilí se setkalo 23% žen. Je vidět, že vynucení si sexuálního styku může být překážkou v pokračování vztahu. Pouze 17% žen uvedlo, že vynucený sexuální styk přišel od současného manžela/partnera. Všechny ostatní ataky byly od partnerů, nebo manželů bývalých.

V rámci České republiky se počet znásilnění liší dle krajů. Podle CIPROVÉ je nevyšší počet nahlášených znásilnění ve velkých městech (Praha, Brno). Velmi vysoký počet nahlášených znásilnění je i v příhraničí, severních a západních Čechách. Naopak nejnižší počet znásilnění je na Vysočině a na Jižní Moravě (CIPROVÁ, 2010).

⁶ Vynucení si sexuálního styku je v tomto případě totožné se znásilněním.

⁷ Vynucený sexuální styk, pokus o vynucený sexuální styk, osahávání, vynucená sexuální aktivita s jinou osobou, jiné sexuální násilí.

1.2 Psychický dopad znásilnění na oběť

Znásilnění je jedno z nejtěžších traumat, které se může člověku přihodit. Je to invazivní zásah do jeho intimity. Velmi často po něm přichází chvíle zoufalství, bezmoci, agrese, autoagrese. Jak ale uvádí H. BENEDICT, naděje na zotavení je velká. 20 – 30% obětí se zotaví během jednoho měsíce, z těžké deprese se polovina obětí dostane do půl roku. Většině žen trvá zotavení více než rok, ale nakonec k němu dojde (BENEDICT, 2003). Velkou roli v zotavení hrají reakce a podpora okolí ženy. Nemalou roli také odborná pomoc.

1.2.1 Pocity při znásilnění

Podle L. ČÍRTKOVÉ a M. VITOUŠOVÉ, bývá při znásilnění největší strach ze zabití, pokud se násilníkovi nepodvolí. Prožívá ho až 90% obětí. Následuje velká bezmoc, kterou uvádí 60% obětí. Dále vztek. Na sebe, na okolí, který má 55% znásilněných. 40% cítí hnus a ponížení. 20% obětí prožívá odstup od toho, co se jim děje (ČÍRTKOVÁ a VITOUŠOVÁ, 2010). Dále oběti znásilnění mohou prožívat pokoření a obavy ze ztráty sebekontroly a sebeovládání.

Žena může být zcela ochromená a během znásilnění se ani nepohne. Ustrne a pouze čeká, až bude konec. Většinou se to děje, pokud je žena napadena ve spánku, nebo je útok velmi intenzivní. Dále je možné, že reakcí bude disociace. Odstřížení se od svých pocitů a od celé situace. Stává se, že si žena nic nepamatuje. Nebo se její vzpomínky zúží na pouhé nepodstatné detaily⁸. Chrání tím samu sebe. Protože, kdyby si v tu chvíli připustila s plnou silou, co se děje, mohlo by dojít k psychickému zhroucení. Nebo naopak může fungovat velmi racionálně a prakticky. Vědomě minimalizuje rizika ublížení, plánuje, co udělá pro svou záchranu.

⁸ Může to být mokrý flek na stropě, nebo vůně růží, které byly v pokoji. Kohoutí zakokrhání, zvuk projíždějícího vlaku...

1.2.2 Následky znásilnění

Následky znásilnění se u obětí mohou projevat téměř ve všech oblastech jejich života. Nejedná se pouze o fyzickou a psychickou. Jak uvádí L. ČÍRTKOVÁ a M. VITOUŠOVÁ, oblasti, které znásilnění zasáhne, jsou

- Zdravotní
- Psycho – sexuální
- Emocionální
- Vztahové
- Sociální
- Pracovní - výkonové (ČÍRTKOVÁ a VITOUŠOVÁ, 2010)

Po znásilnění často přichází fyzické obtíže. Jsou způsobené agresorem⁹, ale může se jednat i o psychosomatické nemoci, které mají příčinu ve znásilnění. A to i přesto, že to tak na první pohled nevypadá¹⁰.

Mohou přicházet nekontrolovatelné zvraty nálad. Dochází k nim zcela náhle, bez vnějšího podnětu, nebo s podnětem zcela neadekvátním.

Je možné, že se objeví deprese různé hloubky. Jejím projevem může být i ztráta sebeúcty. Pocit sklíčenosti často způsobuje to, že se jedinec začne nesnášet. S tím souvisí, že se žena sama sobě přestane líbit, přestane si věřit. Toto může zasáhnout její život v širokém kontextu. V práci, ve vztazích, v sebepojetí a sebehodnocení.

Objevují se flashbacky. Jak píše P. HARTL, flashbacky jsou záblesky minulosti, které by se daly přirovnat ke scéně filmu, která se najednou přehraje v hlavě oběti. Pro znásilněné ženy to je, jako by si znovuzpřítomněné okamžiky prožívaly znovu (HARTL, 2010). Spouštěčem

⁹ Gravidita, odřeniny, zlomeniny, podráždění pochvy, venerické choroby...

¹⁰ Podle H. BENEDICT se může jednat o mnoho různých chorob. Například chronická rýma, chřipka, bolesti žaludku, hlavy, ztuhlé končetiny (BENEDICT, 2003)...

může být téměř cokoliv. H. BENEDICT píše o tom, že mnoho žen, které byly znásilněné ve spánku, se po dlouhou dobu s hrůzou probouzí ve stejný čas, jako se znásilnění stalo. Pokud se znásilnění stalo při nějaké všední činnosti, je velmi těžké se jí vyhnout, proto flashbaky přichází často (BENEDICT, 2003).

Mohou se objevovat noční můry a fobie. Fobie jsou obzvláště omezující, pokud se jedná o určitý typ místa, nebo o specificky vypadajícího muže, který ženě připomíná násilníka. Noční můry jsou nepříjemnou součástí rekonvalescence po znásilnění. Nevědomí se snaží zpracovat traumatický zážitek. Nutí ženu prožívat znásilnění znovu a znovu. Zároveň mohou být ale i součástí zotavování. Pokud je s nimi dobře pracováno, může se děsivá scéna, kdy má agresor navrch, změnit. A žena se najednou ve snu ubrání. Což je velmi ozdravující korektivní zkušenost.

Může se objevit vyhýbavé, zabezpečovací chování, nebo naopak nadměrné riskování. Oboje má svůj základ v otřesení důvěry v bezpečí své a v bezpečnost světa. Zabezpečovací chování má za cíl co nejvíce eliminovat možnost, že by se znásilnění mohlo opakovat. Vyhýbá se potenciálně nebezpečným situacím a dělá si neustále pojistky. Nadměrné riskování je opačné. Žena si dokazuje, že je v bezpečí a proto riskuje více, než by riskovala před znásilněním, aby takovéto důkazy bezpečí měly váhu. Zároveň sama sobě dokazuje, že ji znásilnění nezlomilo. Dokazuje si, že se nedá zastrašit.

1.3 Sexuální život

Otázka následného sexuálního života je velice ožehavá. Pro znásilněné ženy je těžké připustit si, že by znovu mohly mít normální sexuální život. Podle H. BENEDICT stěžují další sexuální život dvě fakta. Pokud žena při znásilnění prožila orgasmus, nebo pokud byla stále panna. Orgasmus při

znásilnění se dá vysvětlit fyziologickými pochody v těle¹¹. To je velmi excitované, hladina adrenalinu stoupá, krevní tlak se zvyšuje. Tělo je zmatené a proto si „poplete“ reakce. Pro ženu to ovšem může být velmi frustrující. Vynořují se otázky, zda se skutečně jednalo o znásilnění, zvětšuje se pocit viny a podezření toho, že si znásilnění zasloužila. Pokud je žena před znásilněním stále panna, nebo má minimální sexuální zkušenosti, je těžší poté začít běžný sexuální život (BENEDICT, 2003).

Jak uvádí U. WIRTZ, typické jsou dva typy sexuálního chování, které mohou nastupit u žen po znásilnění. První je velká promiskuita. V ženě byla prolomena hranice jejího sexuálního chování. Ztratila zábrany. Nebo se tímto způsobem snaží zapomenout na to, co se jí stalo. Dokazuje si, že je stále žena. Žádoucí, krásná, po které muži touží. Může se oblékat vyzývavěji, než před znásilněním. Stává se to i v případech, kdy k sobě žena cítí odpor, nebo se viní z toho, co se stalo. Poté si tímto způsobem ubližuje. Zabíjí v sobě to, co se agresorovi zabít nepovedlo. Dává se k dispozici dříve, než by si ji někdo mohl vzít. Minimalizuje možnost, že by jí někdo opět ublížil, protože si dříve ublíží sama. Druhý způsob chování je zcela opačný, i když se opět jedná o strategii minimalizující možnost opětovného útoku. Žena se snaží být co nejméně atraktivní. Obléká se do velkého, volného oblečení, přestává používat make-up. Může výrazně přibrat na váze. Snaží se co nejvíce vzdálit od svého ženství. Potlačit v sobě ženu, které bylo ublíženo. Odmítá sex, i jiný intimní kontakt. Snaží se být neviditelnou. V tuto chvíli jsou intenzivní pocity hnusu, odporu. Jak k sobě, ke svému tělu¹², tak k mužům (WIRTZ, 2004).

Pocity a problémy, které zde jsou nastíněny, nemusí postihovat všechny oběti. Každý člověk je jedinečný a na trauma může reagovat jinak. Může

¹¹ Není to proto, že by znásilnění ženu vzrušovalo, nebo že by se jí líbilo.

¹² Může docházet k sebepoškozování, nebo k sebezohavování.

reagovat přesně podle popsaného vzorce, nebo pouze podle části, nebo úplně jinak. Pro ženy, které byly znásilněny, je velmi důležitá informace o legitimitě jejich prožívání. Potřebují vědět, že to, co cítí, prožívají, je v pořádku. Že to je normální. Dále je důležitá informace, že v tom nejsou samy. I ostatní oběti znásilnění si prochází podobnými stavy a kladou si podobné otázky.

Popsané pocity, prožívání, se dostávají nejen u dokonatého vaginálního znásilnění. Jsou prožívány i při nedokonaném znásilnění, nebo u vynuceného orálního, či análního sexu. Také mohou být i při jakémkoliv jiném napadení, se sexuálním kontextem.

2 POSTTRAUMATICKÁ STRESOVÁ PORUCHA (PTSP¹³)

Častým jevem, který se může po traumatu rozvinout je posttraumatická stresová porucha. K. M. PORTERFIELDOVÁ píše, že výskyt PTSP po násilném útoku je 1 - 3 případy na 6 - 10 fyzických napadení. Je-li oběť při útoku poraněna, nebo je ohrožena na životě, pravděpodobnost výskytu PTSP se zdvojnásobuje. Přičemž nejvíce případů PTSP se objevuje po znásilnění (PORTERFIELDOVÁ, 1997). Znásilnění je klasifikováno jako závažné trauma. Jak uvádí U. WIRTZ, trauma je zážitek extrémní bezmocnosti na základě situace, která je nečekaná, nebo extrémně intenzivní a pro kterou člověk nemá schéma reakcí. Trauma představuje útok na strukturu osobnosti, který znemožňuje zpracování zážitku obvyklým způsobem. Ženy po prožití znásilnění toto trauma popisují jako otevřenou ránu, která neustále krvácí a ony se marně snaží ji zacelit (WIRTZ, 2003).

2.1 Projevy

PTSP se nerozvine u každého člověka, který si prožil trauma. J. PRAŠKO aj. dávají přímou úměru mezi velikostí a brutalitou traumatu a pravděpodobností rozvoje PTSP (PRAŠKO aj., 2003). Pravděpodobnost rozvoje PTSP snižuje i dobré sociální zázemí, dospělý věk, rychlá terapeutická pomoc, možnost svěřit se se svým příběhem, schopnost

¹³ Dále bude uváděna pouze zkratka PTSP. V literatuře se také často objevuje anglické označení Posttraumatic stress disorder (PTSD)

sebereflexe, zkušenost se zvládnutím traumat v minulosti, zachování si pocitu kontroly a smyslu. Pro snížení pravděpodobnosti rozvoje PTSP jsou velmi důležité reakce okolí. Jak uvádí L. ČÍRTKOVÁ, *zlomový, rozhodující vliv na vznik důsledků v podobě rozvoje PTSP má především dění, které se odehrává v době po spáchání trestného činu. Reakce profesionálů a privátního okolí je totiž jediný faktor, který můžeme spolehlivě a programově ovlivňovat ve prospěch oběti. Vzniku PTSP lze předejít správnou a včasnou podporou v privátním okolí, eliminováním rizik sekundární viktimizace a včasnou odbornou intervencí, která musí být šitá na míru* (ČÍRTKOVÁ, 2010, str. 211). Jak uvádí Y. LUCKÁ a L. KOBRLE, PTSP může být diagnostikována, pokud se rozvine do šesti měsíců až jednoho roku po traumatické příhodě a její projevy trvají více než měsíc (LUCKÁ a KOBRLE, 2012).

Y. LUCKÁ a L. KOBRLE uvádí tři oblasti, ve kterých se PTSP projevuje nejvíce. Tendence ke znovuprožívání traumatického obsahu, tendence vyhnout se myšlenkám, či pocitům spojeným s traumatem a v přetrvávajících projevech zvýšené dráždivosti. J. PRAŠKO aj. přidává ještě čtvrtou oblast a tou je ztráta pozitivních emocí¹⁴.

2.1.1 Znovuprožívání traumatického obsahu

- Mohou se opakovat strašidelné sny, které souvisí s prožitým traumatem přímo, nebo jsou děsivé na symbolické rovině¹⁵.
Vyvolávají silnou úzkost až děs. Jedinec se budí zpocený s bušícím srdcem.

¹⁴ Y. LUCKÁ a L. KOBRLE tuto oblast také uvádí, ale v rámci vyhýbavého chování. Stejně jako J. PRAŠKO aj. jsem přesvědčena, že si zaslouží vymezení zvlášť.

¹⁵ Sen může být například o pronásledování vlky, nebo o smrti někoho blízkého.

- V opakujících se myšlenkách, obrazech, které s událostí souvisí. Jsou to vtíravé myšlenky, které jsou útržkovité, ale velmi živé. Vyvolávají ataky vzteku, úzkosti, bezmoci, smutku, či pocity odcizení a marnosti.
- Flashbacky. Jedinec má pocit, že traumatizující událost prožívá znovu. Jako by znovu byl přesně v téže situaci. Může je vyvolávat cokoliv, co s traumatickou situací jakkoliv souvisí.
- Znovuprožívání emocí, které si jedinec prožil při traumatu. Bez zjevné vnější příčiny se objeví silná úzkost, strach, bezmoc. Tyto emoce jsou prožívány bez obrazového doprovodu.

2.1.2 Tendence vyhnout se myšlenkám, či pocitům spojeným s traumatem a zabezpečovací chování

- Vyhýbání se situacím, nebo činnostem, které s traumatem souvisí. Jedinec se vyhýbá místům, kde se trauma stalo. Může se vyhýbat i lidskému kontaktu, blízkosti, pokud byl součástí traumatizace¹⁶. Může se vyhýbat i podobným tématům, televizním vysíláním, filmům, časopisům. Vyhýbá se činnostem, které jsou podobné těm, které dělal v době traumatu. Typické je i vyhýbání se rozhovoru na podobné téma.
- Mentální vyhýbání se. Snaží se vyhnout všem vzpomínkám na traumatizující událost. Tyto vzpomínky se ale neustále vynořují, proto se jedná o velmi vysilující boj. S tím souvisí i amnézie částí, nebo celé události.
- Vyhýbání se blízkému vztahu. Strach projevit vřelé emoce, svěřit se, sdílet s někým své myšlenky nebo vzpomínky. Poté přichází odcizení. Jedinec může mít pocit, že žije za závěsem

¹⁶ Toto se často děje u znásilnění. Zde dochází i k vyhýbání se sexu a intimnímu kontaktu.

nebo v akváriu. Přichází osamělost nebo podezíravost. Nedůvěra v ostatní lidi.

- Zabezpečovací chování. Snaha předejít opětovné traumatizaci. Činění kroků k vyhnutí se ještě předtím, než je to nutné. Posouvání hranic, vyhýbání se.

2.1.3 Přetrvávající projevy zvýšené dráždivosti

- Neustálé nastražení, připravenost k poplachové reakci, jako by jedinci neustále hrozilo nebezpečí. S tím souvisí zvýšená výbušnost, agresivita. Jedince podráždí i podněty, kterých by si dříve nevšiml nebo by na ně nereagoval.
- Psychomotorický neklid. Jedinec je roztěkaný, těžko se soustředí na jednotlivé činnosti, které mu trvají déle než předtím. Výsledek neodpovídá vložené energii. Nebo naopak jen těžko přenáší pozornost z podnětu na podnět.
- Nadměrná bdělost. S tím souvisí těžké usínání a přerušovaný spánek. Jako by jedinec musel být neustále v pohotovosti. I ve spánku. Z toho vzniká velké vyčerpání.
- Přítomnost fyziologických reakcí, které připomínají prožívání traumatu. Vegetativní reakce jako třes, pocení, hypertonus svalstva, rychlejší srdeční činnost, zrychlený dech...

2.1.4 Negativní emoční stavy a ztráta pozitivních emocí

- Objevuje se citová oploštělost, chybí prožitek ze života. Nedokáže se radovat z pozitivních věcí. Často se vyhýbají činnostem, které přináší potěšení, radost.
- Snaha o potlačení velkých negativních emocí souvisejících s traumatem vede k tomu, že jsou potlačeny všechny emoce. A to včetně pozitivních. Nadměrná snaha o kontrolování okolí,

potlačování i náznaku emocí vede k vyčerpanosti, bezmoci a může ústít až do deprese.

- S depresí a bezmocí často souvisí pocity viny. Jedinec může obviňovat ostatní lidi, kteří byli přítomni traumatu, nebo na něj měli vliv. Může obviňovat instituce, zařízení. Ale nejčastěji obviňuje sebe. Obviňuje se za to, že nejednal jinak, může přebírat zodpovědnost za to, co se stalo.

2.2 Terapie

Podle J. HAŠTA a H. VOJTOVÉ se v terapii PTSP a traumatu obecně osvědčilo vytvořit pevnou terapeutickou alianci. Vytvořit bezpečné prostředí a v tomto modu nechat klienta mluvit o traumatu. Verbalizovat všechny detaily a pocity, které mu přijdou na mysl. V průběhu opakovaně edukovat klienta a legitimizovat jeho prožívání a emoce. Toto vytváří prostor pro znovuprožívání a znovuvytrpění traumatu. Znovuprožití, verbalizování pocitů a terapeutické přijetí má katarzijní účinek. Bez terapie dochází k vynořování vzpomínek a jejich znovuukládání v nezměněné formě. Naopak je možné, že budou vytvořeny nevhodné návyky a trauma se ještě prohloubí. V rámci terapie je proces vynořování vzpomínek a pocitů kontrolován. Zároveň je klient kotven tady a teď. Některé reakce a pocity mohou být přeznačkovány a zvědoměny. Klient postupně začíná získávat pocit, že ví, co se s ním děje. Začíná rozumět svým reakcím, pocitům, situacím. Začíná se stabilizovat (HAŠTO a VOJTOVÁ, 2012). Zde je i zmíněna terapie pomocí EMDR (Eye Movement Desensitization and Reprocessing – Desenzibilace a zpracování pomocí očních pohybů). Podle autorů je díky této metodě možné proces terapie urychlit o 40% – 50% (HAŠTO a VOJTOVÁ, 2012).

3 ZAKOTVENÍ V ZÁKONĚ

3.1 Znásilnění

Znásilnění jako trestní čin je popsáno v zákoně č. 40/2009 Sb. Jedná se o §185. Jeho plné znění je:

(1) Kdo jiného násilím nebo pohrůzkou násilí nebo pohrůzkou jiné těžké újmy donutí k pohlavnímu styku, nebo kdo k takovému činu zneužije jeho bezbrannosti, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až pět let.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) souloží nebo jiným pohlavním stykem provedeným způsobem srovnatelným se souloží,

b) na dítěti, nebo

c) se zbraní.

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na dítěti mladším patnácti let,

b) spáchá-li takový čin na osobě ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody, ochranného léčení, zabezpečovací detence, ochranné nebo ústavní výchovy anebo v jiném místě, kde je omezována osobní svoboda, nebo

c) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví.

(4) Odnětím svobody na deset až osmnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.

(5) Příprava je trestná.

Dle tohoto paragrafu může být útočník kdokoliv. Není zde omezen věk, pohlaví, nebo vztah k oběti. Taktéž obětí může být kdokoliv. Bez ohledu na věk, pohlaví, vyznání, sociální status, vztah k agresorovi¹⁷.

Na oběť je nutné vyvinout tlak, který ale není blíže specifikován. Může to být formou fyzického násilí, ale může se jednat i o násilí psychické nebo pohrůžku. Tato pohrůžka zase není specifikovaná. Pro každého jedince se za pohrůžkou skrývá něco jiného. Každý je zranitelný jinde nebo jinak. Pro matku dětí může být pohrůžka to, že agresor ublíží jejím dětem. Pro chlapce v pubertě může být dostatečnou pohrůžkou to, že na sociální síti bude vyvěšena jeho nahá fotografie.

Podle slov poručíka Mgr. Petra Bebčáka¹⁸, je za znásilnění považován aktivně odmítaný akt, popřípadě neodmítaný, pokud je osoba ve stavu bezbrannosti. Zde je důležitá informace, že i pokud je oběť neschopná aktivního nesouhlasu, nebo odmítnutí, jedná se o znásilnění. Toto může nastat například, pokud je oběť intoxikovaná, nebo její mentální úroveň neumožňuje aktivní obranu¹⁹.

¹⁷ Z tohoto vyplývá, že ke znásilnění může dojít i mezi partnery, manžely, nebo mezi příbuznými v rodině. Stejně tak je za znásilnění považováno vyžadování sexuálního aktu sociálně výše postaveným agresorem (například právníkem), na níže postavené oběti (například prostitutka).

¹⁸ Přednáška Trestní řízení a postupy OČTŘ, duben 2015

¹⁹ V tomto případě může jít například o osoby se sníženým IQ, nebo o staré osoby trpící demencí.

Dále je důležitá otázka souhlasu s pohlavním stykem. Jak upozorňuje K. CIPROVÁ, znásilnění není v české legislativě definováno souhlasem, nesouhlasem, ale hrozbou aktuálního násilí. Toto pojetí ovšem nezohledňuje dlouhodobé psychické týrání, kde je oběť již tak demoralizována, že souhlasí se vším. Zároveň může se sexem souhlasit, aby ochránila své děti nebo blízké²⁰. Což je právně jen velmi těžko zachytitelné. (CIPROVÁ, 2010)

V dalších člancích paragrafu jsou uvedeny specifické situace, které mají trestní sazbu vyšší. Buď na základě věku oběti, nebo míry brutality použité při znásilnění. Počítá se s tím, že čím je brutalita vyšší, tím je pro oběť těžší se bránit²¹ a proto i trestní sazby jsou vyšší.

3.2 Sexuální nátlak

Paragraf č. 186 Trestního zákoníku vymezuje, co zákon chápe jako sexuální nátlak, a jak toto jednání postihuje. V § 185 je vymezen pouze pohlavní styk, nebo praktiky s ním srovnatelné²². Jedná se zde o pohlavní sebeukájení, obnažování, nebo jiné srovnatelné chování.

Na základě tohoto paragrafu jsou postihnutelné všechny praktiky, které přes nesouhlas oběti vedou k uspokojení agresora. Nebo pokud k takovému

²⁰ Například: Dojde ke znásilnění u ženy doma. Děti spí ve vedlejší místnosti a žena je nechce vystavit situaci, kdy křičí o pomoc. Je dost pravděpodobné, že násilník by svůj čin vykonal i přesto, že by toho děti byly svědky.

²¹ Větší pravděpodobnost zabránění znásilnění je v případě, že agresor má holé ruce, než v případě, že je proti oběti namířena střelná zbraň. Zde je strach o život mnohem větší a donucení k činnostem, které agresor žádá, snazší.

²² Jedná se o orální styk, anální styk, nebo digitální penetraci (zasunutí jednoho, nebo více prstů do vagíny ženy)

jednání bylo zneužito bezbrannosti oběti. I když se nejedná o přímou penetraci, traumatizace oběti může být srovnatelná s obětí znásilnění. Také se jedná o zásah do autonomie oběti, narušení základních jistot.

4 HISTORICKÝ KONTEXT

V předkřesťanských dobách bylo obvyklé, že si muž zajistil ženu únosem. Jak uvádí LINKOVÁ, M. žena v té době byla chápána jako majetek. A pokud byla znásilněna, tak došlo ke škodě na majetku muži, který ji měl za manželku, nebo pokud byla svobodná, tak otci. Ženy byly chápány jako možnost rozšíření majetku a znásilněním se „kupní síla ženy“ velmi snižovala. Proto byl muž nucen si ženu, kterou znásilnil, vzít. Pokud žena byla panna, tak byl ještě k tomu nucen zaplatit jejímu otci trojnásobek její hodnoty jako odčinění vzniklé škody. Přičemž nebylo řešeno, jak brutální znásilnění bylo. Důležitý byl pouze sociální status otce, nebo manžela (LINKOVÁ, 2002). V evropské kultuře ve středověku žena patřila muži. Pokud byla znásilněna, odvíjel se prohřešek od postavení muže ve společnosti, podobně jako v době předkřesťanské. Přičemž byly rozdílné sankce podle toho, kdo znásilnění spáchal. Pokud to byl šlechtic, zaplatil nepoměrně menší pokutu, než prostý člověk. Král ani biskupové nemohli, podle zákona, ženu znásilnit. Bylo to vnímáno, že muž dostal újmy na majetku. Znásilnění v manželském svazku neexistovalo. Takže manžel si na ženě mohl sexuální akt vynucovat kdykoliv chtěl. Pokud bylo zneužito dítě rodičem, klasifikovalo se to pouze jako prohřešek proti dobrým mravům a nijak vážně postihováno nebylo (CIPROVÁ, 2010).

V 70. letech 20. století převládal ve společnosti i v trestně právním systému názor, že žena si může za své znásilnění sama. Viktimizace byla dvojí. Jak samotným aktem znásilnění, tak často i vyšetřovateli, rodinou, lidmi, kterým se svým zážitkem svěřila. Jak uvádí K. CIPROVÁ, do 20. století, a bohužel mnohdy i nyní, bylo obecně přijímáno, že v manželství nemůže dojít ke znásilnění. Do české legislativy byl tento trestní čin zahrnut až roku 1950. Dále ovšem převládal názor, že znásilněna může být pouze žena a

jediným typem znásilnění je penetrace do vagíny. Vyžadování jiných sexuálních aktivit proti vůli ženy bylo v trestním zákoníku ukotveno až roku 2001. Stejně tomu je i se znásilněním muže, ať již ženou, nebo mužem (CIPROVÁ, 2010).

4.1 Mýty

V této práci se budu věnovat reakcím sociálního okolí ženy na znásilnění. Proto si myslím, že je důležité uvést několik mýtů, které jsou ve společnosti stále aktuální. I když osvěta jak odborné, tak vědecké společnosti stále roste, mýty se mohou projevat v prezentovaných názorech, v médiích i při kontaktu se znásilněnou osobou.

4.1.1 O obětech historicky

Mýty mají svůj historický vývoj. Jak uvádí J. BOURKEOVÁ, ještě v 19. století se v akademických kruzích věřilo, že bránící se ženu není možné znásilnit. K tomu, aby bylo možné plně se bránící ženu znásilnit, je třeba alespoň dvou, ne-li tří mužů. Pokud na ženě těle nebyla nalezena dostatečně jasná poranění, trestní složky případ přestaly vyšetřovat s tím, že se žena nebránila vší silou, tudíž se sexem souhlasila. Zároveň se v této době věřilo, že není možné znásilnit ani dítě. Dětská obvinění byla bagatelizována a přistupovalo se k nim jako k fantaziím. V roce 1913 byl v respektovaném medicínském časopise *International Clinics* otištěn článek, ve kterém je ženská vagína přirovnávána k pochvě pro meč. Je zde užito přirovnání, že vibrující pochva neumožňuje zasunout meč, stejně tak stažené svaly pánevního dna neumožňují průnik penisu. Tato myšlenka přetrvávala v populární kultuře i ve 20. století, kde byl proveden výzkum mezi agresory. Ti byli dotazováni, zda je možné znásilnit bránící se ženu.

Již z podstaty věci tvrdili, že to možné není, protože oni jsou nevinní a nikoho neznásilnili, i když byli soudem odsouzeni. (BOURKEOVÁ, 2010)

Dalším z historických mýtů je, že ženy o znásilnění lžou. I když se tento mýtus vylučuje s mýtem, že bránící se ženu nelze znásilnit, tak jejich hlavní výskyt je datován do stejné doby. Jak uvádí J. BOURKEOVÁ, ve 30. letech 19. století otiskl deník The Times článek o ženách z irských hrabství, které křivě obviňovaly muže, že je znásilnily. Tyto ženy to dělaly pod záminkou, aby muže přiměly k manželství. V článku jsou litováni muži a autor je velmi rozhořčen z toho, že několik mužů bylo na základě obvinění ze znásilnění dokonce i popraveno (BOURKEOVÁ, 2010). Zároveň se připojují spekulace, že v nemajetných rodinách navádí matky své pubertální dcery, aby sváděly starší muže a tím si zajistily lepší ekonomické jistoty.

J. BOURKEOVÁ uvádí příklad prezidenta lékařské komory a primáře nemocnice v Bronxu Williama Robinsona. Ten v první polovině 20. století přichází s populární knihou „Sexuální a manželské problémy Ameriky“ (1928). Zde odsoudil ženy, vznášející obvinění ze znásilnění jako degenerované. Dále se o nich vyjadřuje jako o hysterických, psychopatických, lstivých a toužících se zviditelnit. Jak zde uvádí, těmito ženami zpravidla bývají staré panny, mrzuté služky, zhýralé prostitutky, estrádní umělkyně. Tyto ženy mohou být vzdělané, či nevzdělané, konzervativní, či radikální. Robinson je zároveň přesvědčen, že tyto ženy propadly zvláštnímu typu sexuální perverze. U této perverze je možné dosáhnout sexuálního uspokojení pouze, pokud žena obviní nevinného muže a poté má možnost sledovat, jak tento nevinný muž trpí. Je zde předkládán i případ obviněného muže, u kterého, podle slov Robinsona, byl případ tak dobře zosnován, že obžalovaný neměl vůbec žádnou příležitost dokázat svou nevinu (BOURKEOVÁ, 2010).

4.1.2 O obětech aktuálně

Historické mýty byly spíše založeny na fyziologii těla. Jejich chápání ovlivňovaly aktuální poznatky, které byly dost často chybně interpretovány. V současné době jsou spíše aktuálnější mýty, které mají základ v psychice a chování obětí.

Jeden z mýtů je, že ženy si o znásilnění říkají. Pokud chodí samy pozdě večer domu, nosí vyzývavé oblečení, jsou výrazně nalíčené, dají najevo, že se jim nějaký muž líbí, jsou milé a přátelské. Zde by se dalo vyčíslit velké množství věcí, činností, které by ženy neměly dělat, aby se vyhnuly znásilnění. Argumenty typu: „Řekla si o to, protože měla šaty, chovala se vyzývavě, koketovala se mnou...“, přenáší zodpovědnost za čin na ženu. Agresoři se tím snaží zbavit zodpovědnosti a hlavně viny. Tím, že řeknou toto, se sami očistí.

Dalším rozšířeným mýtem je, že i pokud žena říká, že nechce, tak ale podvědomě chce. Dá se to zjednodušit tak, že ne znamená ano. Mnoho mužů považuje představu o zkrocení ženy za přitažlivou. Vzrušuje je, že ženu donutí, přes její nesouhlas k sexu. Tato žena si nakonec sex s nimi užije a dá jim za pravdu. Tento mýtus je také podporován pornografickým průmyslem, kde je mnoho fantaskních představ zhmotňováno v realitu. Díky tomu může nastavovat nereálný standard přijatelného a správného²³. V otázce souhlasu a nesouhlasu hrají velkou roli omamné látky, jako drogy a alkohol. Nyní, podle J. BOURKEOVÉ existuje ve společnosti dvojí standard odpovědnosti za své chování pod vlivem omamných látek. Pokud se muž opije a spáchá ve stavu opilosti trestný čin, je za něj méně zodpovědný. Důvodem je, že byl ve stavu nezpůsobilosti, kdy si nebyl plně vědom svého chování a jeho důsledků. Ale ženy jsou za své opití se (nebo

²³ Podobně to funguje i s ideálem krásy, který je nereálně nastavován médií, oděvním a kosmetickým průmyslem.

požití jiných omamných látek) zodpovědné samy a měly by si v tomto stavu hlídat, aby je někdo neznásilnil, nebo jim neublížil. Je to pro ně přitěžující skutečnost (BOURKEOVÁ, 2010).

Ve společnosti je rozšířen názor, že žena se znásilnění masivně brání. Použije všech dostupných druhů obrany. Pravdou ovšem je, že nejčastěji používaná obrana, je obrana verbální. Nejvíce prožívaný strach je strach o život, o zdraví. I z toho důvodu je ve většině případů oběť ztuhlá. Zároveň při fyzické obraně hrozí možnost, že fyzická síla používaná pachatelem se zvýší a s tím i ohrožení života. Protože znásilnění není ženami vnímáno jako vynucený sexuální styk. Ale jako ohrožení života.

Mylný může být i dojem, že znásilňovány jsou pouze nepočetné ženy. Ženy pokleslých mravů, prostitutky, ženy z chudinských čtvrtí. Toto ovšem není pravda. Jak bylo řečeno výše, 60% násilníků jsou oběti blízké osoby, nebo osoby, které oběť zná. Již z tohoto důvodu může znásilnění potkat opravdu každého. Jak uvádí T. KRULOVÁ a P. WEISS, výzkumníci se snaží najít faktory, které by nasvědčovaly tomu, že bude žena znásilněna. Zaměřovali se například na počet sexuálních partnerů. V některých studiích vyšlo, že znásilněné ženy měly před činem více sexuálních partnerů. Jiné studie tento trend úplně popřely²⁴ (KRULOVÁ a WEISS, 2007).

Dalším mýtem je, že znásilnění probíhá formou přepadení na ulici. Více než polovina znásilnění jsou páchána známými lidmi. Z toho důvodu je oběť často pustí k sobě domu, nebo dobrovolně jde k agresorovi domu. Nenapadne ji, že by se toto mohlo stát. Pokud je žena znásilněna u sebe

²⁴ Jak uvádí T. KRULOVÁ a P. WEISS, studie v tomto tématu nejsou jednotné. Například M. P. Kossová, ve své studii z roku 1985 potvrzuje, že věk zahájení sexuálního života, počet sexuálních partnerů a názory na sex je v úzkém propojení s tím, zda je pravděpodobnost znásilnění u ženy vyšší, nebo nižší. Naopak Mahler v roce 1996 konstatuje, že souvislost mezi znásilněním a počtem partnerů není signifikantní (KRULOVÁ a WEISS, 2007).

doma, je narušena základní jistota bezpečí. Zároveň se stále pohybuje v prostředí, které jí znásilnění připomíná.

Rozšířen je i mýtus, že znásilňovány jsou pouze hezké ženy v produktivním věku. Toto vychází z mylného přesvědčení, že při znásilnění jde o sexuální akt jako takový a uspokojení pachatele. Důležitý je pocit moci a nadvlády, který pachatel nad obětí má. Spíše si tedy vybírá submisivní, nejisté osoby. K. CIPROVÁ uvádí, že pokud je znásilněna seniorka, nebo žena, která neodpovídá ideálu krásy, setkává se s pochybnostmi a mnohem výrazněji musí dokazovat pravdivost svých výpovědí (CIPROVÁ, 2010). Toto potvrzují T. KRULOVÁ a P. WEISS, kteří uvádějí, že znásilněné ženy představují tak různorodou skupinu, že není možné je zařadit do nějaké skupiny podle osobnostní teorie, nebo na ně použít jakékoliv škatulky (KRULOVÁ a WEISS, 2007).

4.1.3 Mýty zaměřené na agresora

Podle H. BENEDICT jsou v této oblasti mezi veřejností nejvíce rozšířeny tři mýty.

Prvním z nich je, že agresorovi jde o sex. Že primární motivací pro znásilnění je uspokojení sexuální touhy pachatele. Podle tohoto mýtu je důležitý orgasmus a s ním spojená ejakulace. Pachatel je vykreslen jako trpící muž, který nenachází uspokojení ve svém sexuálním životě. Manželka nebo partnerka, se kterou udržuje sexuální kontakt, neuspokojuje jeho potřeby. H. BENEDICT uvádí, že většina pachatelů není sexuálně frustrovaná. Žijí v partnerství nebo manželství a jejich sexuální život je, podle jejich vlastních slov, zcela uspokojující. Při znásilnění, je sex používán jen jako prostředek, jak oběť ponižít a dokázat si svou moc nad ní. Oběť dost často prožívá stejné pocity, jako při mučení (BENEDICT, 2007).

Druhý zmiňovaný mýtus je podobný. „Pachatel znásilnění je motivovaný chtíčem“. V tomto mýtu jde zahlédnout stopu myšlenky, že muži nemohou ve větší míře ovládat svůj sexuální pud. Pokud na ně potřeba sexu přijde, tak ji musí rychle uspokojit. M. AMIR provedl roku 1971 výzkum, kde se zaměřil na pachatele. Zjistil, že až 71% znásilnění bylo předem promyšleno a naplánováno. Většinou nebylo důležité, kdo přesně bude obět'. Šlo o samotný čin (AMIR in BOURKEOVÁ, 2010). Muži jsou zodpovědní za svůj sexuální pud a za jeho kontrolu. Znásilnění je v mnohem vyšší míře pácháno delikventními jedinci, než deviantními²⁵.

Další mýtus je, že pachatelem znásilnění bývají podivínští samotáři, nebo výrazně odlišní lidé. Osoby, na kterých je hned vidět, že jsou jiní. A zároveň s tím souvisí mýtus, že obět' agresora nezná. Že většina útoků přichází od zcela cizích lidí. Toto ovšem není pravda. J. BENEDICT uvádí, že 60% obětí útočníky zná. Jsou to partneři, známí, rodinní příslušníci, lidé z blízkého okolí. Lidé, od kterých by obět' útok nečekaly. Jen málo útoků přichází od zcela neznámých mužů (BENEDICT, 2003). Toto potvrzuje i F. L. MASON, která uvádí, že nejčastěji sexuální útoky přichází od lidí, které jsou obět' známé. Partneři, bývalí i současní, kolegové, sousedi, příbuzní. Útok od neznámého člověka, v tmavé uličce je velmi ojedinělý (MASON, 2010).

²⁵ Deviantní jedinci jsou nemocní.

5 „SPECIÁLNÍ DRUHY ZNÁSILNĚNÍ“

V naší společnosti oběť znásilnění často musí čelit mýtům, které má okolí zažité. Čím neobvyklejší jsou okolnosti znásilnění, tím více je oběť stigmatizována a musí obhajovat své tvrzení, že znásilněna byla. V České Republice stále není obvyklé, že by manželky nahlašovaly manžely za znásilnění. Mnoho z nich ani neví, že to je v manželství možné. Muži si mohou myslet, že součástí manželského slibu je i absolutní sexuální poslušnost. A proto si ji na svých manželkách mohou vynucovat.

Jen málo lidí by si představilo oběť znásilnění seniorského věku. Mýtus, že obětí je krásná, mladá žena je jeden z nejsilnějších. A pokud se zkombinuje s mýtem, že agresorovi jde o sex, tak můžeme seniory ze skupiny obětí úplně odstranit. Proto si myslím, že v rámci upozornění na mýty, je důležité uvést tyto dvě specifické skupiny obětí²⁶.

5.1 Znásilnění manželem/partnerem

Ke znásilnění může dojít i mezi partnery nebo manžely. Vztahuje se na něj stejný paragraf jako u znásilnění cizí osobou. Protože jakékoliv donucení k pohlavnímu styku je trestné a nezáleží na tom, jaký vztah mezi sebou tyto osoby měly.

V manželství nebo v partnerství jsou často hranice znásilnění méně jasné. Každá žena má tuto hranici nastavenou individuálně. Jak uvádí R. UZEL ve

²⁶ Dále by bylo možné se zabývat znásilněním mezi homosexuály, nebo znásilněním mužů. Myslím, že i ti by si zasloužili pozornost, protože i jich se týká mnoho zažitých mýtů. V této práci se ale soustředím na oběti - ženy a pachatele - muže.

svém článku pro novinky.cz, za znásilnění se dá považovat již, pokud žena kopuluje pouze proto, aby měla doma klid (UZEL, 2011). Toto pojetí stojí na jedné straně škály. Na druhé je vynucení si sexu se zbraní v ruce, nebo pod pohrůzkou fyzické nebo psychické újmy. Jak uvádí H. BENEDICT, znásilnění v manželství bývají provázena méně fyzickými újmami. Více se zde uplatňuje psychický nátlak. Pohrůžky ublížení dětem, zamezení ekonomického zabezpečení, veřejné zostuzení... Tato znásilnění také bývají mnohem méně nahlašována. Funguje zde stejný mechanismus jako u domácího násilí. Žena čeká a doufá, že se muž změní, setrvává kvůli dětem, nebo proto, že toto chování považuje za normální²⁷ (BENEDICT, 2010).

Jedná se o jev velmi častý. *Ze čtyř stovek floridských žen, které se zúčastnily výzkumu Louie Andrews a Dianny Patrick z floridské státní univerzity, každá šestá uvedla, že ji její manžel přinutil k pohlavnímu styku proti její vůli. Někteří odborníci se domnívají, že znásilňování manželek je nejrozšířenějším druhem znásilnění vůbec a děje se dvakrát častěji než znásilnění cizími muži* (BENEDICT, str. 212, 2010).

Znásilnění manželem nebo partnerem může být více traumatizující, než neznámou osobou. K násilí dojde ze strany člověka, kterému oběť věřila. Ke kterému měla důvěru, kterého milovala. Jak uvádí L. ČÍRTKOVÁ, i reakce po znásilnění partnerem bývají jiné, než u znásilnění neznámou osobou. Těsně po činu se projevuje strategie redukování agrese. Oběť hledá s agresorem smír, snadněji se nechá uchlácholit. Může dokonce projevovat i povrchní sympatie k agresorovi, aby redukovala další projevy agrese.

²⁷ Bohužel, stále jsou muži, i ženy, které si myslí, že manželský slib obsahuje i sexuální nadvládu nad druhou osobou. Muži si myslí, že si mohou na své ženě sex kdykoliv vyžádat a žena je povinna muže uspokojit. Tento mužský názor je vidět v diskusi na portálu emimino.cz. Zde se žena ujišťuje, že existuje v trestním zákoně možnost, že by žena byla znásilněna svým manželem. Její muž ji přesvědčuje o opaku. Je přesvědčen (nebo tak alespoň vystupuje), že s ním jeho žena musí souložit tolikrát, kolikrát chce on.

V tomto případě se nejedná o odpuštění nebo usmíření. Do hry vstupuje mechanismus, který je podobný tzv. stockholmskému syndromu (ČÍRTKOVÁ, 2009).

5.2 Znásilnění seniorů

Podle rozšířeného mýtu jsou znásilňovány pouze mladé krásné ženy. Ale jak již bylo řečeno v úvodu, obětí znásilnění se může stát kdokoliv. A to kdokoliv i ve smyslu věku. Podle zahraničních statistik, je 2 – 8% znásilnění nahlášeno ženami, kterým je více, než 50 let. Zároveň v tomto případě mnohem větší procento agresorů je oběti neznámé (až 61%). Poměrně často se stává, že agresorem je poskytovatel péče (až 18%). (DAVIS – BRODY, in COZLOVÁ, 2010).

Při znásilnění nejde o sexuální uspokojení ale o moc. A staré osoby jsou v tomto ohledu velmi zranitelnou skupinou. Často jsou odkázáni na pomoc okolí, rodiny, pečovateli a pečovatelek. Jsou hůře pohybliví, nemusí mít sociální síť, které by jim pomáhaly...

Jak uvádí H. BENEDICT, je velmi pravděpodobné, že se zranění budou hojit déle. Starší tělo je již křehké, modřiny a podlitiny se vstřebávají pomaleji, kosti se lámou snadněji. I psychické zotavení může trvat mnohem déle. Mnoho znásilnění starších žen se děje u nich doma. Tím ztrácí základní jistotou bezpečí domova. Místa, kde došlo ke znásilnění, mají stále na očích. Musí hledat nové poskytovatele péče²⁸ (BENEDICT, 2003).

²⁸ Objevuje se zde velká nejistota, zda se to nestane znovu.

5.3 Znásilnění dospívajících

Dospívající jsou zranitelnou skupinou. Jsou menší vzrůstem, nemají tolik fyzických sil na ubránění se. Častěji experimentují s alkoholem, drogami. Proto se častěji dostávají do stavu, kdy nedokáží posoudit závažnost situace, v důsledku intoxikace se nedokáží bránit. Pro agresora je jednodušší nad nimi získat kontrolu. Zároveň pocit moci, který při znásilnění hraje velmi důležitou roli, je výraznější. Nahrává k tomu subtilnější konstrukce těla, zbytkové dětské rysy, nezkušenost, naivita...

Velmi důležitou otázkou u znásilnění adolescentů je otázka viny. Jak uvádí D. VIZINOVÁ a M. PREISS, adolescenti mají tendenci k egoismu a často vztahují vinu za znásilnění na sebe (VIZINOVÁ a PREISS, 1999). Zde je důležitá odborná práce s tímto pocitem a potvrzení toho, že vinu na svém znásilnění nenesou.

Ke znásilnění adolescentů dochází jak cizími osobami, tak osobami příbuznými nebo známými. Jak uvádí H. BENEDICT, u dospívajících je vyšší poměr znásilnění chlapců osobou známou nebo příbuznou. Agresorem bývá jen výjimečně osoba s homosexuální orientací. Nejdůležitější zde je pokoření oběti a manifestace moci. (BENEDICT, 2003).

V otázce znásilnění dospívajících a vyrovnání se s ním, jsou velmi důležití rodiče. Pokud je tento trestný čin řešen policií, rodiče se o něm jako zákonní zástupci musí dozvědět. Mnoho adolescentů se bojí reakce rodičů, a proto dlouho zvažují, zda se jim se svým traumatem svěřit. Reakce rodičů mohou být velmi rozdílné a dost často jiné, než je adolescenty očekáváno. A to jak v pozitivním, tak i negativním smyslu. Důležité jsou i okolnosti znásilnění. Pokud adolescent porušil zákaz, či dohodu je poté těžší se svěřit. Dále je

reakce rodičů závislá na mýtech, které jsou v nich a v rodině zakořeněny²⁹. Může se stát, že rodiče svému dítěti nevěří. To je pro adolescenta velmi těžká situace. Je zde otřesena základní jistota bezpečí, kterou rodiče reprezentují. Může to mít velmi vážný vliv na pozdější utváření osobnosti jedince.

U rodičů dochází také k traumatizaci, pokud je jejich dítě znásilněno. Často přichází vztek na agresora, který si mohou nevhodně ventilovat vůči dítěti. Velmi výrazným pocitem je bezmoc. Jejich dítěti bylo ublíženo a oni tomu nemohli zabránit. Proto nastupuje obranná reakce, kdy je jednodušší zodpovědnost a vinu vložit na dítě³⁰. Vysoký vliv na míru zasažení rodiny traumatem má rodinná resilience a vulnerabilita³¹. J. TÓTHOVÁ píše, že *žádná traumatická událost nezasahuje jen jedince, ale dotýká se každého, kdo s ním sdílí, nebo bude sdílet život. Traumatogenní dynamika neuzdravených zkušeností nezůstává izolována v intrapsychickém prostoru, ale v rodinném prostoru postupně získává rozměr primární, sekundární i systemický a v případě že překročí jeho hranice, je předávána novým generacím v podobě transgeneračních zranění.* (TÓTHOVÁ, 2011, str. 65). Znásilnění jednoho dítěte může narušit celý rodinný systém, který poté opět hledá rovnováhu. Jak uvádí J. TÓTHOVÁ, dobré zpracování traumatu

²⁹ Jednotlivé mýty jsou podrobně popsány výše. Rodiče si mohou myslet, že dítě si za své znásilnění může samo. Že se dostatečně nebránilo, nebo že agresora vyprovokovalo.

³⁰ Rodiče zde provádí podobný proces jako agresor. Zbavují se viny a strachu, které předají dítěti.

³¹ P. HARTL a H. HARTLOVÁ charakterizují resilienci a vulnerabilitu takto: *Rodinná resilience je odolnost rodiny jako celku vůči každodenním nárokům a úkolům i dočasným stresorům. Je to schopnost rodiny adaptovat se, hledat a budovat novou rodinnou rovnováhu, zejména po nějaké traumatické, nebo stresující události. Vulnerabilita je zranitelnost nebo zvýšená citlivost. Nejčastěji je chápána jako předpoklad, nebo náchylnost k onemocnění.* (HARTL, HARTLOVÁ, 2010, str. 499 a 667) Vulnerabilita v rodinném kontextu je brána jako náchylnost rodinných systémů k destabilizaci na základě působení stresorů. Tímto stresorem může být i trauma znásilnění, které zažije člen rodiny.

v rodině je velmi důležité. Jinak je pravděpodobné, že se bude dále transgeneračně přenášet z rodičů na děti a z dětí na jejich děti... A na toto zpracování mají rodiče a rodina velmi vysoký vliv. Snadněji než dítě zprostředkují terapeutickou pomoc, jsou dítěti oporou (TÓTHOVÁ, 2011).

6 VIKTIMIZACE

Jak uvádí L. ČÍRTKOVÁ, viktimizace se zabývá studiem a analýzou trestných činů z pohledu oběti. Označuje a vysvětluje pochody a procesy, díky kterým se jedinec stává obětí (ČÍRTKOVÁ, 2014). Každá oběť trestného činu si prochází viktimizací. Nejprve primární, která se fakticky kryje s trestným činem. V tu dobu agresor zatlačuje jedince do role oběti. Poté přichází viktimizace sekundární. Podle P. HARTLA a H. HARTLOVÉ je sekundární viktimizace druhotné zraňování a vystavování oběti trestného činu další psychické zátěži v průběhu vyšetřování, či soudního řízení. Oběť se tak stává obětí opakovaně, buď jen tím, že musí traumatický zážitek prožívat znovu, nebo tím, že je vystavena zjevné, či skryté kritice, odsouzení. Toto nejčastěji bývá u obětí znásilnění (HARTL, HARTLOVÁ, 2010).

6.1 Druhy viktimizace

6.1.1 Primární viktimizace

Jak již bylo řečeno výše. Primární viktimizace je totožná s průběhem trestného činu. Pachatel tím, že jedná protiprávně, vytvoří z osoby, kterou napadl, oběť.

6.1.2 Sekundární viktimizace

Sekundární viktimizace se vztahuje na deklarované oběti (tj. poškozené), neboť zahrnuje nevhodné reakce na fakt, že konkrétnímu jedinci se přihodila újma konkrétním trestním činem. Původcem sekundární viktimizace se může principiálně stát kdokoliv, kdo přichází s obětí do styku v době, kdy získal status oběti. (ČÍRTKOVÁ, 2014, str. 61). Největší možnost zraňovat oběť mají:

- Sociální okolí oběti
- Instituce sociální kontroly
- Média

Je to z toho důvodu, že interpretují trestný čin a posuzují, jakou roli v něm oběť sehrála. Zároveň připisují konkrétní profil oběti (ideální, ambivalentní...).

Při sekundární viktimizaci vznikají tzv. sekundární rány, které jsou výlučně psychického rázu. Jejich koncept není blíže rozpracovaný, ale má se za to, že zraňují mnohem krutějším způsobem, než rány primární. Sekundární rány se dají charakterizovat jako přetrvávající negativní pocity, pocit stigmatizace, negativní exkluzivity, nespravedlnosti atd. Nelze striktně vysledovat, jaké následky jsou způsobeny viktimizací primární a jaké viktimizací sekundární. Velký podíl na této nejasnosti má fakt, že sekundární viktimizace je závislá na primární, bez které by vůbec nevznikla. Sekundární viktimizace má za následek prohloubení problémů, které vznikly při viktimizaci primární. Dalo by se říci, že primární viktimizace nalomí psychické obrany jedince a jeho psychickou stabilitu. Dostane ho do stresového způsobu fungování, kdy jedinec čerpá svou psychickou sílu z rezerv. Sekundární viktimizace poté snadno prolomí psychickou integritu jedince. Po primární viktimizaci se jedinec potřebuje zotavit. Načerpat síly, zahojit rány. Ale tento nezbytný uzdravný proces je neustále přerušován dalšími traumaty. Díky tomu může dojít k vážnému narušení systému osobnosti. Jak uvádí L. ČÍRTKOVÁ a M. VITOUŠOVÁ, nejvýraznější pocity, které jsou při sekundární viktimizaci prožívané, jsou pocity nespravedlnosti, nedůstojnosti a izolace (ČÍRTKOVÁ a VITOUŠOVÁ, 2010).

A) Pochody sekundární viktimizace

- *Očerňování oběti*: Na základě mýtu o ideální oběti. Pokud se jedinec nějakým způsobem vymyká, je to využito k jeho újmě. Většinou je používáno negativní přeznačkování³². Cílem je dospět ke konstatování, že si to oběť zasloužila.
- *Obviňování, či přenášení viny na oběť*: Explicitní, či implicitní obviňování oběti, že si za to, že na ní byl spáchán trestný čin, může sama. Může být obviňována z lehkovážnosti, příliš vyzývavého oblečení, neměla v noci chodit sama...
- *Nerespektování soukromí oběti*: Pokud jsou informace o oběti šířeny bez jejího vědomí, může to oběť prožívat jako zraňující. Po trestném činu hledá znovu pocit, že má svůj život pevně v rukou, hledá kontrolu. Tu jí totiž pachatel sebral. A pokud jsou informace šířené bez jejího vědomí, tak se pocit ztráty kontroly znovu opakuje.
- *Bagatelizace újmy*: Snižování významu toho, co se stalo. Apelování na oběť, aby se přes trauma již přenesla a začala normálně žít. Při tomto procesu se snižuje význam a legitimita prožívání oběti. Tím pádem se snižuje a devalvuje oběť sama.
- *Uplatňování všeobecně rozšířených představ o obětech deliktů*: Jednání na základě mýtů, které jedinec má o obětech konkrétního trestního činu. Jak uvádí L. ČÍRTKOVÁ, nejzakořeněnější mýty se váží k obětem sexuálních útoků a domácího násilí (ČÍRTKOVÁ, 2014).

³² Naivita může být pojmenovaná jako riskantní chování. Důvěřivost jako fakt, že oběť sex chtěla, ale poté se zalekla.

B) Fáze sekundární viktimizace

Viktimizace má podle L. ČÍRTKOVÉ pět fází. Fáze percepce, deklarace, přípravy na roli poškozeného či svědka, svědectví a realizace role poškozeného (ČÍRTKOVÁ, 2014). Tyto fáze nemusí jít vždy přesně za sebou. To také přispívá k vytváření mýtů o obětech znásilnění. Díky nelineárnímu průběhu se nechovají tak, jak okolí očekává. Může se stát, že se žena svěří s tím, že byla znásilněna, ale stále neproběhlo přijetí role oběti. Proto se může stát, že žena působí, jako by žádné znásilnění neproběhlo, a okolí si může myslet, že to chtěla, nebo že se jí to líbilo.

Fáze percepce

V této fázi začne člověk sám sebe vnímat jako oběť a uvědomí si, že na něm byl spáchán trestný čin. U znásilnění může dojít k tomu, že si žena není jistá, zda byla doopravdy znásilněná. Zda čin, který na ní byl spáchán, by okolí označilo za znásilnění. A dokud tento čin nebude jí samotnou, nebo okolím označen za znásilnění, nemůže přijmout své prožívání a emoce. Když přijme, že opravdu znásilněna byla, ujistí se v tom, že její prožívání je správné. Toto se nejčastěji děje, pokud agresorem byl známý člověk. Žena tápe, jaký význam má události přidělit. Pokud je žena znásilněna cizím člověkem, nemívá většinou problém s označením tohoto činu jako znásilnění. Oběť se v průběhu validizace snaží pochopit podstatu incidentu. Pokud oběť dospěje k tomu, že její kognitivní konstrukce je správná, vytvoří se percepce oběti.

Fáze deklarace

Oběť se rozhodne, že zveřejní, co se jí stalo. Buď tak, že se svěří někomu ze svého okolí, nebo podá trestní oznámení. Druhá možnost je, že zveřejnění učiní někdo místo oběti. Jen velmi málo obětí znásilnění si tento čin

vysvětlí tak, že jim chtěl pachatel ublížit³³. Znásilněné ženy jsou sami sobě oběťmi mýtů, které se většinou odvíjí od pocitu, že si za znásilnění mohou sami.

Chápání osobního příběhu je proces, který je dynamický v čase. Mění se na základě nových zkušeností a vědomostí. Na základě vnitřních i vnějších faktorů. Proto se stává, že žena oznámí znásilnění opožděně. Že se svým blízkým svěří až po nějaké době. Důvod pro nesvěření se může být snaha ochránit své blízké. U mladistvých hrají důležitou roli rodiče. Svěřit se jim, či ne. Situaci ztěžuje například fakt, že byli na místě, kam chodit nesměli. Že porušili zákaz rodičů. V rodině, kde jsou silné emocionální vazby, se mladistvý cítí bezpečně, daleko od agresora a proto nemusí mít potřebu se svěřit. Naopak u rodin se slabými emocionálními vazbami se mladistvý nebudou chtít svěřit proto, že rodina pro ně není bezpečné místo. Nechtějí si přidělovat více problémů.

Další fáze

Další fáze viktimizace jsou vázány na trestněprávní řízení. Jsou jimi: příprava na soud, konfrontace s pachatelem, svědčení u soudu a reparační.

C) Typologie obětí

Riziko viktimizace má nízkou explikativní i predikční hodnotu. Nelze s jistotou odhadnout, kdo se stane obětí a kdo ne. Jak uvádí L. ČÍRTKOVÁ, pouze 21% obětí se stalo obětí proto, že vykazovaly pro pachatele aktivní dispoziční znaky, které ho k činu motivovaly. 40% obětí má s pachatelem vztah. Osobní, nebo pracovní. Ostatní oběti byly na nesprávném místě (17%), podlehly manipulaci (17%), nebo byly slabší, než pachatel (23%)

³³ Pokud oběť přistoupí na to, že motivace pachatele byla způsobit jí bolest, je podání trestného oznámení snazší. Bohužel většina obětí hledá chybu i vinu u sebe, což jim podání trestního oznámení, nebo svěření se někomu, velmi ztěžuje.

(HARBORT in ČÍRTKOVÁ, 2014). Z této statistiky vyplývá, že neexistuje univerzální profil typické oběti. Představa, že oběť musí být pro pachatele atraktivní, je mylná.

L. ČÍRTKOVÁ uvádí, že v roce 1986 do kriminologie uvedl norský kriminolog Nils Christie koncept ideální oběti. Tento koncept se odráží v mýtech, které jsou o oběti zažité ve společnosti. Podle N. CHRISTIEHO, je slabá, odevzdaná, ctnostná. Taková vyvolává sympatie a je společností přijímaná jako oběť. Mýtus ideální oběti funguje jako stereotyp, je implicitní. Proto ambivalentní oběť, která stojí naproti ideální, si status oběti musí častěji obhajovat (CHRISTIE in ČÍRTKOVÁ, 2014).

Oběti se ne vždy chovají tak, jak by si společnost představovala. Oběť prožívá velmi silný strach. Největší strach, který je při znásilnění prožíván, je strach o život. O život svůj, nebo o život blízkých osob. Tento až ochromující pocit může vést k velmi zvláštnímu chování. Nejčastější paradoxní chování, jak ho uvádí L. ČÍRTKOVÁ, je:

- *Pasivita*: oběť nereaguje, i kdyby jí tato reakce mohla pomoci. Jedná se o zamrznutí všech reakcí. Oběť se stáhne, snaží se agresora co nejméně provokovat.
- *Naučená bezmoc*³⁴: pokud se ataky opakují, oběť se naučí, že žádná reakce nepomáhá. Proto se ani o žádnou nesnaží.
- *Stockholmský syndrom*: dojde k identifikaci s agresorem a k regresi na nižší vývojové stadium. Vyznačuje se neobvyklou

³⁴ Naučená bezmoc a Stockholmský syndrom se vyskytují u opakovaných ataků, nebo pokud je oběť agresorem omezovaná na osobní svobodě. Často u domácího násilí, nebo zneužívání. Může se ovšem objevit i u znásilnění, pokud je opakované.

přichylností k agresorovi. V určitých situacích může být agresor obětí i bráněn, nebo ospravedlňován³⁵.

D)Původci sekundární viktimizace

Sociální okolí

Každý člověk má kolem sebe určité sociální okolí, nežijeme uzavřeni ve vakuu sami pro sebe. Toto naše sociální okolí na nás může působit různě, ať už pozitivně, nebo negativně. Do tohoto sociálního okolí počítáme své nejbližší. Rodinu, příbuzné, přátele, kamarády, známé. Pokud se staneme obětí znásilnění, nebo si projdeme jakýmkoliv traumatem, záleží na tom, jaké vztahy máme navázané s rodinou, jestli zde panuje podpůrné prostředí, vzájemné pochopení, důvěra, otevřenost, možnost bavit se o čemkoliv a naopak. Zároveň naši nejbližší, ať už to je partner, přítel, kamarád, o nás většinou vědí mnoho intimních záležitostí a ne vždy dokáží s těmito informacemi dobře nakládat.

Při znásilnění také záleží na tom, zda oběť agresora znala, byla s ním v příbuzenském vztahu, či to pro ni byl neznámý člověk. Pokud je agresorem člen rodiny, příbuzný, nebo známý, je velmi pravděpodobné, že oběť bude mít následky ve formě sekundární viktimizace. P. ŠEJBALOVÁ a H. REGULI uvádí, že na sekundární viktimizaci se reakce sociálního okolí, do kterého počítají rodinu, přátele a známý, podílejí až z 20% (ŠEJBALOVÁ a REGULI, 2011). Je to poměrně vysoké číslo, pokud uvážíme, že to je právě rodina a blízké okolí, kde bychom čekali pomoc a

³⁵ Vysvětluje se to tím, že pro oběť je situace velmi znejišťující a ohrožující. Proto přirozeně hledá ve svém okolí nějaký pevný stabilní bod, o který by se mohla opřít. A paradoxně, takovýmto bodem bývá agresor. Jehož jednání je ohrožující, ale zároveň v určitém smyslu jisté a očekávatelné.

pochopení. S tímto také souvisí předsudky a mýty o znásilnění, které společnost má, jak již bylo popsáno výše.

Instituce sociální kontroly

U mladistvých obětí se jedná o Orgán sociálně – právní ochrany dětí (OSPOD), který zajišťuje zastání jejich práv při výsleších, nebo u soudu a o Policii České Republiky. U dospělých o Policii České Republiky. Dále to jsou odborníci, se kterými se oběť setkává. Lékaři, soudní znalci, obhájci, soudci... Tyto instituce mají moc označovat co je správné a co špatné. Často v nich ale pracují lidé, kteří mají také svoje předsudky a zakořeněné stereotypy. Pokud se na ně obrátí oběť, tak u nich hledá podporu, útěchu, spravedlnost. Pokud jí nevěří, nebo nejsou obeznámeni s tím, jak s ní správně jednat, můžou ji sekundárně viktimizovat.

Média

Média jsou nedílnou součástí života dnešní doby. Ovlivňují názory, postoje, předsudky... Jak uvádí D. GILES, média jsou v dnešní době nejsilnějším kulturním vlivem, který formuje naše postoje (GILES, 2012). Při vytváření si názoru o informaci, kterou média předávají, je důležitá narace, jakou je příběh vyprávěn. Zda se jedná o emotivní příběh, kde je jasně daný hrdina a padouch, nebo jsou sdělovány prosté informace bez emocionálního zabarvení³⁶. Dále, jaký jazyk je použit. Zda se jedná o emotivně zabarvené výrazy, nebo neutrální slova. Význam má i míra zobecnění. Odkaz na určitou událost, fakt, který je všem známý a má pozitivní, či negativní konotaci. Pokud mediální sdělení opakovaně přináší informace o znásilnění

³⁶ Pokud je znásilněná žena „ideální obětí“ je více pravděpodobné, že narace příběhu bude hrdinka – znásilněná žena a padouch – agresor.

v určitém rámování³⁷, je velice pravděpodobné, že si společnost vytvoří názor, který bude tomuto rámování blízký.

Tereza Hendlová (in CIPROVÁ, 2010) podrobila diskursivní analýze novinové články z nejprodávanějšího nebulvárního českého deníku, Mladá Fronta Dnes. Zjistila, že největší prostor se v člancích věnuje zneužití dětí, zvláště brutálním aktům znásilnění, a znásilněním zakončeným smrtí. Znásilnění žen bývá často zahrnuto do souhrnných zpráv o kriminalitě, nebo jsou zmíněny pouze notickou. Jsou to spíše další zprávy o sociálním životě v České Republice. Není jim přikládána větší důležitost. Jako absolutní oběti jsou zde prezentovány děti a děti s mentálním handicapem. Čím jsou ženy starší, tím více jsou zpochybňovány jejich výpovědi. Nejméně důvěryhodné, jako oběti, jsou prezentované ženy seniorky. Je zde akcentována jejich nedůvěryhodnost na základě kognitivních změn v průběhu stárnutí. Důraz je kladen také na to, zda žena byla mladá a krásná³⁸. Což podporuje mýtus, že jsou znásilňovány pouze krásné ženy a že pachatelova motivace je chtíč. Mnoho zpráv uvádí neúplná data, která zkreslují situaci³⁹. Věrohodnost znásilnění se také odvíjí od známek obrany a brutality útoku. Čím je útok brutálnější, tím více se mu věnuje prostoru a používá se jako legitimita toho, že ke znásilnění skutečně došlo. Poukazuje

³⁷ Jak uvádí D. GILES, koncept rámování sdělení vychází z práce Tverského a Kahnemana (1981), jež se zabývali vytvářením úsudku, riskováním a rozhodováním. Jedná se o proces, jakým je sdělení podáváno jedinci, na kterého médium působí. Zarámování navádí k tomu, jak má jedinec sdělení chápat, jaký názor si má o dané zprávě vytvořit (GILLES, 2011).

³⁸ V textu je více používáno slovní spojení „mladá žena“, nebo „dívka“, i pokud se jedná o již dospělou ženu.

³⁹ Například ve zprávě, kde se informuje o tom, že přibylo více vymyšlených oznámení o znásilnění. V textu se uvádí údaj, že až polovina trestních oznámení znásilnění je vymyšlená. Již je ale vynechán fakt, že oznámení je pouze 3 – 8% reálných znásilnění.

se na fyzickou stavbu těla muže, pokud oběť není obětí ideální⁴⁰. Nejvíce je v MF Dnes bagatelizováno znásilnění v partnerských vztazích. I přesto, že tvoří více než polovinu všech dokonaných znásilnění. MF Dnes pomáhá rozšiřovat a ukotvovat stereotypy o znásilnění ve společnosti. Je genderově stereotypní, dává vinu na stranu oběti (pokud se nejedná o oběť ideální) a často prezentuje znásilnění jako vymyšlenou pomstu žen na mužích (CIPROVÁ, 2010).

⁴⁰ Jak uvádí Tereze Hendlová (in CIPROVÁ), příkladem je soudní spor, kdy byla znásilněna žena na toaletě v baru. Předtím se s agresorem bavila o sexu a pili spolu alkohol. V tomto článku je dáván důraz na to, že muž byl malé postavy a žena měla v minulosti mnoho sexuálních partnerů. Zároveň se více fyzicky nebránila. Muž ji verbálně vyhrožoval, což ale u soudu popřel. Muž byl zproštěn obvinění. V článku je oslavován jako hrdina, který zmařil pokus ženy o nepravdivé obvinění (CIPROVÁ, 2010).

PRAKTICKÁ ČÁST

1 HLAVNÍ A DÍLČÍ CÍL

Hlavním cílem práce bylo zmapovat jak ženy, které byly znásilněny, prožívají reakce okolí na fakt, že byly znásilněné.

Dílčím cílem bylo zjistit, jaké reakce sociálního okolí ženy na fakt, že byla znásilněna, pomáhají této ženě se lépe vyrovnat s traumatem.

2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY

Výzkumná otázka při použití metody IPA⁴¹ se ptá, jak jedinec, nebo skupina jedinců prožívá a vnímá určitou životní situaci. Jak si ji vysvětlují.

- 1) Jak vnímají znásilněné ženy reakce okolí?
- 2) Jaké reakce sociálního okolí pomáhají vyrovnání se s traumatem znásilnění?
- 3) Jaké reakce sociálního okolí zpomalují vyrovnání se s traumatem znásilnění?
- 4) Jak reaguje sociální okolí v kontaktu se znásilněnou ženou?
- 5) Mají mýty o znásilnění zakořeněné ve společnosti vliv na reakce lidí? Jaké?

⁴¹ Interpretativní fenomenologická analýza. Vysvětleno níže v kapitole Metodika.

3 METODIKA

Pro zpracování rozhovorů byla použita metoda kvalitativního výzkumu s názvem Interpretativní fenomenologická analýza (Interpretative Phenomenological Analysis⁴²). Základem této analýzy je snaha, co nejlépe porozumět žité zkušenosti jedince. Pomáhá pochopit, jak jedinec utváří význam své zkušenosti. Jak uvádí J. A. SMITH a M. OSBORN, *jedná se o dvouúrovňový interpretační proces. Účastníci se snaží pochopit svůj svět. Výzkumník se snaží pochopit účastníky, kteří se snaží pochopit svůj svět* (SMITH a OSBORN, in Kocvrlichová, 2006). Metoda IPA je rozvíjena od 90. let minulého století výzkumníkem Jonathanem A. Smithem. Původně byla vytvořena pro širokou veřejnost, která nemá hlubší znalosti filosofie, ale má zájem o fenomenologickou kvalitativní analýzu dat. Vhodná je v případě, pokud jedinec chce interpretovat pohled účastníků na určité téma. Zároveň poskytuje více volnosti, než jiné metody. J. KOUTNÁ KOSTÍNKOVÁ a I. ČERMÁK uvádí tři zdroje, ve kterých je IPA teoreticky zakotvena. Fenomenologie, hermeneutika a idiografický přístup (KOUTNÁ KOSTÍNKOVÁ a ČERMÁK, 2013).

3.1 Výzkumný soubor

K vytvoření výzkumného souboru jsem použila metodu lavinového výběru. Anglicky se nazývá *snowball technique* a jedná se o postupné vyhledávání jednotlivých respondentů na základě odkazů, přátelství, známostí. Tato technika je používána v rámci komunit, do kterých je pro výzkumníka složité se dostat. Jak uvádí J. FERJENČÍK, tato metoda je velmi náročná na čas a energii výzkumníka (FERJENČÍK, 2000). Toto jsem si vyzkoušela i sama.

⁴² Dále budu zkracovat jako IPA.

Každý rozhovor předcházelo vysvětlování a domlouvání po telefonu, sms zprávách, nebo emailu. Snažila jsem se, aby respondentky měly vždy veškeré informace, které potřebovaly pro své svobodné rozhodnutí zúčastnit se, nebo nezúčastnit výzkumu. Výsledný vzorek není reprezentativní, ale umožňuje alespoň částečné nahlédnutí, do jinak těžko přístupné komunity lidí.

Výzkumu se zúčastnily čtyři respondentky ve věku 19, 20, 43 a 44 let. Tři z nich byly znásilněny ve věku patnácti let. Jedna byla znásilňovaná v období mezi 6ti a 13ti roky. Tři respondentky pochází z města, které má méně než 7 tisíc obyvatel. Jedna respondentka pochází z města, které má okolo 100 000 obyvatel. U dvou ke znásilnění došlo členem rodiny. Jedna respondentka útočnicka znala, a posledním útočником byl neznámý člověk. Pouze jedna členka výzkumného souboru prošla terapeutickou péčí a to až v dospělém věku (po 20ti letech od znásilnění). Ostatní odbornou terapeutickou péčí nevyhledaly. S jednou členkou výzkumného souboru jsme po rozhovoru probíraly možnosti odborné péče, její osobní možnosti a motivaci tuto péči si pro sebe zajistit. Byly jí předány kontakty a ujištění, že si odbornou péči zaslouží. Zároveň zlegalizovány pocity, které jsou vždy, když si na znásilnění vzpomene, velmi intenzivní. Tato respondentka si o pomoc s vyhledáním odborné péče sama řekla.

3.2 Použité techniky sběru dat

Ke sběru dat byl použit polostrukturovaný rozhovor, nahrávaný na diktafon. Jak uvádí M. KOCVRLICHOVÁ, polostrukturovaný rozhovor je nejvhodnější ke sběru dat metodou IPA. Má strukturu, ale zároveň poskytuje respondentovi volnost v přinášení vlastních témat. Je možné ihned reagovat na nově vynořené téma a umožňuje strukturu rozhovoru přizpůsobit respondentovým potřebám. Otevřenými otázkami dává prostor

pro rozvinutí tématu do širší, kterou respondent potřebuje (KOCVRLICHOVÁ, 2006). Zároveň podporuje vytvoření vztahu respondent – výzkumník a pomáhá utvářet atmosféru důvěry, kde je možné mluvit i o těžkých věcech. Také umožňuje vcítění výzkumníka do situace respondenta.

J. FERJENČÍK uvádí několik nevýhod, které rozhovor přináší. Především je nevýhodou to, že význam slov nemusí být pro obě strany totožný. Někdy mají slova pro jednu stranu speciální význam, který strana druhá nesdílí. Také není možné všechny pocity a prožitky převést přesně do slov. Při rozhovoru existuje mezi výzkumníkem a respondentem interaktivita. Výzkumník aktivně ovlivňuje výpověď respondenta. Tím pádem může dojít ke zkreslení. Ke zkreslení může dojít i při interpretaci výpovědi. Výzkumník nemusí pochopit, co chtěl respondent sdělit (FERJENČÍK, 2000).

3.3 Scénář rozhovoru

3.3.1 Setting

- Pozdravení, usazení, zajištění bezpečného prostoru.
- Vysvětlení důvodu rozhovoru. – Z důvodu napsání diplomové práce. Vytvoření „rad, doporučení,“ jak k ženě po znásilnění přistupovat, jak jí co nejvíce pomoci, aby se s traumatem vyrovnala. – Vytvoření spojení – společná práce.
- Ujistění o mlčenlivosti, změně informací, podle kterých by bylo možné respondentku dohledat.
- Psaní poznámek během rozhovoru.
- Výslovně zmínit možnost neodpovědět na otázku, nebo kdykoliv rozhovor přerušit.

- Prostor pro otázky respondentky.

3.3.2 Souhlas s použitím rozhovoru:

- „Nyní bych potřebovala Váš souhlas s tím, že tento rozhovor použiji ve své diplomové práci. Všechny informace, které by mohly vést k vaší identifikaci, budou změněny, aby byla zachována vaše anonymita. Souhlasíte?“

3.3.3 Příběh, vývoj

- Otevření rozhovoru
- Otázka: „Teď mi prosím, co nejpodrobněji popište, jaký byl sled událostí po vašem znásilnění, co se dělo a jak jste se cítila.“
- Nechat respondentku co nejvíce mluvit. Pokud by to bylo důležité, respondentku zastavit a doptat se již nyní. Pokud ne, doptat se po dokončení výpovědi.
- Hlídat hranice. (Jak rozhovoru – neodbíhat od tématu, tak klientky. Verbalizovat, pokud vidím, že se jí o tom těžko povídá, ošetřit aktuální emoce.)

3.3.4 Mapování reakcí okolí

- Průběžné mapování pocitů a emocí (dříve při prožití a nyní- pokud bude vhodné)
- Rodina (rodiče, sourozenci, širší rodina)
- Partner/přítel (současný, i další)
- Vlastní děti
- Blízcí kamarádi
- Kolegové v práci
- Širší okolí

3.3.5 Zraňující reakce

- Průběžné mapování pocitů (dříve při prožití a nyní- pokud bude vhodné)
- Jaké a od koho byly
- Co na nich bylo zraňující
- Vývoj v čase – byly stále stejně zraňující? Co se v průběhu času měnilo? V čem byl rozdíl?

3.3.6 Podporující reakce

- Průběžné mapování pocitů (dříve při prožití a nyní- pokud bude vhodné)
- Jaké a od koho byly
- Co na nich bylo podporující
- Vývoj v čase – byly stále stejně zraňující? Co se v průběhu času měnilo? V čem byl rozdíl?

3.3.7 Co respondentce pomáhalo se s traumatem vyrovnat?

- Pokud již nebylo zmíněno dříve.
- Cíleno na reakce okolí (jak verbální, tak neverbální, činy...)

3.3.8 Názory respondentky

- „Jak si myslíte, že lidé okolo Vás vnímají znásilnění?“
- „Jak znásilnění vnímá společnost?“

3.3.9 Rady

- „Co byste poradila rodině, partnerovi ženy, která byla právě znásilněna?“
- „Je ještě něco, cokoliv, co byste chtěla k tomuto tématu doplnit?“

3.3.10 Ukončení rozhovoru

- Poděkování

- Nabídnutí opětovného spojení pro předání kontaktu na odbornou pomoc (psychologa/psycholožku).
- Nabídka přeposlání hotové diplomové práce.

4 REALIZACE VÝZKUMU

Respondentky byly kontaktovány emailem, nebo telefonicky. Krátce jim bylo vysvětleno, čeho se výzkum jedná. Byl jim nastíněn přibližný čas trvání rozhovoru. Zodpovězeny veškeré otázky, které se jim v souvislosti s rozhovorem vynořily. Dále jim byl dán čas na rozmyšlenou, zda jsou ochotné rozhovor poskytnout. Po uplynutí domluvené doby byly opět kontaktovány a domluven konkrétní čas a místo setkání. Se třemi respondentkami jsme rozhovor vedly v nemovitosti na prodej, kterou jsem měla možnost k tomuto účelu využít. Výhodou byla místní dostupnost pro všechny respondentky, jistota absolutního klidu, možnost přizpůsobit si prostor, aby vyhovoval potřebám rozhovoru. Zároveň zde byla možnost uvařit si kávu, čaj, napustit vodu. Vždy jsem měla připravené malé občerstvení. Jeden rozhovor byl prováděn po skypu, bez videokontaktu. S respondentkou bylo dopředu domluveno, že si zajistí bezpečný prostor, kde ji nebude nikdo rušit. Což bylo respondentkou dodrženo a rozhovor proběhl bez přerušení.

Před začátkem rozhovoru byla navozena přátelská atmosféra nezávaznou konverzací. Dále byl dán prostor pro otázky, obavy, které byly zodpovězeny. Poté byly respondentky informovány, že na jakoukoliv otázku nemusí odpovídat a to i bez udání důvodu. Dále, že mohou rozhovor kdykoliv přerušit, nebo ukončit. Byla sdělena informace o zachování anonymity⁴³.

Všechny rozhovory byly dovedeny až do konce. Velice si cením otevřenosti respondentek, jejich odvahy a snahy poskytnout mi co nejvíce informací

⁴³ Při přepisu byla všechna jména měst a vlastní jména nahrazena jinými. Zároveň byly změněny i skutečnosti, které by mohly vést k identifikaci respondentky, s ohledem na to, aby byl zachován smysl sdělení.

potřebných pro napsání diplomové práce. I přes emotivní chvíle vždy v rozhovoru pokračovaly.

5 METODIKA ANALÝZY DAT

V průběhu analýzy rozhovorů by se výzkumník měl snažit co nejvíce vžít do situace respondenta a snažit se najít skryté smysly a témata, která jsou za respondentovým vyprávěním. To vše na základě opakovaného čtení rozhovoru. Zároveň zde dochází k interpretaci přečteného materiálu. J. KOUTNÁ KOSTÍNKOVÁ a I. ČERMÁK uvádí několik bodů, jak postupovat při analýze. Přesto podporují výzkumníky, aby přizpůsobili metodu IPA co nejvíce svým potřebám. Protože neexistuje dobrý, nebo špatný způsob, jak rozhovory metodou IPA vyhodnocovat (KOUTNÁ KOSTÍNKOVÁ a ČERMÁK, 2013).

5.1 Opakované čtení

Rozhovor je přepsán. Výzkumník se „ponoří“ do tématu. Zajímá se o respondentovu výpověď. Opakovaně si čte rozhovor. Pro dokreslení atmosféry je vhodné, aby si znovu pustil nahrávku.

5.2 Počáteční poznámky a komentáře

Na levou stranu papíru vedle rozhovoru zapisuje výzkumník vše, co ho během čtení napadá. Vše, co je v rozhovoru zajímavé, nebo důležité. Cílem je vytvoření detailních poznámek, které mají deskriptivní povahu a co nejvíce se přibližují respondentovu vidění světa. Zapisovány mohou být otázky, které se výzkumníkovi vynořují v hlavě, obsahová fakta, nebo poznámky o lingvistických aspektech výpovědi. Používání metafor, přirovnání.

5.3 Rozvíjení vzniklých témat

Na pravý okraj se zapisují vynořující se témata. Názvy témat není nutné ještě přesně specifikovat – bude se s nimi dále pracovat. V této fázi se pracuje více s výzkumníkovými poznámkami z levé strany textu, než se samotným textem. Jedná se již o vyšší formu abstrakce a je důležité, aby i tato témata měla vždy vazbu na text rozhovoru.

5.4 Nalézání souvislostí napříč tématy

Nyní se vezmou všechna témata, která si výzkumník sepsal na pravé straně. Hledaná jsou spojení a souvislosti mezi nimi. Vytváří se skupiny témat, některá si navzájem mohou být nadřazená/podřazená. Někdy témata jako „magnet“ přitahují další. Pro některé skupiny témat je možné vytvořit nadřazené pojmy. Tuto část je možné dělat vypsáním si témat na jiný papír, nebo vytištěním jednotlivých hesel a jejich grupováním v prostoru.

5.5 Vytvoření tabulky

Do té jsou zaneseny nadřazené pojmy, které charakterizují jednotlivé skupiny témat, vytvořených v kroku 4. K tomu se vždy přidá identifikátor, nebo citace, které určují, kde v textu se dané téma nachází. Zde je možné vypustit témata, která nesouvisí s daným výzkumem.

5.6 Narace příběhu

Jedním z posledních kroků je převod příběhu respondenta do narativního vyprávění propojením jednotlivých témat z tabulky. Je možné, že se v tomto kroku vytvoří nový příběh, stávající bude osvětlen. Vždy je důležité provázat tvrzení výzkumníka s větami z rozhovoru a jasně oddělit, o jaké tvrzení se jedná.

5.7 Propojení příběhů

Propojení jednotlivých rozhovorů. Zhodnocení, zda se objevují nějaká témata ve všech, nebo ve většině rozhovorů. Jestli se nějaké téma objevuje všude. Co příběhy spojuje a čím se naopak liší.

6 KRITICKÁ REFLEXE VLASTNÍCH PŘEDSTAV TÝKAJÍCÍCH SE VÝZKUMU A VÝZKUMNÉHO TÉMATU

Aby bylo možné provádět fenomenologickou interpretaci dat a přitom být jako výzkumník transparentní, je nutné si před samotným započatím výzkumu říci, jaký vztah mám já jako výzkumník k danému tématu. Jaké s ním mám zkušenosti, jaké jsou mé očekávání a motivace věnovat se právě tomuto tématu.

Snažila jsem se poctivě sama sobě zodpovědět, s čím do výzkumu vstupuji.

Osobní zkušenost se znásilněním nemám. Nikdy jsem nebyla znásilněna, nikdy jsem nebyla obětí sexuálního násilí ani jsem nebyla jeho svědkem. Ale v mém okolí je několik žen, které oběťmi sexuálního násilí byly. Myslím, že každá z nich, více či méně, si toto trauma v sobě nese stále.

Myslím, že ve společnosti je stále mnoho předsudků o znásilnění. Velmi rozšířený je předsudek, že žena si může za znásilnění sama. Nebo že se dostatečně nebránila, pokud nemá na těle viditelná zranění. Je jich ale mnohem více. Co se týče předsudků, jsem poměrně skeptická. I když je veřejná prezentace jiná, myslím, že tyto předsudky jsou v lidech silně zakořeněny (ještě z dob komunismu) a mají výrazný vliv na to, jak lidé reagují na znásilnění ženy, které se stane v jejich okolí.

Jak si představuji reakce okolí, které z rozhovorů vyplynou... Myslím, že pro ženy nejvíce podpůrně budou reagovat jejich partneři. Ti se výrazně postaví na stranu ženy a budou vyjadřovat velké naštvání na agresora, na situaci. V rodině si již tak jistá nejsem. Pokud se bude jednat o dobře fungující rodinu, agresorem bude neznámý člověk, tak věřím v pozitivní, podpůrné reakce. Jiné to asi bude ve chvíli, kdy se znásilnění dopustí někdo

známý, nebo dokonce příbuzný. Myslím, že v tuto chvíli se rodina může rozdělit na dva tábory, z čehož jeden bude stát na straně ženy a druhý bude obhajovat agresora. Při obhajobě agresora budou velkou roli hrát mýty, které mají jednotliví členové rodiny zažité.

7 ANALÝZA ROZHOVORŮ

7.1 Legenda k rozhovorům

- T – Tazatel
- R – Respondent
- (..) - pauza
- ((potichu)), ((rychle)), ((pláče)), ((smích)) – vyjadřuje nonverbální projevy respondenta, v psané podobě nezachytitelné
- (4/6) – (číslo stránky/číslo řádku) přímé citace
- V rámci udržení anonymity respondentek, byla změněna jména i veškeré informace, které by mohly vést k jejich identifikaci.

7.2 Analýza rozhovoru č. 1 - Lenka

S Lenkou jsme byly neformálně seznámeny již dříve. Tykáme si, proto jsme zachovaly tykání i v rámci rozhovoru. Celý rozhovor, který trval 57minut, proběhl bez přerušení v nemovitosti, kterou jsem mohla k tomuto účelu využívat. Při rozhovoru byla k dispozici káva a malé občerstvení.

Lence je nyní 43 let. Je rozvedená, má dceru a syna. Znásilněna byla ve věku 15ti let. Stalo se to na rodinné oslavě, v bytě jejích rodičů. Agresorem byl její strýc. Po tomto traumatu se s ním chtěla svěřit své matce „hledala cestu, jak to říct mámě“ (1/16, 17). Protože to bylo v rámci rodinné oslavy, byla, při tomto svěření se i její teta. Lence v paměti nejvíce uvízla reakce tety. Z ní zjistila, že tato situace nenastala poprvé „když jsem to řekla, tak

bylo vidět jako: „Že už zase?“ (1/25). Byla zcela v šoku „vyloženě asi šokovala ta reakce v tom smyslu „už zase“.“ (2/10), protože si uvědomila, že toto se již v rodině stalo „Myslím si, že to nebylo první ani poslední, kdy oni jakoby znásilnili, nebo spali s ... neteří“ (1/19, 20) a nikdo to neřešil. Stejný model zvolily máma s tetou i u Lenky. Zajistily základní tělesné potřeby „Samozřejmě se ptali, jestli jsem v pořádku, nebo... To asi tam proběhlo, že to nebylo, že by mi vynadali, nebo mě nějak ponižovali, to vůbec ne. Ta péče taková, tam byla. Jako, jestli je všechno v pořádku, nebo co mi proved, že jo.“ (2/16-19), ale dále již situaci neřešily. Obhajovaly strýce „Že to prostě nebudou říkat nikomu. Že měl problémy, ten strejda.“ (2/21, 22). Tato reakce vychází z nastavení rodiny „v té rodině to myslím, že je špatně nastavený. Ono jich je sedm dětí a je tam většina kluků, který byli protěžovaný. Takže jim bylo dovoleno skoro všechno.“ (1/17-19) Hierarchie mužů a žen zde byla jasně nastavena “ty muže, že jo, který v té rodině jsou postavený prostě vejš než žena” (3/14, 15). Násilí v rodině neprobíhalo pouze na neteřích. Strýci ubližovali i svým vlastním ženám „Možná ta teta totiž. ... její manžel byl alkoholik. A já jsem, jednou mi ujel autobus a já jsem se vrátila domů nečekaně, a myslim, že jsem zabránila tomu, že jí buď znásilnil, nebo jí prostě něk ublížil.“ (3/23-26). “mi řekla, že jsem jí zachránila život tím, že jsem tam vstoupila do toho baráku.” (3/30, 31).

Máma s tetou upřednostnily rodinný klid před potřebami Lenky. Tím, že to nevyсловily, nepojmenovaly, tak všechnu tíhu znásilnění nechaly na Lence. Ta ale v tu chvíli potřebovala slyšet „že to není moje chyba. Že za to nemůžu. Že to ((důrazně)) je znásilnění. Že to ((důrazně)) není v pořádku.“ (9/8, 9). Ke všem těmto poznatkům si musela dojít až po dvaceti letech skrze terapie. Do té doby u ní probíhaly procesy, které se dějí u většiny znásilněných žen s neošetřeným traumatem. Vinu za znásilnění přikládala sama sobě „tenkrát jsem si myslela, že jsem si to způsobila sama“ (4/2, 3).

Díky tomu měla pocit, že byla znásilněna, protože byla moc vyzývavá. Proto, aby minimalizovala další sexuální útoky, potlačila své ženství „Dlouho jsem řešila to, že jsem tenkrát prostě byla moc vyzývavá. Takže jsem měla období, kdy jsem se skoro nemalovala. A to abych prostě (..) nevnášela podněty k možnosti” (4/24-26). S popřením ženy v sobě měla Lenka spojeno i snížení sebevědomí „ta práce s mojim sebevědomým, který se vlastně hodně snížilo, tenkrát” (8/18, 19). Žena se podvědomě bojí dalšího útoku, proto je tělo neustále připraveno reagovat na jakýkoliv podnět, který by mohl značit útok „Být v tom střehu, aby se to nestalo, že jo. Takže to tam je, jakoby v tom těle nastavený, nějaká ta obrana” (4/28, 29). Znásilnění je výrazné překročení hranic ženy. Proto si je Lenka střežila o to bedlivěji „Hlídat si tu svojí hranici. Jako nenechat nikoho jít přes nějakou moji hranici toho komfortu, pokud nechci. Že jo. Bejt pod tou kontrolou. Hlídat si ji. Sama nad sebou, abych ji neztratila. Aby se to nepříhodilo znova.” (4/21-24). Hranice, které nejsou pevně dané, nejsou přijatelné. Možná i proto neměla žádné mužské kamarády „Žádnýmu jinýmu muži jsem to neřekla, kamarády nemám” (12/8). Protože hranice kamarádství, mezi mužem a ženou není, podle Lenky jasně vymezena „Nevím, jestli ta hranice toho kamarádství... Jestli může jakoby...” (12/11, 12).

Pro Lenku bylo těžké svěřit se se zážitkem, který byl pro ni ponižující. První kamarádce se Lenka dokázala svěřit až po více, než roce „to třeba trvalo, třeba kamarádce, rok, dva, než jsem to byla schopná říct” (10/11, 12). U ní, stejně jako u dalších žen se setkala pouze s reakcemi, které ona sama označuje za pozitivní, pomáhající “jsem se nesetkala s nějakou špatnou reakcí, která by mě v tom ještě víc srazila, nebo co bych musela řešit ještě navíc” (11/17-19). Bezprostřední reakcí většinou bylo „zděšení a slzy, šok, objetí, pláč, takový to soucítění a vztek, že se to neřešilo” (11/1, 2). Zároveň se jí od žen dostalo velmi důležitého přijetí „to bylo takový to porozumění a přijetí a ta láska přes to přeže všechno” (10/20, 21).

Speciální místo zaujímá sdílení se ženou, která má stejný zážitek „*Reakce žen, třeba který maj stejnej zážitek, který jsou trošku na něčem jiným... Takže u té ženy, která má tu zkušenost je to navíc to, že ví, o čem mluvím. O tom pocitu, že je to těžko přenositelný. Nebo ta zkušenost není přenosná, že jo.*” (10/22-28). Jak Lenka říká, je to jiné. Není nutné vysvětlovat. Ví, jak se cítím. Nejsou třeba slova.

Reakce mužů byly od reakcí žen velmi odlišné. Ne každý muž byl schopný přijmout, že vinu za znásilnění nemá Lenka „*Když jsem to pak řekla třeba partnerovi, s kterým jsem chodila, tak né každěj to byl schopnej přijmout, že (..) nejsem já ta špatná*” (1/30, 31) . Je možné, že pro muže je těžké přijmout fakt, že jsou součástí pohlaví, které dokáže takto ublížit „*že to nebyli schopný přijmout z pohledu toho muže*” (1/33, 34). Muži se o tomto tématu bavit nechtějí. Většinou vyslechli, co jim Lenka chtěla sdělit, ale potom se k němu již nevraceli „*Nevrací se k tomu, nebo nechtěj o tom mluvit*” (12/3). Důležitým aspektem v reakcích, byla pro Lenku jejich smysluplnost „*ta reakce vůbec nebyla dobrá v tom smyslu, že chtěl za ním jet a chtěl ho zmlátit. Nebo tady ty reakce, což už nebylo v tu chvíli vůbec adekvátní. Nebo jsem tam v tom neviděla žádněj význam, proč to dělat*” (11/24-26). Poté se spíš přidal vztek, že takovéto reakce neproběhly dříve. Ve chvíli, kdy je Lenka potřebovala „*Jako: „Proč ted' vyskakuješ, když je to tři roky,“ víš co. Že možná takhle měl někdo vyskakovat před tím.*” (11/29, 30). Je náročné zpracovávat vlastní emoce, pokud je žena znásilněná. A pokud se do toho přidají ještě emoce člověka, kterému to sdělí, tak to snadno může přesáhnout ženinu kapacitu. Zároveň je muž v tu chvíli zaplaven vlastními emocemi a jen těžko reaguje na potřeby ženy. Nejlepší pro Lenku je, pokud je muž nastaven řešit aktuální problémy, které mohou přicházet „*Že je mu to líto a nějaká nabídka podpory. Nebo řešit to, co s čím můžu mít problémy v tom vztahu. Aby sme to nějak opečovali*” (11/34, 12/1).

I přesto, že se vdala a měla dvě děti, tak stále měla pocit, že má více mužské, než ženské energie. Komplementárně si k sobě vybrala muže, který její mužskou energii přijímal „*V podstatě jsem v tom vztahu byla ta, která vydělávala, že jo. Ten manžel moc nebyl schopnej vydělávat*” (5/31, 32). Poté ale přišla chvíle, kdy to již dále nešlo. A rozhodla se přijmout zpět svou ženskou stránku „*ale asi to už na mě bylo moc v tu chvíli. Že jsem si uvědomila, že je dobrý bejt tou ženou, že jo. Nechat o sebe pečovat, že to je v pořádku. Že ten muž, že se můžu opřít o toho muže, což jsem dlouhodobě neměla*” (5/33, 34 a 6/1). Byl to dlouhodobý proces, kdy bylo nutné přijmout tu část sebe, kterou potlačila. Přijmout sama sebe i s tím, že byla znásilněna „*Tam jsem část tý ženy odmítla, nebo probíhal nějaký proces toho přijmutí se i s tímhletem. S tím znásilněním. Takže přijmutí si, že za to nemůžu já. A takže to byl taky dlouhodobý proces.*” (6/14-16). Přijmout to, že na svém znásilnění nenese vinu její ženskost, její šarm a krása. Přijmout se a začít se mít ráda. V tom jí velkou měrou pomohla ženská skupina „*tak tam to bylo o té práci s tím ženstvím. To bylo pro mě vlastně ten začátek.*” (6/22, 23). Zde si poprvé zažila, jaké to je být přijata celá. Bez výhrad „*A to bylo to přijetí. Že i tak to je v pořádku*” (10/17).

Lenka si prošla mnoha terapiemi. Začínala ženskou skupinou, kde si zpracovala hlavně vztah se svou matkou. Mohla si zažít dobré reakce, které potřebovala slyšet ve chvíli, kdy za mámou přišla. Znásilněná, vyděšená „*Tam bylo, jsme dělali takovou nějakou práci, co jsem potřebovala v mých 15ti letech aby mi máma řekla. ... Takže to bylo přesně, co se, mělo správně dít a nedělo. Což jsem měla jako nějakou křivdu, nebo jsem to musela zpracovat sama v sobě.*” (6/25-29). Vztah se svou matkou si dořešovala ještě v rámci Peso Boyden “*opečovala tu mámu, která (..) to neřekla, která to měla říct a měla prostě to otevřít a říct: „Tohle to se stalo a tohle je prostě špatně, co jsi udělal!“*, aby to nezůstalo na mě. Ona to vlastně neotevřela. Zůstalo to u mě. Takže to jsem si tam řešila a mámu jako

celkově” (7/6-10). Tím, že to máma neotevřela a neřešila, tak veškerá vina za znásilnění zůstala na Lence.

Další forma terapie, kterou si Lenka prošla, byl ženský kruh. Uzavřená skupina s ročním trváním. V rámci něho se věnovala práci se svou sexualitou. Po znásilnění si Lenka nedokázala intimní chvíle s partnerem plně užít. K sexuálnímu aktu patří i pocit odevzdání se partnerovi. Při tom je ovšem člověk velmi zranitelný. A Lenka se nedokázala ubránit strachu, že by její zranitelnost mohla být zneužita *„tam sem vlastně i otevřela zpátky tu cestu k té sexualitě, kterou jsem vlastně, nevím, jestli né zanikla, to určitě ne. Ale měla jsem s ní do určitý míry problém”* (7/21-23). Pomocí tantrické jógy pro ženy Mohendžodáro dokázala přijmout zpět svou jóni (vagínu) *„přijmout vůbec zpátky mojí jóny, že to je můj dar moje součást a přijmout jí zpátky. Přestože jsem jí asi odmítala, nevím na kolik, ale byl tam nákej ten proces toho odmítnutí”* (7/19-21). Po znásilnění pracuje fantazie ženy naplno. Hledá důvod, proč byla znásilněna. Viníka. A jedním z důvodů, proč ke znásilnění došlo, může být, v mysli ženy, i fakt, že má vagínu. Protože pokud by ji neměla, tak by ke znásilnění nedošlo...

Lenka má ovšem nejraději holotropní dýchání. Při něm si mohla prožít něco, co jí celé mládí chybělo. Ujistění, že je zde na světě správně. Že sem patří a je přijímaná *„jsem byla asi indiánka a seděl u mě starej indián a nádherně zpíval. Zpíval mi o tom, že jsem i tady dobře že sem tady doma. Ale to bylo i v tom, že v podstatě, že jsem to měla nastavený tak dlouhodobě, jsem to měla taky, i skrz tady ten zážitek, že tu vůbec nechci bejt.”* (7/31-34). Její způsob obrany býval útěk, reprezentovaný odpojením se od svých vlastních emocí *„moje reakce na tadyty situace... Že já to jakoby, na tydlety stresový situace, že já z toho jakoby vystoupím. Jako bych tam nebyla. Takže to je náký můj způsob obrany”* (2/10-12). Nyní má nástroj, jak s tím pracovat *„sice se furt jako cukám, že jako bych pořád, jako, že bych mohla uniknout. Že bych mohla jít do té oběti, já to tak nazvu. Přesně jak je to, že*

jo. Ta oběť, která z toho jako nějak vycouvá. A není tady. A v podstatě to nemůže nijak ovlivnit. A teď v tom jako stát, že s tím můžu pracovat a že to můžu řídit, takže to je” (9/24-27). Proces přijmutí toho, že je žena obětí znásilnění je důležitý. Je to součástí zvědomění si faktu, že byla znásilněna. Pokud v této pozici ale zůstává a nepracuje s ní, tak se může dostat do pasivity. Přestane vnímat svůj vliv na dění okolo ní a stane se pouhou loutkou, kterou ovlivňují vnější síly.

Velmi důležité je, že si díky terapiím našla smysl *„myslím si, že vždycky jsem to cítila. Vždycky, že se to nestalo jen tak, ale trvalo mi dlouho, než jsem byla schopná se jakoby s nadhledem na to podívat.” (9/1-3).* I pro tak těžkou zkušenost, jako je znásilnění. Dokázala si znásilnění sama pro sebe přeznačkovat. Nyní ho bere jako zkušenost, která jí pomohla posunout se dál. Pracovat na sobě *„a že s tím můžu pracovat dál, v tom pozitivním. A přijmout to, že i když se to stalo, že to pro mě bylo důležitý. Že se to stalo, že jsem se naučila bránit se” (8/22, 23).*

7.3 Analýza rozhovoru č. 2 – Eliška

O tom, že Eliška byla znásilněná, jsem se dozvěděla od jejího manžela. Po telefonické domluvě jsme se potkaly v domě, který jsem mohla pro rozhovory využívat. Protože jsme byly neformálně představeny již dříve, tykaly jsme si i při rozhovoru. Rozhovor trval 62 minut.

Nyní je Elišce 44 let. Má dvě děti a manžela. Byla znásilněná před 29ti lety, když jí bylo čerstvě 15 let. Stalo se to na vesnické diskotéce. Rodiče ji nikdy nikam nepouštěli *„naši mě stejně nikam nepouštěli” (5/21),* tak využila příležitosti, ve chvíli, kdy jí dovolili jít do letního kina. Poprvé pila alkohol a opila se tak, že si většinu večera nepamatuje *„Takže jsem byla tak opilá, že jsem měla okno, že vůbec nevím, co se se mnou dělo” (1/14, 15).* Vynořují se jí pouze útržky toho, co se dělo *“jsem byla schopná si*

vzpomenout tak možná na náký světlo, nebo na nákej úryvek něčeho” (1/32, 33). Ke znásilnění došlo pontom, co ji kamarádi nechali na diskotéce opilý a zvracející *“že mě mrzelo prostě, že se na mě vykašlali. Že mě nechali opilou holku tam někde”* (3/18, 19). Ze znásilnění byl obviněn policista *“obvinili nákýho policajta”* (2/9), kterého Eliška poznala po hlase *“jsem si ho pamatovala snad po hlase”* (8/2, 3), tvář, ani nic jiného si nepamatovala. Znásilnění nebylo plně dokonáno, což potvrdilo gynekologický vyšetření *„doktor řekl, že jsem ještě, že jsem jako úplně nebyla deflorovaná. Že jen částečně, takže se o to někdo pokoušel, ale nebylo to dokonány”* (1/34 a 2/1, 2).

Rodiče se o tom dozvěděli od Elišky mladší sestry, které se Eliška večer zmínila o tom, co se jí stalo. Ti ihned začali jednat. Druhý den vzala máma Elišku na policii a rozjel se kolotoč vyšetřování, vyslychání, dokazování *„Takže celý prázdniny za mnou jezdili policajti a jezdili jsme někam. Něco chtěli po mně, abych si vzpomněla”* (1/30, 31). Podle Elišky slov k ní byli vždy vstřícní a slušní, chovali se profesionálně *„Já myslím, že přistupovali čistě profesionálně. Že tam nebyly žádný emoce. Myslím si, že byli i opatrný vůči tomu jednání se mnou”* (7/1, 2). Na vyšetřování nemá nepříjemné vzpomínky. Jediné, co jí štválo, že vyšetřování a dokazování trvalo celé prázdniny *„tak jsem se cítila akorát tak, že mě to otravuje ... jsem se chtěla jít koupat, nebo jít někam se svýma kamarádama. A oni pro mě přijeli a já jsem s nima musela někam jít”* (2/14-17). Při vyšetřování se dostávala na místa, kde ke znásilnění došlo. A to několikrát. Musela vzpomínat na to, co se dělo, jak to celé probíhalo *„Nakonec mě vzali v noci na to místo”* (8/22). Díky tomu docházelo k retraumatizaci. Bez řádné péče byla nucena znovuprožívat celé znásilnění. Zřejmě i proto se od svého prožívání odstříhla. Stala se pouhou loutkou, která dělala, co se po ní chtělo *„jsem prostě jenom dělala to, co po mě chtěli. Že chtěli, abych jim odpovídala na otázky. Tak jsem na ně odpověděla”* (7/28-30). Jako nejvíce nepříjemnou

chvíli popisuje soud, kdy na ni soudkyně zatlačila, zda si je opravdu jistá, že ji znásilnil člověk, kterého označila „*Tak já jsem řekla, že to s určitostí nevím, pak už no. A na těch výsleších jsem si, myslím, že jsem říkala, že to vim. Že to byl určitě ten člověk. Po tom hlase že jsem si ho pamatovala, ale u toho soudu už jsem pak řekla, že si jistá nejsem*” (8/5-8). Je zcela normální, že si svými vzpomínkami není jistá. Při znásilnění je tělo zaplavováno hormony a funkce paměti jsou inhibovány. Zároveň, pokud, jako u Elišky, nastoupí obranné funkce vytěsnění a alkohol, není možné se na paměť moc spolehnout. Paměťové stopy se mohou měnit při tom, jak si žena rozpomíná, nebo naopak cíleně zapomíná.

S rodiči neměla Eliška nikdy výrazně vřelé vztahy „*já jsem neměla nikdy žádné vřelé vztah se svými rodiči. Co se týká citů, oni jsou citově plošší, trošku. A já jsem moc citlivá zase. Takže mně tam chyběl ten kontakt s těma rodičema, citovej teda*” (9/30-32 a 10/1). Výchova byla založena na zákazech „*oni mě zakazovali všechno, tak jsem nikam nemohla*” (6/5) a tvrdém trestání prohřešků „*mě seřezal na zahradě klackem za to, že jsme jako děti blbly a řekli jsme nějaký holce ... že je děvka. Jsem nevěděla, co to znamená tehdy vůbec... A táta vzal klacek a seřezal mě tam přede všema. Takže jsem prostě nebyla schopná ani brečet, jak mě to bolelo. Ale to bylo spíš jako, že mě tam ponižil přede všema*” (15/6-11). Nyní si již Eliška uvědomuje, že to rodiče jinak neuměli „*Jednou se to stalo a svoje rodiče nezměním. Takže můžu je jenom přijmout takový, jaký jsou. A víc mi dát nemohli. A já k tomu jsem si došla až mnohem později. Do té doby jsem proti nim byla zaujatá a pořád jim něco vyčítala.*” (11/5-8), ale v době svého mládí to tak neviděla.

Po tom, co byla znásilněna, se rodiče zachovali tak jako obvykle. Přitvrdili na zákazech, které již tak byly výrazné „*naši mě stejně nikam nepouštěli, tak mě nepouštěli dál nikam. ((smích)) A od té doby jsem slyšela, že už vůbec nikam nebudu moc jít.*” (5/21, 22). Zodpovědnost za to, co se Elišce

stalo, nechali pouze na ní „*máma mi dávala pořád, jako vyčítala, že to vyčítala leta. Že jsem jim dělala ostudu. To bylo to nejdůležitější*” (2/22, 23). Máma chápala Elišky znásilnění jako hanbu celý rodiny, což jí dávala najevo „*Že se za mě musí stydět ne. Že jsem se někde opila, že se mi něco stalo, co tomu řeknou lidi.*” (2/27, 28). To, že Eliška byla znásilněná, opilá, cizím člověkem, jí bylo opakováno tak dlouho, až to přijala za vlastní „*Spiš jenom já jsem měla pocit viny, že jsem prostě provedla něco, za co bych se měla stydět*” (5/23, 24). „*To je takový, jako že máš nákej cejch prostě na sobě, jako že ty jsi ta špatná*” (11/1, 2). Až v průběhu času sama dospěla k tomu, že to její vina nebyla „*Já si myslím, že snad jenom tím, že jsem byla naivní a ((s úsměvem)) mladá jestli se to dá říct, že to bylo náký provinění, to je asi hloupost. Já si myslím, že ničím. Že spíš, když teď se o tom bavím, tak mě tak napadá, že jsem měla být chráněná svými rodiči, když jsem byla mladá. A že oni měli zajistit to, že aby se mě něco nestalo. Že byli za mě zodpovědný. A to si oni nepřipustí, že jo.*” (5/27-31). Za znásilnění nemají plnou zodpovědnost ani rodiče. Nemohou předvídat vše. Jediná zodpovědnost za znásilnění, je zodpovědnost agresora. Rodiče jsou zodpovědní za to, jak se k Elišce chovali poté, co byla znásilněna. Za to, že jí neposkytli podporu, kterou potřebovala, sdílení. Že jí v tom nechali samotnou „*Já prostě, když to teď nějak vidím, tak byla jsem na všechno sama no. (..)(..) Ne, prostě se nikde neobjevil člověk, kterej by (..) kterej by mi dal nějakou tu podporu, nebo tu oporu*” (10/26-28). Díky tomu se jejich vztah ještě zhoršil „*jsme se odcizili ještě víc, tímhle tím, co se stalo*” (10/25, 26). O tom, co se stalo, s Eliškou nemluvil vůbec nikdo i když to věděla téměř celá rodina „*věděla určitě babička, ten strejda taky, co tam byl. Ale nikdy se se mnou o tom nebavilo, nebo nikdo nebavil. Tak já nevím, kdo o tom ví v rodině a jak se o tom bavili společně, to nevím. Dělá se asi jako by se to nestalo.*” (5/12-15). V rodině byla tato skutečnost potlačena. Proto je přirozené, že i ona sama vše potlačila „*Nemám v paměti nákej jako špatnej*

z toho pocit. ((důrazně)) Nijakej.” (3/5, 6). To je způsob, jakým ji rodina naučila fungovat.

Ze své vlastní zkušenosti reflektuje, co znásilněná žena od okolí potřebuje. Co by ona v té chvíli potřebovala. Primárně to je prostor bez předsudků a hodnocení. Prostor, kde je možné sdílet své pocity, prožitky a nebát se, že budou znehodnoceny, nebo označeny za špatné, nepřijatelné „ *že bych mohla s někým o tom mluvit. O tom, co prožívám, co se stalo, nestalo. Bez toho, aniž by mě někdo soudil a aniž bych slyšela: „Tohle jsi dělala blbě, za to si můžeš sama.“* (..) *Bez těch výčitek*” (10/32-34). Potřebuje vědět a cítit, že na to není sama „*určitě potřebovala nějakou oporu, někde. Mít někoho, kdo by jí pohladil, kdo by jí řekl: „Jsem tady pro tebe“*” (16/8, 9) Jí se toho bohužel nedostalo.

Je přirozené, že po znásilnění se žena přestane mít ráda. Přestane mít ráda své tělo „*tak tvrdí mi to i lidi okolo mě, že si myslí, že se nemám ráda*” (11/25). U Elišky to bylo umocněno i přístupem rodičů „*Takže si myslím, že to vyšlo jako z té rodiny. To, že jsem se neměla ráda*” (15/14, 15). Znásilnění nabourává hranice ženy. Stává se, že si potom žena nechá mnohem více věcí líbit. Nedokáže rozeznat, jak by se k ní lidé okolo měli chovat, co už je příliš. Nejvíce je to vidět v partnerských vztazích „*Já jsem měla strašně složitý ty partnerský vztahy. A jeden byl horší než druhý*” (12/7, 8). „*Tak ty vztahy byly strašný. Od psychickýho týrání, fyzickýho*” (12/9, 10). U Elišky se následky znásilnění spojily se vzorem tvrdě vychovávajícího otce „*Ve výsledku, když se ten táta ke mně nechoval hezky, tak si tak říkám, koho jsem si mohla najít, že jo. Jako chlapa*” (12/15, 16), citovým strádáním a potřebou být přijímána „*že bych potřebovala cítit to, že jsem jejich dcera. A že mě mají rádi a že jim na mě záleží*” (10/21, 22). Toto potřebovala cítit nejen po tom, co byla znásilněna, ale celé dětství.

Od té doby, kdy byla psychicky a fyzicky týrána svými partnery ale udělala velký kus práce sama na sobě. Odešla od svého prvního manžela, otce své dcery Dity „*když jsem odešla od otce Dity, když jí byly asi 3 roky. A řekla jsem si, že ((rychleji)) už žádnýho chlapa nechci v životě vidět, tak se ve mně cosi zlomilo. Že jsem si dokázala říct, že budu sama. A že žádnýho chlapa k životu nepotřebuju. Tak až tam, si myslím, že jsem našla jako pevnou půdu pod nohama.*” (12/9-14). Nyní má vztah, kde si ji partner váží „*tak každéj máme něký svoje chyby. Ale chová se ke mně s někou úctou a... rozhodně, když jsme se dostali do jakýkoliv situace tíživý, vztahový, tak nikdy na mě nepoužil něký násilí, nebo něký fyzický nátlak, nebo psychická nátlak, nebo něco takovýho*” (12/15-19). Myslím, že toto bylo možné i proto, že svoji změnu reflektuje „*Takže si myslím, že jsem se posunula*” (12/20). Pochopila, co se dělo v její primární rodině, jak jí její vztah s rodiči ovlivňoval „*ty vztahy, co jsem měla, takovýhle problémový vždycky, že souviseli s tím, že můj otec je cholerik. A že jsem tam, že jsem tam jako citově strádala. Takže já jsem se asi upla na prvního chlapa, kterej kolem mě prošel, kterej mě něčím zaujal. A jsem jakoby chtěla utýct z toho prostředí, v kterým jsem nechtěla být*” (14/33, 34 a 15/1, 2).

Díky celorodinnému potlačení, zpracování traumatu znásilnění úplně neproběhlo. Je spíše potlačené. Eliška stále přetrvává v modu, že se nic nestalo „*Dělá se asi jako by se to nestalo*“ (5/15). Ale jinak ušla velký kus cesty. Dokázala se vymotat z kruhu domácího násilí a týrání. Což je velmi těžká záležitost a Elišce se to povedlo. Nyní může žít spokojený život, s partnerem, který k ní má respekt a váží si jí.

7.4 Analýza rozhovoru č. 3 – Jana

S Janou jsem navázala kontakt díky, i v rozhovoru zmiňované, Kačce, která jí předala základní informace o mé práci. Já jsem ji poté kontaktovala

telefonicky a domluvili jsme se na termínu a místě rozhovoru. Rozhovor byl plný emocí, Jana hodně plakala, ale i přesto se snažila odpovědět na mé otázky a co nejpřesněji popsat svůj příběh. Neformálně jsme se seznámili chvíli před rozhovorem a začaly si tykat. Proto jsme si tykaly i během rozhovoru. Tento rozhovor byl nejkratší, trval 36minut. Několik informací jsem se dozvěděla až po ukončení rozhovoru, po vypnutí diktafonu. Proto, kde je to vhodné, jimi doplňuji dějovou linii.

Jana byla znásilňovaná svým bratrance. Vše začalo v jejích šesti letech a trvalo do doby, než dovršila třináct let. Bratranec v té době byl na vojně a domu (bydlí ve stejném městě), jezdil pouze občas, v rámci „opuštěáků“. A v tu chvíli Janu obtěžoval a znásilňoval. Poté, co se odstěhoval do jiného města, se Jana rozhodla, že to začne řešit. Že potřebuje podporu „*ve 13 letech, když už jsem se rozhodla jako to řešit*“ (1/8, 9). Nejprve to řekla kamarádům, bratrovi, bratránkovi⁴⁴ „*tak vlastně to věděli všichni okolo*“ (1/27, 28). Ve třinácti i přes nastupující pubertu by měli být rodiče stále primárním zdrojem bezpečí, lásky, pochopení. Znásilnění samo o sobě je velmi ponižující a ztrapňující věc. Je velmi těžké o něm mluvit. Zároveň toho Jana byla plná a měla potřebu to rodičům říci. „*no a jeden den, to jsem se opila. A už jsem to fakt nevydržela, tak jsem to řekla našim*“ (1/28, 29). Reakcí rodičů byla nedůvěra „*A oni vlastně pak zavolali tetu, hned ten den, co jsem jim to řekla*“ (1/29, 30). Ta přijela i s bratrance (agresorem) a jeho přítelkyní. Bratranec všechno popřel. Zároveň vyhrožoval i zbylým dětským členům rodiny, kteří o znásilňování věděli, a ti vše popřeli také. „*A on že se bál, že přijde o tu přítelkyni a že půjde do vězení a takový. Takže s jeho bráchou mluvil o tom, aby řekl u nás, že jsem s ním o tom nemluvila a tohle.*“ (4/13-15) V tu chvíli rodiče uvěřili mužským členům rodiny „*No tak jsem byla za lhářku*“ (2/1, 2). Tím, že rodiče pozvali tetu i s bratrance, který byl agresorem, vystavili Janu velmi silné retraumatizaci. Byla

⁴⁴ Tento bratránek byl agresorův bratr.

v situaci, kdy byla v jedné místnosti s člověkem, který ji sedm let znásilňoval. Je zcela normální, že nastupují silné emocionální projevy, přichází flashbaky. Je těžké formulovat myšlenky. A v tuto chvíli, musela dokazovat, že ji znásilnil. Musela dokazovat svoji pravdu. Bratranec byl výrazně starší „*on chodil na vojnu, takže vždycky, když přijel*” (1/24). A měl čas zmanipulovat jak svého bratra, tak bratra Jany “*Takže s jeho bráchou mluvil o tom, aby řekl u nás, že jsem s ním o tom nemluvila*” (4/14, 15). Také bratrance matka se ho zastávala “*A teta, ta vlastně se zastávala jeho, protože je to její syn, že jo*” (1/33). Takže nakonec Jana zůstala úplně sama, proti celé rodině.

Otec trvá dál na tom, že lže. Je pravděpodobné, že Jany mamka jí věřila „*Mamka ta i brečela jako. Ne před tátou. To se snažila jako dostat víc podrobněji to, co se dělo a takový*“ (2/7, 8). Mamka se ale poté rozhodla, že své dceři nepomůže „*Ale pak, když věděla, že taťka jakoby nevěří a to, tak mi řekla, že to řešit nebude. Že nechce vlastně mučit celou rodinu. Že by neměla kam jít a takový*“ (2/8, 10). Mamka obrátila ve chvíli, kdy zjistila, jaký názor má otec. Je pravděpodobné, že v této rodině má hlavní slovo otec. Matka upřednostní vztah s partnerem a své pohodlí před tím, než aby bránila dceru⁴⁵. Je pravdou, že Jana nikdy neměla s matkou dobrý vztah „*My jsme k sobě cestu nikdy neměly, jsme si nepovídali nic*“ (3/22). O to bližší si je ale se ženou, která jí rodinu supluje „*Že když budu chtít pomoc, tak mi pomůže, prostě to je moje, maminka. ((úsměv))*“ – O Kačce⁴⁶ (6/20, 21). Je možné, že Jany mamka uvnitř sebe ví, že ke znásilnění došlo. Že její dcera celou dobu mluví pravdu. A cítí se za to, co udělala vinna. Toto je ale pro ni nepřijatelný pocit. Proto vzniklou energii z tohoto pocitu směřuje proti Janě. Ať už ve formě verbalizovaných mýtů „*ta mi taky řekla, že*

⁴⁵ Stává se, že v rodinách, kde jsou upřednostňováni muži. Zde se i ženy chovají ke znásilněným ženám hůře, než v rodinách, kde tomu tak není.

⁴⁶ Kačka je dospělá žena se svou vlastní rodinou, která bydlí ve stejné obci jako Jana.

kdybych byla znásilněná, tak bych nespala s Andrejem, s tím přítelem“ (6/33 a 7/34), nebo urážkami. Tyto urážky mají základ v tom, že nechápe Jany chování a prožívání. To je zcela v souladu s tím, jak se chová žena, která byla znásilňována a její vlastní rodina to popřela. Vznikl z toho cyklus vzájemných reakcí, který má za následek, že Jany mamka si myslí, že se Jana zbláznila, nebo k tomu má velmi blízko. *„No, že nejsem normální“* (3/16).

Jana sama vyjádřilo, jak jí bylo *„Nejhorší bylo, když mi rodiče nevěřili. To je pro dceru nejhorší“* (8/4). Dochází zde ke ztrátě základního bezpečí a jistot. Rodina pro ni přestává být rodinou *„Pak prostě ta rodina už není rodina“* (2/5). Je přirozené, že se snaží z této situace uniknout *„Snažím se na to zapomenout, jenže to nejde, že jo. (...) Od našich chci odejít. Asi na Slovensko“* (7/27, 28). Zároveň uniká do návykových látek. Alkoholu, a cigaret. Alkohol jí pomáhá ventilovat emoce. Říci okolí, co se s ní děje *„No většinou když jsme pili, tak mi bylo do breku a pak jsem to všem řekla“* (6/25). Tyto emoční ventilace jsou častější. Mohou souviset i s frustrací, že jí otec nechce stále věřit. A ona už neví, jakými prostředky mu to dokázat. Toto se také prolíná celým rozhovorem. Chtěla by, aby se to vyřešilo. Řešení vidí v tom, že jí táta uvěří *„Nevím. Chtěla bych, aby se to vyřešilo. Aby mi začali věřit“* (7/31). Je možné zde zahlédnout i magické myšlení. Stačí udělat jednu věc a vše ostatní se rázem spraví. A bude zase dobře. Toto je zcela pochopitelný. Již šest let žije v tom, že si její rodina myslí, že je lhářka. Dávají jí to neustále najevo. Její mamka jí říká, *„Že žiju ve svém světě, a že si vymýšlím“* (3/18). Proto dává tak velkou roli tomu, dokázat pravdu.

Celou dobu se snaží, aby se to vyřešilo. Aby jí rodiče uvěřili. Zkoušela to u mamky, které ukázala dopisy na rozloučenou, které psala v době, kdy byla znásilňována. *„Mamka, ta má do teď schovaný dopisy, co sem psala. Dopisy jako na rozloučenou. Co jsem psala jako 6ti letá hoka, do těch 13.*

Tu vlastně, to jsem pak ukazovala. Na každým dopisu byl vlastně datum, kdy jsem to psala a tohle. Takže mě dá k psychologovi, že to není normální a takhle. Také, když něco bude ještě, tak to má schovaný.“ (3/10-14). Zkoušela to dokázat i otcí. Nahrála rozhovor s bratrancem (agresorem) na telefon. Cituje z rozhovoru: „A on jako mi říkal, že by chtěl se mnou sex. Že mu chybím, ne. A já jsem si to nahrávala. Že kdyby jako něco, tak to tatínkovi pustím, no⁴⁷“ (4/10-12).

Mýty o znásilnění nejsou pouze u Jany v rodině, ale objevují se i u jejích kamarádů. Kamarádky jí dávají najevo, že jí nevěří „*kdybych byla znásilněná, tak bych nespala s klukama, jako s přítelem a takový“ (6/32, 33)*. Zároveň si Jana myslí, že lidé okolo ní mají zažitých mnoho mýtů „*že když je holka znásilněná, tak je uzavřená, s nikým se nebaví, potom nemá kluka, tak to vnímají, tak je to i v televizi, že jo“ (8/12, 13)*.

V sexu se setkala s dvěma rozdílnými přístupy. Bylo to od jejích přátelů, když probíhaly stejné sexuální polohy, jako při znásilnění. První přítel jí pomáhal. Přijímal ji se vším všudy. Respektoval její emoce a prožitky „*Že když jsem se mu třeba rozbřečela, tak neutekl. Byl se mnou. Miloval mě i přes to, co se mi stalo“ (5/5, 6)*. Zároveň nechával veškerou kontrolu na ní. Což je velmi důležité, protože při znásilnění žena kontrolu ztrácí „*Když jsme byli, tak že nechtěl po mě nic, že to nechával na mě.“ (5/4, 5)*. Druhý přítel k tomu přistupoval jinak. Janiny reakce v něm vzbuzovaly hněv. Byl více zaměřen na sebe, na své potřeby, než na to, co potřebovala jeho partnerka „*rozbřečím se, začnu se klepat. Tak on zvýší tón, že není ((důrazně)) ten bratránek, ale že je můj chlap, že toho mám nechat a takový“ (5/21, 22)*. Druhý způsob chování je mnohem méně funkční a spíše

⁴⁷ Bohužel telefon, na který to nahrávala, se chvíli potom rozbil. Takže nyní je v opravě a Jana čeká, zda se podaří tuto nahrávku zachránit.

trauma prohlubuje a nutí ženu, aby ho potlačila a ne si ho odžila a zpracovala, což je důležité pro jeho úspěšné překonání.

Je velmi důležité, aby se znásilněnou ženou někdo sdílel její prožitky, byl s ní. Toto Jana nacházela u Kačky „*Tam vím, že když Kačce něco řeknu, tak to zůstane mezi mnou a jí*“ (6/20). U ní nacházela i přijetí. Jak jí, jako osoby, tak i jejich emocí, které ne vždy mohou být pro okolí pochopitelné „*mě vlastně u nich ještě utěšovala...*“ (6/17, 18)

Pro Janu bylo také důležité, aby okolí jednalo smysluplně a směřovalo k řešení. Mnoho lidí mělo „silácké řeči“, které ale nikam nevedly „*Aby to řešili. ((pousmání)) Tak on každé, když jsem jim to řekla, takže vlastně ho chtěli zabít a todle. Tak jsem říkala, že s tím se nic nevyřeší, když ho zabijou*“ (4/32, 33). Ale nikdo z nich jí nedal to, co opravdu potřebovala. Nejvíce jí pomáhala Kačka „*Tak Kačka i s našima mluvila, nebo s mamkou teda*“ (6/11). Bohužel to k ničemu nevedlo. Rodiče si dál stáli za svým.

Po ukončení rozhovoru jsme spolu ještě dlouho mluvily. Bavily jsme se o možnostech odborné pomoci. O tom, kde sídlí organizace, které by jí mohly pomoci, jak pracují. Nakonec jsem jí předala kontakty na tyto organizace. Snažila jsem se legitimizovat její potřebu situaci řešit. Pracovaly jsme na jejím zkompetentnění a plánech do budoucna. Zároveň jsem ji podpořila v tom, že si zaslouží odbornou pomoc. Doufám, že ji nakonec vyhledala. Protože zde je opravdu na místě. A jako každá žena, která byla znásilněna, si zaslouží, aby jí někdo kompetentní pomohl, opečoval, a společně s ní našel směr, kudy dál.

7.4 Analýza rozhovoru č. 4 – Marie

Rozhovor s Marií byl dojednán na základě výzvy, kterou jsem vyvěsila na portál „Fórum pro pomoc obětem znásilnění“⁴⁸. Ozvala se mi na uvedený email a po něm byl i domluven termín a způsob rozhovoru. Rozhovor, který trval 40 minut, byl jako jediný veden po skypu, bez videokontaktu. Přenášen byl pouze zvuk. Na začátku rozhovoru jsem se dozvěděla, že jsem první, komu řekla, že byla znásilněna. Je to paradoxní, protože přesně o tom píše. Během chvilky jsem si zvědomila všechny své pocity, které se po této informaci vynořily. Udělala jsem si pro sebe krok zpět a zformulovala si v hlavě několik vět. „Mám v tuto chvíli zodpovědnost. Mám možnost jí zprostředkovat první reakce lidí na to, že byla znásilněna. Zároveň je nutné mít na zřeteli scénář rozhovoru.“ Vědomě jsem na ně myslela i během rozhovoru a snažila se podle nich rozhovor vést. Doufám, že tato zkušenost byla pro Marii pozitivní a v budoucnu se rozhodne o své břímě s někým podělit. Protože si myslím, stejně jako odborníci, že je velmi léčivé o svých traumatech mluvit a sdílet je s těmi správnými osobami.

Marie byla znásilněná, když jí bylo 15 let. Násilníkem byl její mamky kamarád. Poté, co toto prožila, se uzavřela sama do sebe. „*jsem spíš brečela, s nikým jsem se nebavila, byla jsem hodně uzavřená sama do sebe*“(1/9). Rozhodla se, že tuto skutečnost nikomu neprozradí. „*Chtěla jsem to asi nějak tak mít sama pro sebe a neřešit to.*“ (3/13,14) Z jakého důvodu se takto rozhodla, již ani sama neví. „*Já ani nevím, proč jsem to chtěla mít sama pro sebe.*“ (3/15) Zde je velký prostor pro fantazie, co se dělo. Zda bezprostředně potom neměla nablízku nikoho, komu by se svěřila a s odstupem času to již nešlo. Nebo že není zvyklá svěřovat se lidem okolo sebe, což ale ona sama vyvrací „*ty rodiče věděj pratically o všem, jinak co dělám. A přítel taky ví všechno. To zas já jim všechno říkám jinak no (..) to mně to jinak nevadí no*“ (6/8, 9) Je možné, že stud z toho, že byla takto

⁴⁸ <http://znasilneni.infonia.com/forum-pro-pomoc-obetem-znasilneni#20074056>

pokořena byl příliš velký. Zvláště, pokud byla do té doby výkonná a samostatná. Také je možné přemýšlet nad tím, jaký názor měla ona sama předtím na znásilnění, jaké předsudky a mýty v sobě nesla. V dalších částech několikrát zdůraznila, že je důležité, aby okolí znásilněné ženě nedávalo najevo, že si za znásilnění může ona sama „*neříkat jí, že prostě ona něco udělala a podobně*“ (8/22) Ublížilo by mi, „*když by pak tu vinu házeli na mě. Jako, že já jsem za to mohla a podobně, no*“ (7/7,8). Možná, že i ona sama měla pocit, že si za znásilnění může. A proto o něm nikomu neřekla.

Během rozhovoru se také objevila Mariina nedůvěra k systému soudnictví, práci policie a lidí, kteří v těchto aparátech pracují „*ten systém i toho soudnictví nebo i těch lidí je takovej, že oni to neřešej*“ (8/16, 17). V kombinaci s tím, že rodiče by po ní chtěli, aby to nahlásila, nebo by to nahlásili za ní „*Jako myslím si, že oni by to určitě chtěli oznámit*“ (4/17, 18) je zcela pochopitelné, že se jim s tím nesvěřila.

Znásilnění je také velké trauma a často se stává, že jedinec není schopný ho v dané chvíli sám zpracovat. Proto přichází obranné funkce. Popření a vytěsnění „*potom si to něk ani extra nepamatuju*“ (1/8). Postupně si začala racionalizovat své nevědomé pochody potlačením „*a tak jsem to tak vzala a dělala jsem prostě, že se nic nestalo. ((rychle)) Mně to asi pomohlo, se s tím vyrovnat celkově*“ (5/5,6). Racionalizací zároveň získala i pocit kontroly nad situací. Došla k tomu, že nikomu nic neříct je její rozhodnutí „*Já jsem prostě chtěla dělat, že se nic nestalo*“ (5/4, 5).

Ale trauma ji dostihlo. I když chodila mezi kamarády, tak stejně byla sama. Zároveň se začaly přidávat iracionální strachy „*nechodím sama třeba ven za tmy. Nebo když se někde něco hne tak mě to vyleká. To určitě víc než před tím. To jsem se tak nebála, třeba bejt bůh ví do 2 do 3 do rána venku*“ (2/21-23). Které se začaly objevovat rok po znásilnění. Toto je jeden ze

symptomů PTSP⁴⁹. Symptomy se začnou projevovat až po nějaké době. Tato doba je většinou od 3 měsíců do roka.

V oblasti reakcí rodiny a přátel jsme se pohybovali pouze v Mariiných představách. Pro Marii by bylo důležité, aby měla nad situacemi pocit kontroly⁵⁰. Aby rodiče i přátelé nechali zcela na ní, co se bude dít. Veškerá jejich iniciativa by měla vycházet z aktuálních potřeb ženy. Nejideálnější by bylo, aby si o pomoc žena řekla a okolí naplnilo její potřebu bez dalšího zbytečného ptaní „*Nebo, kdyby se z toho chtěla vypovídat, aby jí vyslechla*“ (9/6). S tímto souvisí i vyslechnutí ženy bez dalších soudů, nebo reakcí. Poskytnout jí prostor, ve kterém by se mohla vypovídat, ale nezatěžovat ji zbytečnými radami „*Já bych na to asi ani nechtěla nic slyšet. Prostě když už, tak aby si to poslechli a nic na to neříkali.*“ (7/21,22). Okolí by se také mělo zdržet litování. Je rozdíl, pokud s někým soucítíme, poskytujeme mu oporu a pokud někoho litujeme. Tím by se potvrdila závažnost situace. To, že se stalo něco hodně špatného. A tomu se Marie snaží velmi intenzivně vyhýbat. Sama pro sebe si vážnost situace zmenšila, co nejvíce to šlo „*já jsem nepotřebovala zrovna jako vědět, že: „to je škoda to je strašně smutný že se ti to stalo“*, a podobně. *To mě to přišlo takový přehnaný, když bych to měla slyšet v tu dobu*“ (3/24-27). Tím pádem mohla fungovat racionalizace, potlačení.

⁴⁹ Post-traumatická stresová porucha

⁵⁰ Což je přirozené. Při znásilnění žena ztrácí kontrolu nad svým tělem a osudem, proto si ji o to intenzivněji drží v dalších dnech.

8 VÝSLEDKY

Je složité porovnávat jednotlivé příběhy. Každý příběh je jiný, osobitý. Každá žena vychází z jiných poměrů, má jiné zkušenosti. Ale jedno je spojuje. Všechny byly znásilněny. Byly znásilněny v dětství, nebo adolescenci. Ve chvíli, kdy za ně ještě měli zodpovědnost rodiče. Vztahy s rodiči také hrají velmi důležitou roli v tom, jak se svým traumatem naložily, jak ho zpracovávaly. Velký vliv na zpracování traumatu měly i reakce jejich bezprostředního okolí. To, zda jim pomáhaly, nebo naopak přispívali k sekundární viktimizaci a trauma prohlubovaly.

8.1 Osobní prožitky

Všechny respondentky řeší otázku viny. Lenka s Eliškou si po znásilnění myslely, že si ho způsobily samy. Že byly moc ženské, moc vyzývavé „*Kdy tenkrát jsem si myslela, že jsem si to způsobila sama. Takže to bylo jako nazvat to znásilněním a že to není moje vina, k tomu jsem se musela dopracovat*” (Lenka, 4/2-4). Eliška se cítila jako ta špatná. Jako by ona provedla něco nesprávného „*jenom já jsem měla pocit viny, že jsem prostě provedla něco, za co bych se měla stydět*” (Eliška, 5/23, 24). Trvalo jim dlouho, než dokázaly přijmout, že to jejich vina nebyla. Že za to, co se jim stalo, nenesou žádnou odpovědnost. Nyní jsou již pevné ve svém přesvědčení, že za znásilnění žádnou vinu nenesou „*snad jenom tím, že jsem byla naivní a ((s úsměvem)) mladá jestli se to dá říct, že to bylo nějaký provinění, to je asi hloupost. Já si myslím, že ničím*” (Eliška, 5/27, 28). U Jany se jedná o jiný druh viny. Rodina ji osočuje, že lže. Ona se snaží dokázat, že je nevinná. Že vinu nese bratranec, který ji znásilnil „*Chtěla bych, aby se to vyřešilo. Aby mi začali věřit*” (Jana, 7/31). Pro Marii je zase velmi bolestivá představa, že by ji někdo vinil z toho, že si znásilnění způsobila sama „*Tak asi, když by pak tu vinu házeli na mě. Jako, že já jsem za to mohla a podobně*” (Marie, 7/7, 8).

Dalším společným rysem je snaha uniknout od traumatu. Vyřešit ho vytěsněním, potlačením, rezignací... Dalo by se říci, že to je prvotní reakce všech respondentek. Potlačit toto trauma. Nemyslet na něj. Dělat, jako by se nestalo. Každá má trochu jinou cestu, ale záměr je stejný. Uniknout traumatu. Vyřešit ho rychle a efektivně. Lenka i Eliška takto reagovaly hned při znásilnění „*jsem se v tu chvíli zachovala tak, že jsem jakoby vystoupila. Jako bych nebyla v tom těle. Zvláštní stav nějakého vědomí. Nebo jiné stav vědomí... Nedovedu to popsat, že... Jako bych nebyla v tom těle. Jako bych ho opustila v tu chvíli*” (Lenka, 4/12.15). Mysl odešla mimo své tělo, aby byla ochráněna. S tím jsou spojeny i pocity, že je na tomto světě špatně. Že by tu neměla být. Tyto pocity popisuje v zážitku z holotropního dýchání „*Zpíval mi o tom, že jsem i tady dobře že sem tady doma. Ale to bylo i v tom, že v podstatě, že jsem to měla nastavený tak dlouhodobě, jsem to měla taky, i skrz tady ten zážitek, že tu vůbec nechci být*” (Lenka, 7/32-34). U Elišky hrál velkou roli i alkohol. Na znásilnění si téměř nepamatuje „*já jsem byla schopná si vzpomenout tak možná na nějaké světlo, nebo na nějaké úryvek něčeho*” (Eliška, 1/31-33). Na více si z toho aktu nevzpomíná. Jana chtěla uniknout razantněji. Od svých šesti let psala dopisy na rozloučenou „*Dopisy jako na rozloučenou. Co jsem psala jako 6ti letá hoka, do těch 13*” (Jana, 3/10, 11). Chtěla z tohoto světa pryč, a v tu chvíli neviděla jinou cestu. Marie se snažila celé znásilnění prostě potlačit. Ze začátku se snažila být co nejvíce s kamarády „*já jsem v té době potřebovala prostě být pořád s těma kamarádama. Prostě blbnout s nima, nemyslet na to*” (Marie, 9/9, 10) a poté se rozhodla na to nemyslet. Potlačit fakt, že se to stalo „*Já jsem prostě chtěla dělat, že se nic nestalo a tak jsem to tak vzala a dělala jsem prostě, že se nic nestalo*” (Marie, 5/4, 6).

U všech respondentek se shodně objevila potřeba, mít kontrolu nad situací. Vědět, že situace je pro ně čitelná a mohou ovlivnit její výsledek. Eliška si sama hlídá, aby se nedostala do stavu, kdy nebude mít věci pod kontrolou.

Říká, že nemá ráda „*když se dostávám do stavů, kdy nemám sama sebe pod kontrolou*” (9/26, 27). U Lenky v těle je nastavena pohotovost ke všem impulzům, které by mohly signalizovat nebezpečí „*Být v tom střehu, aby se to nestalo, že jo. Takže to tam je, jakoby v tom těle nastavený, nějaká ta obrana*” (Lenka, 4/28, 29). Marie by potřebovala, aby její rodiče udělali přesně to, co by chtěla ona „*protože nechci, tak oni by z toho vážnou věc nedělali. ((rychle)) Oni by se prostě přizpůsobili k tomu, jak to chci brát já.*” (Marie, 4/27, 28). Jana si zažila dva způsoby fungování v partnerském vztahu. A mnohem příjemnější je pro ní ten, kdy partner nechával na ní, jak se bude sex odehrávat „*pomáhal mi tak v té posteli, že jo. Když jsme byli, tak že nechtěl po mě nic, že to nechával na mě*” (Jana, 5/4, 5). Mohla si řídit, co se bude a nebude dít.

U třech respondentek se objevilo jako společné téma osamělost a samota. To, že ve chvíli, kdy potřebovaly být s někým blízkým, sdílet, tak nikdo takový nebyl. Musely se se svými pocity, kterým v tu chvíli nerozuměly, vypořádat samy. Protože při znásilnění nebyla ani jedna plnoletá, měly by tuto roli primárně zajistit rodiče. Ti ale v tu chvíli nefungovali tak, jak by Eliška a Jana potřebovaly. Eliška mluví o matce „*Ani nikdy se nebavila o tom se mnou, že by se o tom samým aktu chtěla bavit. Já ani nevím, kolik toho ví nebo neví*” (Eliška, 3/3, 4). Jana prostě sděluje „*Pak prostě ta rodina už není rodina, že jo*” (Jana, 2/5). I Lenka byla po znásilnění sama. Svěřila se matce, ale ta to dále neřešila. Uzavřela to jako věc, o které se dále nemluví „*Řekli, že to je hrozný, ale nic s tím v podstatě nedělali, ... a tím se ta epizoda vlastně uzavřela.*” (Lenka, 1/26-29). Marie byla osamělá proto, že se nikomu se svým zážitkem nesvěřila „*Nemluvila jsem o tom vlastně vůbec s nikým no jako celou tu dobu*” (Marie, 1/31).

8.3 Rodina

Dalo by se říci, že v rodinách Lenky, Elišky a Jany vládne patriarchální uspořádání. Muži zde mají větší slovo než ženy „*a ty muže, že jo, který v tý*

rodině jsou postavený prostě vejš než žena” (Lenka, 3/14, 15). Na Elišku otec uplatňoval velmi tvrdé výchovné metody „*A táta vzal klacek a seřezal mě tam přede všema. Takže jsem prostě nebyla schopná ani brečet, jak mě to bolelo*” (Eliška, 15/9-11). Ihned přistoupí k trestu, bez toho, aby zde probíhala nějaká komunikace o Elišky pohledu na věc. Byl a je sebestředný. Zajímá ho pouze on sám. Nezajímá ho, co se děje u Elišky. Jak se má. „*Neočekávala bych, že by si se mnou o tomhle povídal. Když si se mnou nepovídala o jiných věcech, normálních*“ (Eliška, 4/18, 19). V Jany rodině má otec hlavní slovo. Matka se řídí podle něj. Takže, když on rozhodl, že Jana lže o svém znásilnění, tak matka ho poslechla a své dcery se nezastala „*Mamka ta i brečela jako. Ne před tátou. To se snažila jako dostat, víc podrobněji to, co se dělo a takový. ((popotahuje)) Ale pak když věděla, že taťka jakoby nevěří a to, tak mi řekla, že to řešit nebude. Že nechce vlastně mučit celou rodinu. Že by neměla kam jít a takový*” (Jana, 2/7-10). Marie o své rodině mluvila jen velmi málo, proto není možné říci, jak jsou tam vztahy nastaveny.

Matky respondentek se nezachovaly tak, jak by ony v té chvíli potřebovaly. V době znásilnění bylo všem respondentkám 15 a méně let. Lenka a Jana se přirozeně obrátily na své rodiče o pomoc. Lenky matka ošetřila její zdravotní stav „*Že jo, tu péči jsem tam měla, že jo. Nějak opečovat zdravotně, jestli jsem v pořádku*” (Lenka, 3/1, 2). Ale poté se rozhodla, že to již dál řešit nebude “*A tím, že nic neudělali, tak to pro mě bylo úplně... Že to prostě nebudou říkat nikomu*” (Lenka, 2/21, 22). V tu chvíli nerespektovala potřeby své dcery, ale upřednostnila rodinu a své pohodlí. Již se nezajímala, jak to dcera prožívá, nebo co se s ní děje. Jany matka se rozhodla, že bude respektovat názor otce, aby se s ním nedostala do konfliktu „*Ale pak když věděla, že taťka jakoby nevěří a to, tak mi řekla, že to řešit nebude*” (Jana, 2/8, 9). I dále si trvala na svém. Když jí Jana chtěla dokázat, že se to opravdu stalo, tak jí ukázala dopisy na rozloučenou, které

psala „*Mamka, ta má do teď schovaný dopisy, co sem psala. Dopisy jako na rozloučenou. Co jsem psala jako 6ti letá hoka, do těch 13. Tu vlastně, to jsem pak ukazovala.*” (Jana, 3/10-12). Nyní tyto dopisy používá proti ní „*Že žiju ve svém světě, a že si vymýšlím*” (Jana, 3/18). S Eliškou se o jejím znásilnění nikdo nebavil „*Ale nikdy se se mnou vlastně o tom nikdo nebavil.*” (Eliška, 3/11). Od své matky se dočkala místo útěchy hlavně výčitek „*Že se za mě musí stydět ne. Že jsem se někde opila, že se mi něco stalo, co tomu řeknou lidi.*” (Eliška, 2/27, 28). Marie si myslí, že by se matka zachovala podle jejího přání. Ale se svým znásilněním se jí nesvěřila, tak není možné přesně říci, jak by to probíhalo.

8.4 Reakce okolí

Nejpodpůrnější reakce zažívala Lenka. Od všech žen, kterým se svěřila, se dočkala podpůrných, soucitných reakcí „*nezažila jsem nic takovýho, abych měla nějakou špatnou reakci. Že za to můžu, nebo: „Když by si nedělala tohle a tohle tak by k tomu nedošlo“. Nebo: „Asi to nebylo jen tak...“ Ne, s tím jsem se nesetkala.*” (Lenka, 11/13-15). Je možné, že i tyto reakce jí pomohly trauma zpracovat. Bezprostřední reakcí většinou bylo „*Tak u těch žen, takový citlivý jako pláč, obejmutí, že to je jiný. Že jim je to líto*” (Lenka, 10/12, 13). Eliška si reakce okolí nepamatuje. O znásilnění mluvila zřejmě jen s partnery. Ale jak reagovali, to nedokáže popsat „*Ty jo, to už to mám fakt tak strašně už za sebou. (..) No asi jsem se o tom možná s někým bavila, ale já si vůbec nevybavuju s kým. To mám prostě za uzavřenou záležitost a asi jsem se o tom musela bavit s Martinem něk... (..) Když ti to vlastně řekl, nevím. Jestli se svými partnery, nevím*” (Eliška, 9/1-4). Marie o svém znásilnění s nikým nemluvila. Jana o znásilnění mluvila s nejvíce lidmi „*No většinou když jsme pili, tak mi bylo do breku a pak jsem to všem řekla*” (Jana, 6/25). Také se dočkala nejvíce negativních reakcí. Setkala se s mýty „*kdybych byla znásilněná, tak bych nespala s klukama, jako s přítelem a takový*” (Jana, 6/32, 33), nepochopením od svého přítele „*Tak*

rozbrečím se, začnu se klepat. Tak on zvýší tón, že není ((důrazně)) ten bratránek, ale že je můj chlap, že toho mám nechat a takový” (5/21, 22), stigmatizací “No, že nejsem normální.” (Jana, 3/16).

8.5 Co potřebovaly

Všechny respondentky se shodly v tom, že potřebovaly sdílet. Sdílet, co se jim stalo, jak se cítí. V prostředí, kde by je nikdo nehodnotil, nevyčítal „že bych mohla s někým o tom mluvit. O tom, co prožívám, co se stalo, nestalo. Bez toho, aniž by mě někdo soudil a aniž bych slyšela: „Tohle jsi dělala blbě, za to si můžeš sama.“ (..) Bez těch výčitek” (Eliška, 10/32-34). Sdílet pouze to, co by chtěly „Já bych na to asi ani nechtěla nic slyšet. Prostě když už, tak aby si to poslechli a nic na to neříkali” (Marie, 7/21, 22). Lenka mluví o sdílení s člověkem, který má stejný prožitek. Takovéto sdílení je umocněno tím, že ten druhý ví. Není nutné vysvětlovat „který maj stejnej zážitek, který jsou trošku na něčem jiným. I když já jsem se vlastně potkala jenom s jednou, která mi o tom mluvila. ... Takže u té ženy, která má tu zkušenost je to navíc to, že ví, o čem mluvím. O tom pocitu, že je to těžko přenositelný. Nebo ta zkušenost není přenosná” (Lenka, 10/22-27).

Další shoda panovala v přijetí. Pro ženu, která byla znásilněna je velmi důležité, aby cítila, že ji okolí přijímá. Že ji přijímá takovou, jaká je. I s tím traumatem „takový to porozumění a přijetí a ta láska přes to přeže všechno” (Lenka, 11/20, 21). Přijetí je důležité cítit i od rodičů „jako že bych potřebovala cítit to, že jsem jejich dcera. A že mě mají rádi a že jim na mě záleží” (Eliška, 10/21, 22). Jana si přijetí zažila od svého prvního partnera. Ten zcela respektoval její potřeby. Přijímal ji takovou, jaká je a snažil se jí vyjít co nejvíce vstříc “pomáhal mi tak v té posteli, že jo. Když jsme byli, tak že nechtěl po mě nic, že to nechával na mě. Že když jsem se mu třeba rozbrečela, tak neutekl. Byl se mnou. Miloval mě i přes to, co se mi stalo” (Jana, 5/4-6). Pokud není žena přijímána, tak si může vytvořit pocit jinakosti. Nenormálnosti. Dostane stigma „No, že nejsem normální.”

(Jana, 3/16). *“To je takový, jako že máš nákej cejch prostě na sobě, jako že ty jsi ta špatná.”* (Eliška, 11/1, 2).

S mýty se osobně setkala pouze Jana. Její kamarádky jí říkaly *„že kdybych byla znásilněná, tak bych nespala s klukama, jako s přítelem a takový (..) To mi řekla vlastně i mamka. Když jsme to řešili doma, tak ta mi taky řekla, že kdybych byla znásilněná, tak bych nespala s Andrejem, s tím přítelem.”* (Jana, 6/32, 33 a 7/1). Ale všechny respondentky jsou shodného názoru, že mýty ve společnosti jsou *„asi v médiích, nebo s těma názorama, že... Nebo i to slyšíš od lidí okolo sebe, že když je někdo znásilněnej, tak řeší co měla na sobě, jestli ho neprovokovala, ta ženská”* (Eliška, 15/25-27). *“jsme nastavený v tom, že za všechno může žena, že jo”* (Lenka, 11/10). Eliška I Lenka mluví o mýtu viny. O tom, že za znásilnění si může žena sama. To samé sděluje i Marie v představě, jak by vypadala pro ni zraňující reakce *„Tak asi, když by pak tu vinu házeli na mě. Jako, že já jsem za to mohla a podobně”* (Marie, 7/7, 8).

Pro respondentky je velmi důležitá i opora. Jak uvádí Eliška *„určitě potřebovala nákou oporu, někde. Mít někoho, kdo by jí pohladil, kdo by jí řekl: „Jsem tady pro tebe“.”* (Eliška, 16/8, 9). Mít vedle sebe člověka, o kterého se žena může opřít. V kterém má jistotu a ví, že vedle ní bude stát. I Jana potřebovala oporu. Hledala ji u svých kamarádů *„Když jsem jim to řekla, tak ho chtěli zabít a takový. Tak mi slibovali, že to vyřeší, že to takhle nenechaj. A když na to přišlo, tak to všechno obrátili.”* (Jana, 4/29, 30). Ale nedočkala se jí. Stejně jako od rodičů *„Nejhorší bylo, když mi rodiče nevěřili. To je pro dceru nejhorší. Když se koukáš na ty kriminálky a takový, jak to tam ty mamky řeší, jak běhají s tou dcerou všude.”* (Jana, 8/4, 5). Jana byla obětí pozitivního mýtu. A to takového, že všechny matky se snaží své dceři pomáhat s překonáním traumatu. Že jsou až nadměrně pečující.

Lenka a Jana se u mužů setkaly s reakcí, že jejich partneři, nebo kamarádi chtěli agresorovi ublížit. Buď ho chtěli zabít „*Když jsem jim to řekla, tak ho chtěli zabít a takový*” (Jana, 4/29), nebo mu fyzicky ublížit. Obě se ale shodly na tom, že to pro ně není pozitivní reakce „*tam ta reakce vůbec nebyla dobrá v tom smyslu, že chtěl za ním jet a chtěl ho zmlátit. Nebo tady ty reakce, což už nebylo v tu chvíli vůbec adekvátní. Nebo jsem tam v tom neviděla žádnéj význam, proč to dělat*” (Lenka, 11/24-26). Tato reakce jim nepomáhá. Spíše je naštvě. V tu chvíli obě potřebovaly, aby reakce jejich partnerů byly smysluplné a směřovaly na to, co ony nyní potřebují „*Aby to řešili. ((pousmání)) Tak on každej, když jsem jim to řekla, takže vlastně ho chtěli zabít a tohle. Tak jsem říkala, že s tím se nic nevyřeší, když ho zabijou*” (Jana, 4/34-36).

9 DISKUSE

Znásilnění je pro ženu značně traumatická událost. Jak výzkum ukázal, reakce okolí jsou pro ni velmi důležité. Zásadní je bezprostřední reakce. Ta přichází ve chvíli, kdy je žena nejzranitelnější. Zároveň se v tuto chvíli obrací na osoby, které jsou jí nejbližší. A zřejmě i proto, pokud reakce nejsou zcela v pořádku, nebo podle očekávání ženy, mohou ublížit o to více. V rámci výše prezentovaného výzkumu se nejčastěji jednalo o rodiče.

Výzkum prokázal tvrzení L. ČÍRTKOVÉ, že sekundární rány zraňují mnohdy mnohem více, než rány primární (ČÍRTKOVÁ, 2010). V rámci terapie musela Lenka mnoho času věnovat sekundárním ránám způsobeným matkou, které bylo nutné opečovat. Eliška uvádí, že na znásilnění si již téměř nevzpomene. Ale při otázce: „Co bys v tu chvíli potřebovala?“, se rozpláče, protože její rodiče jí neposkytli pomoc. V tu chvíli nedokázali uspokojit její potřeby. Je otázkou, jak velkou roli zde hraje očekávání znásilněných žen. Zda neočekávají věci a činy, které jsou v tu chvíli nesplnitelné. Zda neočekávají zázrak.

Reakce, které respondentkám nejvíce pomáhaly, byly přijetí, sdílení a opora. Pokud chce okolí znásilněné ženě pomoci, mělo by se podle tohoto řídit. Je důležité dát ženě najevo, že je přijímána. Že je stále milována i s tímto zážitkem. Zároveň znásilněná žena potřebuje sdílet své pocity. Potřebuje někoho, kdo ji vyslechne bez hodnocení. Kdo bude naslouchat a dá jí najevo, že není sama. Že i v tuto těžkou chvíli při ní někdo stojí. Dále je důležitá opora a pomoc. Je možné, že žena nebude zvládat věci a činnosti, které jí dříve šly. Bude potřebovat pomoc. Tyto všechny aspekty by měly být přítomné v rámci dobrého terapeutického vztahu. Myslím si, že je velmi vhodné, aby znásilněná ženy vyhledala odbornou pomoc. Ta jí může

dočasně uspokojit všechny výše zmíněné potřeby a zajistit, aby si je v budoucnu dokázala zajistit, nebo vyhledat již sama.

Reakce, které naopak nepomáhají, jsou vztek, pláč, nebo vyhrožování agresorovi zabitím. V tu chvíli musí znásilněná žena řešit nejen své emoce, ale i emoce druhého člověka. Zároveň vyhrožování fyzickou újmou agresorovi nezmění fakt, že znásilnění proběhlo. Toho si jsou ženy vědomy a může se u nich objevovat pocit marnosti, nebo bezmoci. Z výzkumu vyplynulo, že mnohem přínosnější jsou pro ně konstruktivní reakce s nabídkou řešení aktuálních problémů.

Ve všech výzkumných rozhovorech se objevilo téma viny. Většina žen přemýšlí, proč se jí toto stalo. Každá z respondentek si alespoň chvíli myslela, že si za znásilnění může sama. Jak uvádí H. BENEDICT, pocit viny je zcela normální a prožívá ho většina znásilněných žen (BENEDICT, 2003). Zde je důležitá role okolí. Mělo by ženě neustále opakovat a připomínat, že to NENÍ její vina. Veškerou vinu za znásilnění nese agresor.

V rámci výzkumu se ukázalo, že velkým zdrojem sekundární viktimizace byly matky znásilněných žen. U většiny respondentek reakce matek prohloubily viktimizaci a způsobily sekundární rány. Matky nebyly respondentkám oporou. Zachovaly se takovým způsobem, že veškerou vinu za znásilnění nechaly na svých dcerách. V rámci této práce nebyl prostor více rozvést téma vztahu matek a dcer, které byly znásilněny, případně analyzovat posttraumatický vývoj tohoto vztahu. Myslím ale, že toto téma by si zasloužilo více pozornosti a rozpracování v rámci samostatného výzkumu.

Výzkum ukázal i možnosti posttraumatického růstu. Díky traumatu na sobě žena musí začít více pracovat. Musí se naučit své trauma zvládat. Často je toho součástí i terapie. Dobrá terapie nejen vyřeší aktuální problémy, ale dá

ženě do rukou nástroje, jak sama se sebou pracovat v budoucnu. Jak řešit problémy, které budou přicházet.

V průběhu analýzy rozhovorů vyzlynuly na povrch jejich nedostatky. Často se stalo, že by bylo přínosné vědět ještě nějakou další informaci. Zjištění dodatečných informací bylo ale díky nastavení výzkumu již nemožné. Zčásti to bylo způsobeno tím, že nejprve byla nasbírána všechna data (rozhovory proběhly během týdne) a až poté byly metodou IPA analyzovány. Takže nebylo možné zjištěný nedostatek ve druhém rozhovoru doplnit. Tento nedostatek byl také způsoben nezkušeností výzkumnice, která se s metodou IPA seznámila až v rámci tohoto výzkumu. V ideálním případě by bylo opakováním rozhovoru možné potřebné informace doplnit, přičemž další rozhovor by již byl přesněji cílen na určitá témata, která by se objevila v rozhovoru prvním.

Všechny respondentky již byly znásilněny před delší dobou. Je pravděpodobné, že mnoho informací a pocitů již zapoměly, nebo přetvořily do pocitů a informací nových. Jistě by bylo zajímavé porovnat jejich zkušenost se ženami, pro které je tato zkušenost čerstvější. Výhodou tohoto vzorku ovšem je, že mají více zkušeností s reakcemi okolí. Mohou porovnávat přístupy několika partnerů. Měly možnost a prostor své trauma zpracovat. Získat náhled. Vzorek respondentek je také monotematický, co se týče věku znásilnění. Všechny byly znásilněny ve věku adolescentním. V tuto dobu si dívka teprve tvoří identitu ženy, která je čerstvá a stále křehká. Proto je důležité vědět, jaké reakce jsou zraňující, aby se co nejvíce předešlo sekundární viktimizaci. Kvalitativní výzkum ovšem neaspíruje sbírat informace, které by bylo možné zevšeobecnit. Cílem výzkumu bylo co nejlépe popsat zkušenost konkrétních žen.

ZÁVĚR

Tato diplomová práce se zaměřila na téma reakcí okolí na znásilnění. V teoretické části se soustředí na prožívání oběti, projevy posttraumatické stresové poruchy, viktimizaci, popsání nejčastějších mýtů, které se ke znásilnění váží.

Hlavním cílem empirické části práce bylo zjistit, jaké reakce sociálního okolí pomáhají znásilněné ženě vyrovnat se s tímto traumatem. Jak by se měli blízcí lidé chovat. Co dělat, co říkat, nebo naopak nedělat a neříkat.

Pro ženu, která byla právě znásilněna, je velmi důležitý pocit bezpečí a jistota, že v tuto chvíli již není sama. Při znásilnění je oběť vždy sama. Proto, při zotavování se z tohoto zážitku, potřebuje od svého okolí ujištění, že nyní tu pro ni ostatní jsou. Že s ní budou sdílet vše, co potřebuje. Že ji stále přijímají, že ji stále milují. Potřebuje neustále opakovat, že to nebyla její vina. Žena pro zotavení potřebuje více času, než si mnozí myslí. A je důležité, aby se jí ho od blízkých lidí dostalo. „*Hlavně to nenechat na tý ženě. A pomoci jí tak sundat tíhu z těch beder.*” (Eliška, 14/4)

Pokud je znásilněna, tak je to náročné i pro její okolí. „*Neví si s tím rady, tak se k tomu neumí postavit, si myslím, společnost no. Protože vlastně nevíš, jak se máš s tím člověkem bavit a jak mu máš pomoc, nebo... Takže se chodí kolem toho, tak třošku po špičkách asi no (..) nevím (..) víc nevím.*” (Eliška, 15/30-33). Výzkum používal kvalitativní metody, proto není možné výsledky zobecnit pro celou populaci, nebo z výsledků vytvořit soubor obecně platných rad. Je ale možné brát výsledky jako doporučení, inspiraci.

Velice si vážím spolupráce a otevřenosti všech žen, které na rozhovor přistoupily. Doufám, že i ony si mohly z tohoto povídání odnést něco pro ně přínosného. Možnost, podívat se na svůj životní příběh trochu jinak. Přijetí bez předsudků, nebo odsouzení. Možnost sdílet své prožitky, názory.

Všechny rozhovory pro mě byly velmi inspirativní. Síla, s jakou čelí ne vždy příjemným situacím. Práce sama se sebou.

Doufám, že by tento výzkum mohl přispět ke snížení sekundární viktimizace, které se znásilněným ženám dostává nemalé množství. Ale také ke snížení nejistoty z toho, jak se ke znásilněné ženě chovat.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A DALŠÍCH ZDROJŮ

BEBČÁK, Petr. *Trestní řízení a postupy OČTŘ* [přednáška]. Praha, duben 2015.

BENEDICT, H. *To není vaše vina! Jak se vyrovnat se sexuálním napadením*. Přel. Miloslav KORBELÍK. Praha: ONE WOMAN PRESS, 2003 ISBN 80-86356-17-5

BOURKEOVÁ, J. *Znásilnění: Dějiny od roku 1860 do současnosti*. Přel. Radka KOLEBÁČOVÁ. Praha: Mladá Fronta, 2007, ISBN 978-80-204-1984-2

CIPROVÁ, K. ed., COZLOVÁ, K., ČECHOVÁ, J., HAVELKOVÁ, B. aj. *Pod hladinou: Fakta a mýty o znásilnění*. Praha: Gender Studies, 2010, ISBN 978-80-86520-31-5

ČECHOVÁ, J., JANDOVÁ, H., CIPROVÁ, K., PORTLÍKOVÁ, E. aj. *Stop znásilnění: Analýza stavu znásilnění v České Republice*. Persefona o. s. Dostupné z: <http://www.persefona.cz/download/analyzaStopZnasilneni.pdf>

ČÍRTKOVÁ, L. *Viktimologie pro forenzní praxi*. Praha: Portál, 2014 ISBN 978-80-262-0582-1

ČÍRTKOVÁ, L., VITOUŠOVÁ, M. *Pomoc oběti trestného činu znásilnění. Diagnóza*. 2010, 4, 32 – 34. ISSN 1801-1349

ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. 2 upr. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009 ISBN 978-80-7380-213-4

ČÍRTKOVÁ, L. Psychologie oběti. In: ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006 s. 201 - 208

FERJENČÍK, J. Úvod do metodologie psychologického výzkumu. Praha: Portál, 2000, str. 112 – 133 ISBN 80-7178-367-6

GILES, D. Psychologie médií. Přel. Helena ŠOLCOVÁ. Praha: Grada, 2012 ISBN 978-80-247-3921-2

HAŠTO, J., VOJTOVÁ, H. *Posttraumatická stresová porucha, bio-psycho-sociální aspekty*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012 ISBN 978-80-244-2944-1

HARTL, P. a HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2010, str. 154, 499, 661, 667, 694. ISBN 978-80-7367-686-5

HENDL, J. *Kvalitativní výzkum*. Praha: Portál, 2008 ISBN 978-80-7367-485-4

HRONOVÁ M., PROKOPOVÁ Z., HAVELKOVÁ B. a WENNERHOLM ČÁSLAVSKÁ T. Násilí na ženách. In KUBÁLKOVÁ, P. ed. a WENNERHOLM ČÁSLAVSKÁ, T. *Ženy a česká společnost: Hodnocení a implementace Pekingské akční platformy na národní a mezinárodní úrovni*. Praha: Otevřená společnost, 2010 ISBN 978-80-87110-19-5

KALSCHED D. *The Inner World of Trauma*. Londýn: Routledge, 1996 ISBN 978-0415123297

KOCVRLICHOVÁ, M. Popis použitých metod. In: KOCVRLICHOVÁ, M. *Vina*. Praha: Triton s. 86 - 90

KOUTNÁ KOSTÍNKOVÁ, Jana a Ivo ČERMÁK. Interpretativní fenomenologická analýza. In ŘIHÁČEK, Tomáš, Ivo ČERMÁK a Roman

HYTYCH. *Kvalitativní analýza textů: čtyři přístupy*. Brno: Masarykova univerzita s. 9 - 44

KRULOVÁ, T., WEISS, P., Viktimologické aspekty sexuální agrese. *Academia*. 2007, L1, 3, 279 – 289

LINKOVÁ, M. *Znásilnění: Historický kontext a genderové stereotypy*. In: Linková, M. – Řeháčková, D. Gender, rovné příležitosti, výzkum. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky

LUCKÁ, Y. a KOBRLÉ, L. Srážka s překážkou. In: Daniela Vodáčková, ed. *Krizová intervence, Krize v životě člověka, Formy krizové pomoci a služeb*. Praha: Portál, 2012, s. 359 – 370

MASON, F. L. Rape – Myth and reality. *Med Sci Law*. 2010, roč. 50, s. 116 - 118. DOI: 10.1258/msl.2010.010019

POLICIE ČR, *Statistické přehledy za rok 2008* [online]. ©2008, poslední revize březen 2015 [cit. 14. 7. 2015]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2008.aspx>

POLICIE ČR, *Statistické přehledy za rok 2014* [online]. ©2008, poslední revize květen 2015 [cit. 14. 7. 2015]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2014.aspx>

PORTERFIELDOVÁ, K. M. *Jak se vyrovnat s následky traumatu*. Přel. Miroslava CAMUTALIOVÁ. Praha: Lidové noviny, 1997 ISBN 80-7106-262-6

PRAŠKO, M., HÁJEK, T., PAŠKOVÁ, B., PREISS, M. aj. *Stop traumatickým vzpomínkám*. Praha: Portál, 2003 ISBN 80-7178-811-2

TÓTHOVÁ, J. *Úvod do transgenerační psychologie rodiny: Transgenerační přenos vzorců rodinného traumatu a zdroje jeho uzdravení.* Praha: Portál, 2011 ISBN 978-80-7367-856-2

VIZINOVÁ, D., PREISS, M. *Psychické trauma a jeho terapie.* Praha: Portál, 1999 ISBN 80-7178-284-X

WIRTZ, U. *Vražda duše, incest a jeho terapie.* Přel. Janka KOPECKÁ. Praha: Portál, 2005 ISBN 80-7178—975-5

Zákon č. 40/2009 Sb., Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. In: Trestní zákoník. [online]. ©2009, poslední revize červen 2015 [cit. 10. 7. 2015]. Dostupné z: <http://zakony.centrum.cz/trestni-zakonik/cast-2-hlava-3>

PŘÍLOHY

PŘÍLOHA č. 1 – Tématické celky rozhovoru č. 1 (Lenka)

Osobní témata

Téma	Citace + lokalizace v textu
Únik	<p>„moje reakce na tadyty situace... Že já to jakoby, na tydlety stresový situace, že já z toho jakoby vystoupím. Jako bych tam nebyla. Takže to je nějaký můj způsob obrany.” (2/10-12)</p> <p>“můj stav. Že jsem se v tu chvíli zachovala tak, že jsem jakoby vystoupila. Jako bych nebyla v tom těle. Zvláštní stav nějakého vědomí. Nebo jiné stav vědomí... Nedovedu to popsat, že... Jako bych nebyla v tom těle. Jako bych ho opustila v tu chvíli” (4/12-15)</p> <p>“pocit: „Nechci tady bejt“” (8/8)</p> <p>“sice se furt jako cukám, že jako bych pořád, jako, že bych mohla uniknout. Že bych mohla jít do té oběti, já to tak nazvu. Přesně jak je to, že jo. Ta oběť, která z toho jako nějak vycouvá. A není tady. A v podstatě to nemůže nijak ovlivnit. A teď v tom jako stát, že s tím můžu pracovat a že to můžu řídit” (9/24-27)</p>
Vina	<p>„tenkrát jsem si myslela, že jsem si to způsobila sama. Takže to bylo jako nazvat to znásilněním a že to není moje vina, k tomu jsem se musela dopracovat.” (4/2-4)</p> <p>“Dlouho jsem řešila to, že jsem tenkrát prostě byla moc vyzývavá” (4/24)</p> <p>“probíhal nějaký proces toho přijmutí se i s tímhletem. S tím znásilněním. Takže přijmutí si, že za to nemůžu já.” (6/15, 16)</p> <p>“„Hlavně to nenechat na té ženě“. A pomoci jí tak sundat</p>

	<p>tíhu z těch beder.” (14/4)</p> <p>“I když v tom stresu, nebo v tom průběhu, to jsou reakce toho těla, který mě třeba samotnou překvapily taky.” (14/21-23)</p>
Hranice	<p>„Hlídat si tu svojí hranici. Jako nenechat nikoho jít přes ňáskou moji hranici toho komfortu, pokud nechci. Že jo. Bejt pod tou kontrolou. Hlídat si ji. Sama nad sebou, abych ji neztratila. Aby se to nepříhodilo znova.” (4/21-24)</p> <p>“Pro mě by bylo dobrý, kdybych mohla vyrůstat, nebo kdybych byla vedená k tomu, že ten můj prostor, kterej já potřebuju a kterej já cítím jako bezpečnej, že je v pořádku” (14/14-16)</p>
Kontrola	<p>„Být v tom střehu, aby se to nestalo, že jo. Takže to tam je, jakoby v tom těle nastavený, ňáká ta obrana” (4/28, 29)</p> <p>“Žádnýmu jinýmu muži jsem to neřekla, kamarády nemám ... Nevím, jestli ta hranice toho kamarádství...” (12/8-12)</p>
Sebevědomí	<p>„je tam v těch terapiích, ta práce s mojim sebevědomým, který se vlastně hodně snížilo, tenkrát. Takže to mi pomáhá v těch terapiích to sebevědomí posilovat.” (8/18-20)</p>

Rodina

Téma	Citace + lokalizace v textu
Patriarchát	<p>„v tý rodině to myslím, že je špatně nastavený. Ono jich je sedm dětí a je tam většina kluků, který byli protěžovaný. Takže jim bylo dovoleno skoro všechno” (1/17-19)</p> <p>“ty muže, že jo, který v tý rodině jsou postavený prostě vejš než žena” (3/14, 15)</p>
Násilí ve vztazích	<p>„Myslím si, že to nebylo první ani poslední, kdy oni jakoby znásilnili, nebo spali s ... neteří” (1/19, 20)</p> <p>“, když jsem to řekla, tak bylo vidět jako: „Že už zase?““</p>

	<p>(1/25)</p> <p>“Možná ta teta ... její manžel byl alkoholik. A já jsem, jednou mi ujel autobus a já jsem se vrátila domů nečekaně, a myslím, že jsem zabránila tomu, že jí buď znásilnil, nebo jí prostě něk ublížil.” (3/23-26)</p>
Rodinné potlačení	<p>„nic s tím v podstatě nedělali, protože asi to měly nějak nastavený z té rodiny, že jo. Prostě tak, že si to můžou dovolit. Někým takovým způsobem to prostě pořešili. (..) A tím se ta epizoda vlastně uzavřela.” (1/26-29)</p> <p>“A tím, že nic neudělali, tak to pro mě bylo úplně... Že to prostě nebudou říkat nikomu.” (2/21, 22)</p> <p>“Ale určitě si myslím, že by té rodině prospělo, kdyby se to vyslovilo. Protože takhle to tam je jako kostlivec ve skříni, o kterém všichni ví, ale nikdo o tom nemluví. A pak, když se to přihodí, tak jsou z toho akorát všichni rozpačitý, že se to přihodilo zase. Ale nikdo to prostě nevyneše ven na světlo. Neřekne, nepojmenuje a ne ... Nic neudělá.” (3/8-12)</p> <p>“aby to nazval z té rodiny někdo znásilněním... To ne. To ne. To je prostě moc silný slovo pro ně, který asi nechtěj ani použít.” (3/33, 34)</p>
Řešit	<p>“Takže to bylo pro mě spíš jako šokující v tom, že s tím nic nechtěj jakoby dělat dál. Aby se to otevřelo, aby se řeklo: „Hele, stalo se tohle...“, aby to otevřeně vyslovili.” (2/23-25)</p> <p>„ale tahle reakce, že to vlastně nikam nikomu neřeknou, nebo se to neotevře, nebo nevysloví, nebo tak, to pro mě bylo tak šokující” (2/28, 29)</p> <p>„I když by mi to bylo nepříjemný, když by se s tím šlo</p>

	ven, vyslovit to, že jo.” (3/4, 5)
Zajištění pouze zdravotních potřeb	„se ptali, jestli jsem v pořádku, nebo... To asi tam proběhlo, že to nebylo, že by mi vynadali, nebo mě nějak ponižovali, to vůbec ne. Ta péče taková, tam byla. Jako, jestli je všechno v pořádku, nebo co mi proved” (2/16-19) “Že jo, tu péči jsem tam měla, že jo. Nějak opečovat zdravotně, jestli jsem v pořádku” (3/1, 2)
Dcera	„Přemýšlela. Ale neřekla. ... u té dcery mě to napadlo, to jo, ale neudělala jsem to.” (12/16, 17) “důležitý jí skrze mojí zkušenost sdělit, nebo dát do toho života je, že je v pořádku, že nedovolí nikomu, ať je to muž, nebo žena, jít za nějakou její hranic komfortu. ... je zcela v pořádku říct si, kde je ten můj prostor. A že tam za něj, pokud já nebudu chtít, nikdo nepůjde.(12/23-25) “ta zkušenost, co mám v sobě, je spíš o tom předání, nějaký tý moudrosti.” (12/29, 30) “neudálo se nic takovýho, kdy by to bylo dobrý to říct.” (13/4, 5)

Reakce mužů

Téma	Citace + lokalizace v textu
Vina	„Když jsem to pak řekla třeba partnerovi, s kterým jsem chodila, tak né každéj to byl schopnej přijmout, že (..) nejsem já ta špatná.” (1/30,31)
Nemluví o tom	„Nebo pokud jsou i vyztářejší, tak je to třeba téma, který jim člověk řekne, nebo jim řeknu, ale neradi se k tomu vracíme.” (2/1, 2) “Nevrací se k tomu, nebo nechtěj o tom mluvit.” (12/3)
Zmlátit	„reakce vůbec nebyla dobrá v tom smyslu, že chtěl za ním

	jet a chtěl ho zmlátit. Nebo tady ty reakce, což už nebylo v tu chvíli vůbec adekvátní. Nebo jsem tam v tom neviděla žádný význam, proč to dělat.” (11/24-26)
Smysluplná reakce	„: „Proč teď vyskakuješ, když je to tři roky“, víš co. Že možná takhle měl někdo vyskakovat před tím.” (11/29, 30) “Že je mu to líto a nějaká nabídka podpory. Nebo řešit to, co s čím můžu mít problémy v tom vztahu. Abysme to nějak opečovali.” (11/34 a 12/35)

Reakce žen

Téma	Citace + lokalizace v textu
Bezprostřední reakce	„takový citlivý jako pláč, obejmutí, že to je jiný. Že jim je to líto” (10/12, 13) “zděšení a slzy, šok, objetí, pláč, takový to soucítění a vztek, že se to neřešilo” (11/1, 2)
Přijetí	„A to bylo to přijetí. Že i tak to je v pořádku” (10/17) “to bylo takový to porozumění a přijetí a ta láska přes to přeže všechno.” (10/20, 21)
Sdílení umocněné stejným zážitkem	Reakce žen, třeba který maj stejnej zážitek, který jsou trošku na něčem jiným. ... Takže u té ženy, která má tu zkušenost je to navíc to, že ví, o čem mluvím. O tom pocitu, že je to těžko přenositelný. Nebo ta zkušenost není přenosná.” (10/22-27)

Ženství

Téma	Citace + lokalizace v textu
Potlačení	„potlačila to ženství. Že jo. Abych nedávala ten podnět k něčemu takovému znova. Takže, já jsem si, myslím, prošla

	<p>... několikaletým obdobím. Bych to nazvala, že jsem šla do muže” (5/3-5)</p> <p>“hodně tý mužský energie. V podstatě jsem v tom vztahu byla ta, která vydělávala” (5/30, 31)</p> <p>“Tam jsem část tý ženy odmítla” (6/14)</p>
Rozhodnutí	<p>„po ňákých 20-21 letech jsem se rozhodla, že z toho vystoupím a v podstatě, že je třeba začít brát tu ženu zpátky.” (5/7-9)</p> <p>“asi to už na mě bylo moc v tu chvíli. Že jsem si uvědomila, že je dobrý bejt tou ženou, že jo. Nechat o sebe pečovat, že to je v pořádku. Že ten muž, že se můžu opřít o toho muže” (5/33, 34 a 6/1)</p>
Proces přeměny	<p>„šla do ženský skupiny a pak následovalo, vlastně našla jsem si terapeutku a pak jsem zkusila Peso Boyden. Rok, což bylo moc dobrý. A tam jsem udělala kus práce. A pak jsou to věci jako dýchání, holotropní dýchání, který mám moc ráda a změněný stavy vědomí. Takže to jsem měla možnost si to jako hezky opečovat a bezpečně.” (5/17-21)</p>
Žena	<p>„je v pořádku, když je žena ((důrazně)) krásná a pečuje o sebe” (6/29, 30)</p> <p>“jemnějších nuancí tý ženy. Dlouhý vlasy, sukně prostě to ženství tam víc dát. A cítit se v tom dobře” (6/33, 34)</p>

Terapie

Téma	Citace + lokalizace v textu
Ženská skupina	<p>„tak tam to bylo o té práci s tím ženstvím. To bylo pro mě vlastně ten začátek.” (6/22, 23)</p> <p>„, jsme dělali takovou nějakou práci, co jsem potřebovala v mých 15ti letech aby mi máma řekla ...</p>

	Takže to bylo přesně, co se, mělo správně dít a nedělo. Což jsem měla jako nějakou křivdu, nebo jsem to musela zpracovat sama v sobě.” (6/25-29)
Peso Boyden	„rok jsem tam jezdila a tam jsem si vlastně opečovala tu mámu, která (..) to neřekla, která to měla říct a měla prostě to otevřít a říct: „Tohle to se stalo a tohle je prostě špatně, co jsi udělal!“ , aby to nezůstalo na mě. Ona to vlastně neotevřela. Zůstalo to u mě. Takže to jsem si tam řešila a mámu jako celkově” (7/6-10)
Ženský kruh	„uzavřená skupina, která trvala rok. A jednou tejdně. Tak to byla taková hodně intezivní práce, při který se i cvičilo Mohendžodáro ⁵¹ . A navíc to vedla doktorka, která prošla těch zkušenostních výcviků tolik, že to bylo fakt hodně jako jiný, výživný a hutný. A tam vlastně přes to Mohendžodáro, což je práce vlastně s pánevním dnem a jóni ⁵² vlastně.” (7/13-17) “tam sem vlastně i otevřela zpátky tu cestu k tý sexualitě, kterou jsem vlastně, nevím, jestli né zanikla, to určitě ne. Ale měla jsem s ní do určitý míry problem” (7/21-23)
Holotropní dýchání	„hrozně hezký zážitek kdy vy, kdy jsem byla asi indiánka a seděl u mě starej indián a nádherně zpíval. Zpíval mi o tom, že jsem i tady dobře že sem tady doma. Ale to bylo i v tom, že v podstatě, že jsem to měla nastavený tak dlouhodobě, jsem to měla taky, i skrz tady ten zážitek, že tu vůbec nechci bejt.” (7/31-34) “ten proces byl takovej pro mě hodně emočně silnej. V tom přijmout, že jsem tady v pořádku. Takže to si

⁵¹ Mohendžodáro je tantra jóga pro ženy

⁵² Jóni je sanskrtský název pro ženský pohlavní orgán

	myslím, že bylo takový završení toho.” (8/8-10)
Posttraumatický růst	<p>„dobře nastavit tak, že jaksi je to v pořádku. A že můžu být i tak prostě dobrá a hezká. A že je to tam tak hezký a že s tím můžu pracovat dál, v tom pozitivním. A přijmout to, že i když se to stalo, že to pro mě bylo důležitý. Že se to stalo, že jsem se naučila bránit se” (8/20-23)</p> <p>„Jako myslím si, že vždycky jsem to cítila. Vždycky, že se to nestalo jen tak, ale trvalo mi dlouho, než jsem byla schopná se jakoby s nadhledem na to podívat” (9/1-3)</p> <p>“opustit to dětství, v kterým jsem žila. V kterým jsem byla v podstatě nějakou obětí, kterou jsem musela být. A být schopná to opustit s tím, že to je v pořádku.” (9/32-34)</p>
Potřebovala slyšet	„Že jsem potřebovala slyšet, že to není moje chyba. Že za to nemůžu. Že to ((důrazně)) je znásilnění. Že to ((důrazně)) není v pořádku. To všechno jsem potřebovala slyšet skrz ty terapie” (9/7-9)

PŘÍLOHA č. 2 – Tématické celky rozhovoru č. 2 - Eliška

Osobní témata

Téma	Citace + lokalizace v textu
Vytěsnění	<p>„Já právě po tom aktu samotném si skoro nic nepamatuju” (1/10)</p> <p>“A já jsem byla schopná si vzpomenout tak možná na náký světlo, nebo na nákej úryvek něčeho, ale že by se mi stalo něco ošklivýho, tak z toho já ten pocit nemám. Protože si to nepamatuju.” (1/31-34)</p> <p>“Nemám v paměti nákej jako špatnej z toho pocit. ((důrazně)) Nijakej.” (3/5, 6)</p>
Ztráta kontroly	<p>„jsem byla tak opilá , že jsem měla okno, že vůbec nevím, co se se mnou dělo” (1/14, 15)</p> <p>“A že to ona začala nák řešit, že já bych to asi neřešila” (1/26, 27)</p> <p>“Tak mě to naštválo v tom smyslu, že, (..) že si myslím, že to je věc o který by teda nemusel za mými zády něco někomu říkat, že by se mě v první řadě měl mě zeptat. Jestli teda chci já se s někým bavit o tom.” (9/12-14)</p> <p>“Když se dostávám do stavů, kdy nemám sama sebe pod kontrolou” (9/26, 27)</p> <p>„, kdo se choval jinak, tak to jsem prý byla já. Že jsem začala být vážná. Do tý doby že jsem prej byla veselá, mi tvrdí teta, ale nevim.” (5/3, 4)</p>
Sama	<p>„Já prostě, když to teď nějak vidím, tak byla jsem na všechno sama no. (..)(..) Ne, prostě se nikde neobjevil člověk, kterej by (..) kterej by mi dal nějakou tu podporu, nebo tu oporu.” (10/25, 26)</p>
Nepřijetí role	<p>„Já jsem byla asi taky jako svědkyně, určitě.” (4/2, 3)</p>

oběti	
Vina	<p>„já jsem měla pocit viny, že jsem prostě provedla něco, za co bych se měla stydět” (5/23, 24)</p> <p>“To je takový, jako že máš nákej cejch prostě na sobě, jako že ty jsi ta špatná.” (11/1, 2)</p> <p>“jsem s ním v 18 otěhotněla a šla jsem na mini interrupci” (12/33) ... “Což jsem si teda vyčítala celej život. A do dneška si to vyčítám, protože na to koukám jako na vraždu.” (13/8, 9)</p>
Neměla se ráda	<p>„tak tvrdí mi to i lidi okolo mě, že si myslí, že se nemám ráda” (11/25)</p> <p>„No, myslím si, že už jsem to změnila. Ale v mládí to tak určitě bylo, protože jsem si hledala partnery, který byli násilnický typy, docela. A nechovali se ke mně zrovna, že by si mě vážili.” (11/27-29)</p> <p>“lidi si k tobě dovolí to, co jim ty dovolíš. A když se člověk nemá sám sebe rád, tak potom naráží na takový lidi, který můžou možná v životě ubližovat.” (11/20-22)</p> <p>„Takže si myslím, že to vyšlo jako z tý rodiny. To, že jsem se neměla ráda a to že.” (15/14, 15)</p>
Zodpovědnost	<p>„že mě mrzelo prostě, že se na mě vykašlali. Že mě nechali opilou holku tam někde... Nevim co, že mě prostě nikdo nevzal a neodvedl domů.” (3/18-20)</p> <p>“já si myslím, že kdybych takle viděla nějakýho trakovýho mladýho člověka, a když vidím, že je opilej, tak ho seberu a odvedu ho domu. A nebo něco s tím udělám.” (3/25-27)</p> <p>„Já mám sama dceru a vím, když ona chtěla jít na nějakou diskotéku, nebo něco, tak jsem jí v tom rozhodně nebránila. A hlavně když tam šla, tak jsem jí tam odvezla a</p>

	zase jsem si jí dovezla zpátky domů. Že bych nechtěla, aby byla někde sama. Nebo jsem věděla, že tam jde s tím a s tím člověkem a že přijde s tím člověkem.” (5/34 a 6/1-3)
Vyšší smysl	„Asi mi to mělo ukázat náskou mojí cestu další, já nevím. Nebo mě to mělo někam nasměrovat.” (10/3-5) “lidi se nepotkávají bezdůvodně” (11/23)
Osobnostní rozvoj	„. Jednou se to stalo a svoje rodiče nezměním. Takže můžu je jenom přijmout takový, jaký jsou. A víc mi dát nemohli. A já k tomu jsem si došla až mnohem později. Do té doby jsem proti nim byla zaujatá a pořád jim něco vyčítala.” (11/5-8) “začala jsem víc upřednostňovat svoje potřeby” (12/1) “když jsem odešla od otce Dity, když jí byly asi 3roky. A řekla jsem si, že ((rychleji)) už žádnýho chlapa nechci v životě vidět, tak se ve mně cosi zlomilo. Že jsem si dokázala říct, že budu sama. A že žádnýho chlapa k životu nepotřebuju. Tak až tam, si myslím, že jsem našla jako pevnou půdu pod nohama” (12/10-14) “tak jsem prostě řekla, že už toho mám dost. ... Takže tam jsem si uvědomila, že musím začít od sebe. Že se musím, musím nák srovnat sama se sebou” (13/30-33)
Partnerské vztahy	„. Já jsem měla strašně složitý ty partnerský vztahy. A jeden byl horší než druhý.” (12/7, 8) “Od psychickýho týrání, fyzickýho” (12/10) “ty vztahy, co jsem měla, takovýhle problémový vždycky, že souviseli s tím, že můj otec je cholerik. A že jsem tam, že jsem tam jako citově strádala. Takže já jsem se asi upla na prvního chlapa, kterež kolem mě prošel, kterež mě něčím zaujal.” (14/33, 34 a 15/1)

	<p>“Ve výsledku, když se ten táta ke mně nechoval hezky, tak si tak říkám, koho jsem si mohla najít, že jo. Jako chlapa.” (15/15, 16)</p>
--	---

Rodina

Téma	Citace + lokalizace v textu
Agrese otce	<p>„když jsem přišla, tak jsem dostal facku hned mezi dveřma” (1/22, 23)</p> <p>“A táta vzal klacek a seřezal mě tam přede všema. Takže jsem prostě nebyla schopná ani brečet, jak mě to bolelo.” (15/9-11)</p>
Výčitky matky	<p>„máma mi dávala pořád, jako vyčítala, že to vyčítala leta. Že jsem jim dělala ostudu. To bylo to nejdůležitější.” (2/22, 23)</p> <p>“Že se za mě musí stydět ne. Že jsem se někde opila, že se mi něco stalo, co tomu řeknou lidi.” (2/27, 28)</p> <p>“mám jenom pocit, že kdybych se zeptala mámy na to třeba někdy, tak si myslím že by tam zazněly ty, výčitky. Takže to je její způsob. „Jsem ti to říkala že to tak dopadne.“ To je její oblíbená věta.” (4/27-29)</p> <p>“A moje máma mi to doma furt říká, že nikdy v životě nebudu mít děti.” (12/27, 28)</p>
Celorodinné potlačení	<p>„Ani nikdy se nebavila o tom se mnou, že by se o tom samým aktu chtěla bavit. Já ani nevím, kolik toho ví nebo neví” (3/3, 4)</p> <p>„Ale nikdy se semnou vlastně o tom nikdo nebavil.” (3/11)</p> <p>“Nikdo, vůbec. Ani z rodičů, ani z těch zainteresovaných, nikdo.” (3/15)</p>

	<p>“věděla určitě babička, ten strejda taky, co tam byl. Ale nikdy se se mnou o tom nebavilo, nebo nikdo nebavil. Tak já nevim, kdo o tom ví v rodině a jak se o tom bavili společně, to nevim. Dělá se asi jako by se to nestalo.” (5/12-15)</p>
Nezájem	<p>„Jenomže můj táta ... my jsme si nikdy k sobě nenašli žádnou cestu, že by se se mnou bavil o něčem, nebo že by se ptal co mě trápí co dělám, o co mám zájem. Do dneška když přijede, tak mluví jenom o tom, jak jezdí na kánoji, nezeptá se, co třeba děti dělaj, nebo to je výjimka. Když se na něco zeptá, takže on je takovej sebestřednej” (4/13-17)</p> <p>“A to našim bylo prostě jedno. To nikdy neřešili. Kde s kým půjdu” (6/4)</p> <p>(o opoře) “No, i když já jsem jí tam nikdy neměla a (..) tady si myslím, že ještě víc. Že jsme se odcizili ještě víc, tímhle tím, co se stalo.” (10/25, 26)</p>
Tvrdá, necitlivá výchova	<p>„naši mě stejně nikam nepouštěli, tak mě nepouštěli dál nikam. ((smích)) A od té doby jsem slyšela, že už vůbec nikam nebudu moc jít” (5/21, 22)</p> <p>„já jsem neměla nikdy nákej vřelý vztah se svými rodiči. Co se týká citů, oni jsou citově plošší, trošku. A já jsem moc citlivá zase. Takže mně tam chyběl ten kontakt s těma rodičema, citovej teda.” (9/30-32 a 10/1)</p>
Zodpovědnost rodičů	<p>„, že jsem měla být chráněná svými rodiči, když jsem byla mladá. A že oni měli zajistit to, že aby se mě něco nestalo. Že byli za mě zodpovědný” (5/29-31)</p> <p>“Takhle oni mě zakazovali všechno, tak jsem nikam nemohla” (6/5)</p>

Sociální okolí

Téma	Citace + lokalizace v textu
Opora	<p>„Čekala bych nějakou oporu“ (10/21)</p> <p>“určitě potřebovala nějakou oporu, někde. Mít někoho, kdo by jí pohladil, kdo by jí řekl: „Jsem tady pro tebe““ (16/8, 9)</p>
Přijetí	<p>„to, že jako že bych potřebovala cítit to, že jsem jejich dcera. A že mě mají rádi a že jim na mě záleží“ (10/21, 22)</p> <p>“spíš potřebuje mít vedle sebe člověka, kterej cítí, že jí chápe” (16/15, 16)</p>
Sdílení bez předsudků	<p>„že bych mohla s někým o tom mluvit. O tom, co prožívám, co se stalo, nestalo. Bez toho, aniž by mě někdo soudil a aniž bych slyšela: „Tohle jsi dělala blbě, za to si můžeš sama.“ (..) Bez těch výčitek” (10/32-34)</p>
Neinformovanost	<p>„Asi spíš dělaj, že to nevidí. (..) Neví si s tím rady, tak se k tomu neumí postavit, si myslim, společnost no. Protože vlastně nevíš, jak se máš s tím člověkem bavit a jak mu máš pomoc, nebo... Takže se chodí kolem toho, tak třošku po špičkách” (15/30-33)</p>
Oči otevřené	<p>„, já si myslím, že by si měli víc lidí všimnat toho, co se děje okolo nich. ((rychle)) A ne bejt zaslepený jenom sami sebou, nebo dělat že se mě to netýká, že to nevidím.” (16/30-32)</p> <p>“když vidí to okolí, když vás někdo psychicky týrá, nebo i fyzicky. Protože to je vidět na tom člověku, to přeci ty lidi musí vidět tak (..) tak mi tam jakoby vadí, že ty lidi opravdu dělaj, že to nevidí. A že tomu člověku v podstatě nikdo nepomůže.” (17/3-6)</p>

Mýty	„téma názorama, že... Nebo i to slyšíš od lidí okolo sebe, že když je někdo znásilněnej, tak řeší co měla na sobě, jestli ho neprovokovala, ta ženská” (15/25-27)
------	---

Policejní vyšetřování

Téma	Citace + lokalizace v textu
Retraumatizace	<p>„ Takže celý prázdniny za mnou jezdili policajti a jezdili jsme někam. Něco chtěli po mně, abych si vzpomněla.” (1/31-34)</p> <p>“a já jsem s nima musela někam jít a vzpomínat si, jestli jsem tam nechodila. ... A jestli si vzpomenu, že to bylo to místo. Pak mě asi snad možná ukazovali, ... Asi toho člověka, jestli to mohl bejt on.” (2/17-20)</p> <p>“jenom ten nepříjemnej pocit mám z toho, že se něco. Ale spíš je z toho, že se něco potom řešilo. Že se to řešilo u těch policajtů a u toho soudu potom. To bylo jenom pro mě nepříjemný.” (3/7-9)</p> <p>“Nakonec mě vzali v noci na to místo” (8/22)</p>
Autopilot	<p>„V podstatě když mi bylo 15 let, tak jsem se cítila akorát tak, že mě to otravuje.” (2/14, 15)</p> <p>“Že jsem prostě jenom dělala to, co po mě chtěli. Že chtěli, abych jim odpovídala na otázky. Tak jsem na ně odpověděla.” (7/28-30)</p>
Profesionalita	<p>„Já myslim, že přistupovali čistě profesionálně. Že tam nebyly žádný emoce. Myslím si, že byli i opatrný vůči tomu jednání se mnou. Nevím jak to nezvat. (..) Necítila jsem tam od nich nic, že by na mě vyvíjeli nákej tlak, nebo mě do něčeho vmanipulovali. Nebo mi něco podsouvali. To jsem necítila.“ (7/1-5)</p>

PŘÍLOHA č. 3 – Tématické celky rozhovoru č. 3 – Jana

Osobní témata

Téma	Citace + lokalizace v textu
Silná potřeba říct to	„Tak já jsem nevěděla, jak jim to mám říct jako tohleto ... a jeden den, to jsem se opila. A už jsem to fakt nevydržela, tak jsem to řekla našim no” (1/27-29) „No většinou když jsme pili, tak mi bylo do breku a pak jsem to všem řekla. Protože když vám ho v Horní Stropnici všichni vychvalovali, tak jsem chtěla, aby věděli co je to zač.“ (6/25-27)
Fatálnost	„Naši mi samozřejmě nevěřili.” (1/9) „Mamka, ta jako šlo na ní vidět, že nevěří. Ta mi řekla jakoby, že to řešit nebude. Že se nechce pohádat zbytečně s celou rodinou.” (1/9, 10)
Samota	„Pak prostě ta rodina už není rodina, že jo.” (2/5)
Únik	„dopisy, co sem psala. Dopisy jako na rozloučenou. Co jsem psala jako 6ti letá hoka, do těch 13.“ (3/10, 11) „Snažím se na to zapomenout, jenže to nejde, že jo. (..) Od našich chci odejít. Asi na Slovensko“ (7/27, 28)
Bezmoc	„.. Mi vyčetl třeba školu, nebo že kouřím, že piju... Tak jsem začla na to téma, jako ať si uvědomí, proč to dělám a že stejně mi nevěří a že stejně už to můžu dělat.“ (3/2-4) „No hrozně, jsem ho chtěla ((pousmání)) zabít.“ (4/17) „když jsem mu řekla, že mi naši jakoby nevěřili, tak se rozbrečel že neví, co by dělal na mém místě.“ (5/12, 13)

Rodina

Téma	Citace + lokalizace v textu
------	-----------------------------

Patriarchát	<p>„A když jsme to jakoby řešili, tak on mi řekl, že naši dostanou za to podmínku, nebo jak se to říká. Za to, že to zakrejvání trestnýho čin. To jsem našim nechtěla udělat, takže jsem to dál neřešila.“ (1/16-18)</p> <p>„: Mamka ta i brečela jako. Ne před tátou. To se snažila jako dostat víc podrobněji to, co se dělo a takový. ((popotahuje)) Ale pak když věděla, že taťka jakoby nevěří a to, tak mi řekla, že to řešit nebude. Že nechce vlastně mučit celou rodinu. Že by neměla kam jít a takový.“ (2/7-10)</p>
Očekávání podpory	<p>„Když jsem jim to řekla, tak ho chtěli zabít a takový. Tak mi slibovali, že to vyřeší, že to takhle nenechaj.“ (4/29, 30)</p> <p>„Nejhorší bylo, když mi rodiče nevěřili. To je pro dceru nejhorší.“ (8/4)</p>
Zrada	<p>„Bratřenci, ti kteří o tom věděli, brácha, tak ty když na to přišli, tak řekli, že o tom neví.“ (1/12, 13)</p> <p>„No a pak přišel bratránek, se kterým jsem o tom mluvila. Ten řekl, že jsem o tom s ním nemluvila. Pak přišel brácha, ten to samý že o tom nevěděl a takový. No tak jsem byla za lhářku.“ (1/33, 34 a 2/1, 2)</p>
Ztráta bezpečí	<p>„Hrozně. (..) Tatínek, kterej ti říká celou dobu že seš jeho beruška a takový a když přijde na tohle ((pláče)) víc tak tě (..) odhodí.“ (2/27, 28)</p>
Stigmatizace	<p>„No, že nejsem normální.“ (říká máma) (3/16)</p> <p>„Že žiju ve svém světě, a že si vymýšlím.“ (3/18)</p>
Nepochopení	<p>„No ve 13 letech jsem dostala zaracha, musela jsem chodit s našima všude.“ (1/14, 15)</p> <p>„On se dycky naštvál a odešel potom, nechtěl o tom mluvit. Říkal o mě, že jsem kráva, že si vymějšlim. ((tiše))</p>

	<p>A šel pryč.“ (3/6,7)</p> <p>„Mamka, ta má do teď schovaný dopisy, co sem psala. Dopisy jako na rozloučenou. ... Takže mě dá k psychologovi, že to není normální a takhle. Také, když něco bude ještě, tak to má schovaný.“ (3/10-14)</p>
Dokázat svou nevinu	<p>„mi říkal, že by chtěl se mnou sex. Že mu chybim, ne. A já jsem si to nahrávala. Že kdyby jako něco, tak to tatínkovi pustím, no.“ (4/11, 12)</p> <p>„Ale že bych to chtěla už konečně jako vyřešit, aby viděli prostě, že mám pravdu. Aby začli mi věřit no.“ (7/17-18)</p> <p>„Chtěla bych, aby se to vyřešilo. Aby mi začali věřit.“ (7/31)</p>
Mýty	<p>„řekla vlastně i mamka. Když jsme to řešili doma, tak ta mi taky řekla, že kdybych byla znásilněná, tak bych nespala s Andrejem, s tím přítelem. Jenže už nevěděla, co bylo v té posteli, že jo...“ (6/33 a 7/1, 2)</p>

Sociální okolí

Téma	Citace + lokalizace v textu
Zrada	<p>„No, to jsou ty holky že jo který vás litujou a ... ak když viděli, že vlastně kluci se vás zastávají a takový, tak toho začly zneužívat. Tak taky pak vyprávěly, že byli znásilněný a takový.“ (6/27-31)</p>
Zabít agresora	<p>„Když jsem jim to řekla, tak ho chtěli zabít a takový“ (4/29)</p> <p>„Když se to dozvěděl, tak ho taky chtěl zabít.“ (5/10)</p>
Smysluplné jednání	<p>„Aby to řešili. ((pousmání)) Tak on každě, když jsem jim to řekla, takže vlastně ho chtěli zabít a tohle. Tak jsem říkala, že s tím se nic nevyřeší, když ho zabijou.“ (4/32,</p>

	<p>33)</p> <p>„u toho druhýho vim, že kdyby to přišlo znova, tak kdybych mu to řekla, tak mě ochrání. Že by s tím něco dělal prostě.“ (5/31, 32)</p> <p>„Tak Kačka i s našima mluvila“ (6/11)</p> <p>„když budu chtít pomoc, tak mi pomůže“ (6/21)</p> <p>„Když se snažili to vyřešit. Jako že třeba hledali někoho, kdo mi s tím pomůže, jako kdo si se mnou promluví o tom“ (8/1, 2)</p>
Bezpečí	<p>„Úžasnej, máš pocit bezpečí.“ (5/33)</p> <p>„Kluci jsou takový, že by se bili hned. Na jednu stranu to bylo hezký, jak se vás chtěli zastávat.“ (7/6, 7)</p>
Sdílení	<p>„vždycky když jsem třeba sehnala toho právníka nebo totle, tak jsem jí o tom řekla“ (6/11, 12)</p> <p>„vím, že když Kačce něco řeknu, tak to zůstane mezi mnou a jí.“ (6/20)</p>
Kontrola	<p>„pomáhal mi tak v tý posteli, že jo. Když jsme byli, tak že nechtěl po mě nic, že to nechával na mě.“ (5/4, 5)</p>
Přijetí	<p>„Že když jsem se mu třeba rozbřečela, tak neutekl. Byl se mnou. Miloval mě i přes to, co se mi stalo.“ (5/5, 6)</p> <p>„že mě vlastně u nich ještě utěšovala...“ (6/17, 18)</p> <p>„Aby jí trošku věřili, aby to s ní řešili.“ (8/18)</p>
Nepochopení	<p>„Tak rozbřečím se, začnu se klepat. Tak on zvýší tón, že není ((důrazně)) ten bratránek, ale že je můj chlap, že toho mám nechat a takový.“ (5/21, 22)</p>
Mýty	<p>„že kdybych byla znásilněná, tak bych nespala s klukama, jako s přítelem a takový“ (6/32, 33)</p> <p>„Lidi? ((udiveně)) Že když je holka znásilněná, tak je uzavřená, s nikým se nebaví, potom nemá kluka, tak to</p>

	vnímají, tak je to i v televizi že jo.“ (8/12, 13)
--	--

Agresor

Téma	Citace + lokalizace v textu
Připomínka	„on i vlastně jakoby nahoře tam u nás dělá, takže ho teď potkávám každéj den“ (1/19, 20)
Manipulace	„Ten vlastně přijel se svoji přítelkyní. Tak to řekl, že je chci rozdělit“ (1/32, 33) „No, on se snaží, teď když děláme spolu. ... se mnou jako komunikovat a takový“ (3/33, 34) „A on jako mi říkal, že by chtěl se mnou sex. Že mu chybím, ne.“ (4/10, 11) „Takže s jeho bráchou mluvil o tom, aby řekl u nás, že jsem s ním o tom nemluvila“ (4/14, 15)

PŘÍLOHA č. 4 – Tématické celky rozhovoru č. 4 - Marie

Osobní témata

Téma	Citace rozhovoru+lokalizace
Osamělost	<p>„byla jsem uzavřená sama do sebe“ (1/9)</p> <p>„Nemluvila jsem o tom vlastně vůbec s nikým no jako celou tu dobu“ (1/31)</p> <p>„asi se mnou nebyla taková legrace jako předtím“ (3/1)</p>
Strach	<p>„nechodím sama třeba ven za tmy. Nebo, když se někde něco hne, tak mě to vyleká...předtím...to jsem se nebála třeba bejt, bůh ví, třeba do 2, 3 do rána venku“ (2/21-23)</p> <p>„ten strach přišel asi rok potom“ (2/26)</p>
Rozpor - říct, nebo neříct	<p>“Já ani nevím, proč jsem to chtěla mít sama pro sebe. (..) Asi ono je lepší, když se to třeba někomu řekne a něk se to řeší to asi jo.” (3/13-15)</p> <p>“ty rodiče vědej prakticky o všem, jinak co dělám. A přítel taky ví všechno. To zas já jim všechno říkám jinak no (..) to mně to jinak nevadí no.” (6/8,9)</p>
Nedůvěra k systému	<p>“Že by se to nemělo dít a že za to může spíš jako ta doba prostě. Že se to začíná stávat i jako módním trendem jako v uvozovkách, prakticky.” (8/13,14)</p> <p>“No, jako že prostě ten systém i toho soudnictví nebo i těch lidí je takovej, že oni to neřešej. Buď to neřešej, nebo bez tak soud udělá co. Tak pošle ho na nějakou dobu do vězení a pak ho beztak pustí. Takže vlastně je to takový ten kolotoč, kdy prostě to bude pořád, že se to bude pořád stávat.” (8/16-19)</p>
Prostě NE	<p>„Tak ono by se to dalo říct vlastně kdykoliv, když bych já chtěla. Ale já asi o tom ani nemám potřebu mluvit s nikým. Nebo jako říkat jim to nebo tak, já to nemám, nějak, nepociťuju to, že bych to musela jim říct.” (6/31-33)</p>

Potlačení	<p>„potom si ňák ani extra nepamatuju...snažila jsem se to vytlačit“ (1/8-10)</p> <p>„já jsem se snažila nad tím moc nepřemýšlet“ (2/11)</p> <p>„jsem pak pomalu na to ani nemyslela“ (2/18,19)</p> <p>„Chtěla jsem to asi ňák tak mít sama pro sebe a neřešit to.“ (3/13)</p> <p>“Já jsem vlastně za celou tu dobu neměla ani potřebu o tom mluvit. Já jsem to nějak v sobě udusila” (3/19,20)</p> <p>“Já si to upřímně ani nedokážu představit. Jakože jak by na tohle měli reagovat.” (4/15)</p> <p>“Protože, já jsme to ani ňák neměla potřebu ze sebe dostat, někomu to říct. (..) Já jsem prostě chtěla dělat že se nic nestalo a tak jsem to tak vzala a dělala jsem prostě že se nic nestalo. ((rychle)) Mně to asi pomohlo, se s tím vyrovnat celkově.” (5/4-6)</p> <p>“No já jsem asi ňák ty city ohledně toho všechny tak nějak potlačila. Že to (..) asi ve mně nic nevyvolává už, za tak, po tý době no.” (5/14,15)</p> <p>“To asi ne, to určitě u mě nebude hrozit, že bych o tom s někým mluvila v budoucnosti.” (6/27,28)</p> <p>“jsem chodila pořád s někým ven prostě. Že jsem nebyla doma, že jsem nebyla sama, že jsem neměla ani čas nad tím přemýšlet, že prostě jsem si to naplánovala tak, abych neměla ani čas nad tím uvažovat co se stalo.” (9/18-20)</p> <p>“časem člověk tak jako spíš zapomíná, takže když si to nějak nepřipouští, nebo tak, tak si myslím, že to prostě jde vytlačit natolik, aby na to člověk svým způsobem zapomnul.” (9/25-27)</p>
-----------	---

Rodina

Téma	Citace rozhovoru+lokalizace
Pocit kontroly	<p>„oni by to vzali ze srandy, protože bych to chtěla tak aby se to tak bralo. Takže oni by to vzali tak jak bych chtěla asi já.” (4/22-24)</p> <p>“Že když bych já chtěla, aby prostě z toho nedělali vážnou věc, protože nechci, tak oni by z toho vážnou věc nedělali. ((rychle)) Oni by se prostě přizpůsobili k tomu jak to chci brát já.” (4/26-28)</p> <p>“Že prostě by pak třeba by se mě snažili přemluvit, ale ve výsledku prostě by respektovali to, co chci já.” (4/27,28)</p> <p>“řikat to, co ona svým způsobem chce” (8/23)</p> <p>“No, tak měli by asi jako se snažit i o to, určitě dělat i to, co by chtěla ta dotyčná.” (8/30)</p>
Oznámení PČR ⁵³	<p>„Jako myslím si, že oni by to určitě chtěli oznámit.” (4/17)</p> <p>“Jakoby za sebe by to chtěli udělat, ale když bych já nechtěla, tak si myslím že by mě určitě do ničeho nenutili.” (4/30,31)</p> <p>“Ale taky třeba pokusit se ji přesvědčit ji o tom, aby se to nahlásilo. Protože pak se to dá aspoň eliminovat na určitou dobu. (8/31,32)</p>

Sociální okolí

Téma	Citace rozhovoru+lokalizace
Sdílet-neradit	<p>Jaká reakce by byla podporující? „Já bych na to asi ani nechtěla nic slyšet. Prostě když už, tak aby si to poslechli a nic na to neřikali.” (7/21,22)</p> <p>„Já bych ani nechtěla, aby něco dělali nebo tak. Prostě aby to</p>

⁵³ Policie České Republiky

	<p>nechali bejt.” (7/24,25)</p> <p>“Tak prostě, kdyby ta dotyčná potřebovala pomoct, tak jí třeba pomoct, nebo tak jako bejt při ní prostě no.” (9/1,2)</p> <p>“Nebo, kdyby se z toho chtěla vypovídat aby jí vyslechla” (9/6)</p>
Nelitovat	<p>„Tak asi možná to, že všichni by mě litovali třeba. Nebo tak já jsem nepotřebovala zrovna jako vědět, že: „to je škoda to je strašně smutný že se ti to stalo“, a podobně. To mě to přišlo takový přehnaný když bych to měla slyšet v tu dobu.” (3/24-27)</p> <p>Přítel by asi reagoval tak, že: “je to strašný, že mě strašně lituje a podobně” (5/31)</p>
Pocit kontroly	<p>„Pak vlastně určitě třeba přítel, aby potom to neměla i třeba hnedka to chtít i z té milostné stránky. Měl by to všechno nechat na ní. Že ona chce a né, že on po ní něco chce. ((rychle))</p> <p>A ona prostě nechce a dělá to jenom proto, že ho třeba miluje nebo tak.” (8/24-27)</p> <p>“když ta dotyčná by potřebovala pomoc a cejtla by, že to sama nezvládne, aby se nebála o ní si říct.” (10/13,14)</p>
Kontakt	<p>„se snažila bejt co nejvíc s kamarádama, se známýma a prostě nebejt sama. Pořád.“ (2/15,16)</p> <p>„Někdo zas potřebuje, aby tak při něm někdo byl a někdo zase chce v tu chvíli pak bejt sám.” (3/30,31)</p> <p>“kdyby chtěla si s tím zajít k psychologovi a chtěla třeba, aby jí tam třeba její nejlepší kamarádka doprovodila, tak aby šla s ní.” (9/4,5)</p> <p>“době potřebovala prostě bejt pořád s těma kamarádama. Prostě blbnout s nima, nemyslet na to” (9/9,10)</p>
Vina	<p>Jaká reakce by vám ublížila? „Tak asi, když by pak tu vinu házeli na mě. Jako, že já jsem za to mohla a podobně, no.” (7/7,8)</p>

	Jak by to vypadalo? „Jako když by říkali, že: „Můžeš si za to sama, ty jsi udělala tu a tu chybu...“, nebo tak nějak.” (7/16,17) „neříkat jí, že prostě ona něco udělala a podobně” (8/22)
--	---

PŘÍLOHA č. 5 – Doslovný přepis rozhovoru č. 1 - Lenka

1 T: Takže, já bych nyní potřebovala tvůj souhlas s tím, že tento rozhovor použiji ve
2 své diplomové práci. Všechny informace, které by mohly vést k tvojí identifikaci,
3 budou změněny, aby byla zachována tvoje anonymita. Souhlasíš s tím?
4 R: Ehm, souhlasím.
5 T: Děkuju.
6 T: A teď bych tě poprosila, jestli bys mi co nejpodrobněji popsala, jaký byl sled
7 událostí, po tvém znásilnění. Co se dělo. A jak jsi se cítila.
8 R: Po znásilnění. (..) Ty jo, takhle jsem se na to nikdy nekoukala. Dycky jsem došla
9 někam do toho, do toho činu, jakoby a pak se řešilo spíš co jsem potřebovala, co
10 jsem neměla. Tak ten sled teda... To budu muset nějak si (..) Ehmmm...
11 T: Jo, klidně si dej čas, aby sis to promyslela.
12 R: Já se k tomu možná dostanu tím, jak budu povídat.
13 (00:55)
14 R: V podstatě jsem asi, protože se to vlastně událo doma. V rodinným jako bytě. Kdy
15 vlastně mě znásilnil strejda. (..) A takže to bylo v tom (..) jiný, nebo jiný, nevím. Že
16 se to stalo doma, že jo. Takže to bylo takový, že jsem musela, nebo hledala cestu, jak
17 to říct mámě. Přičemž tam v tý rodině to myslím, že je špatně nastavený. Ono jich je
18 sedm dětí a je tam většina kluků, který byli protěžovaní. Takže jim bylo dovoleno
19 skoro všechno. Myslím si, že to nebylo první ani poslední, kdy oni jakoby znásilnili,
20 nebo spali s (..) co jsem jejich. Neteř. S neteří... Né neteř. S neteří že jo. (..) Takže
21 v tom to bylo takový... Říct jako, že se to stalo. A ani si teďka neuvědomuju, jestli to
22 bylo hned v zápětí, nebo jestli tam byla nějaká časová prodleva. (..)
23 (02:03)
24 R: Jelikož to byla rodinná oslava, tak tam bylo víc těch sourozenců. Takže u toho
25 byla i jedna z těch tet. Který, když jsem to řekla, tak bylo vidět jako: „Že už zase?“,
26 nebo něco v tom smyslu. Nicméně. Řekli, že to je hrozný, ale nic s tím v podstatě
27 nedělali, protože asi to měly nějak nastavený z tý rodiny, že jo. Prostě tak, že si to
28 můžou dovolit. Někým takovým způsobem to prostě pořešili. (..) A tím se ta epizoda
29 vlastně uzavřela. Tím, že v podstatě těch událostí tam moc nebylo, spíš ta reakce
30 toho okolí (..) že jo. Když jsem to pak řekla třeba partnerovi, s kterým jsem chodila,
31 tak né každej to byl schopnej přijmout, že (..) nejsem já ta špatná. Čili, nemyslím si,
32 v tomhle případě mě bylo 15 let, takže... Nebo vůbec si myslím, že znásilnění, že to
33 není nic špatnýho ze strany tý ženy. Já jsem to řekla špatně, ale že to nebyli schopný
34 přijmout z pohledu toho muže. Někteří, kteří byli třeba míň vyzrálí, nebo cokoliv. To

1 je jedno. Takže, to je takový bolavý téma. Nebo pokud jsou i vyzrálejší, tak je to
2 třeba téma, který jim člověk řekne, nebo jim řeknu, ale neradi se k tomu vracíme.
3 Takže ta reakce toho okolí je různá. Ale (..) takže asi tak. Myslím tak jak jsem
4 pochopila tvou otázku, tak si myslím, že jako reakce toho okolí byla taková. Takže
5 v podstatě to nikdo jinej nevěděl, než moje máma a ta teta.

6 (04:03)

7 T: Takže vlastně když jsi to říkala, tak u toho byly ony dvě. A dokážeš si
8 vzpomenout, co třeba na to ta máma a teta, co na to řekli?

9 R: No víš, že si na to moc nepamatuju? (..) Tam mě jako vyloženě asi šokovala ta
10 reakce v tom smyslu „už zase“. A hlavně to bylo, ještě abych to řekla, že moje
11 reakce na tadyty situace... Že já to jakoby, na tydlety stresový situace, že já z toho
12 jakoby vystoupím. Jako bych tam nebyla. Takže to je nějaký můj způsob obrany. A
13 teď nad tím přemýšlím, proč si to nepamatuju. Že jsem to měla pořád tak v tom
14 vytěsnění. Že jsem tyhlety okolnosti, nebo jak to probíhalo, a jak reagovali,
15 nepamatuju. Fakt, nepamatuju. Že to je jediný, co mě jakoby zůstalo v paměti. Že
16 něco v tom smyslu odpověděli, že už zase. Že to je hrozný. Samozřejmě se ptali,
17 jestli jsem v pořádku, nebo... To asi tam proběhlo, že to nebylo, že by mi vynadali,
18 nebo mě nějak ponižovali, to vůbec ne. Ta péče taková, tam byla. Jako, jestli je
19 všechno v pořádku, nebo co mi proved, že jo. Takže to, to tam určitě proběhlo. Ale
20 zůstala mi hodně v paměti vlastně ta reakce, že to nebylo poprvé, kdy se něco
21 takového dělo. A tím, že nic neudělali, tak to pro mě bylo úplně... Že to prostě
22 nebudou říkat nikomu. Že měl problémy, ten strejda. Pak nakonec teda šel sedět,
23 kvůli zase jiný věci. Takže to bylo pro mě spíš jako šokující v tom, že s tím nic
24 nechtějí jakoby dělat dál. Aby se to otevřelo, aby se řeklo: „Hele, stalo se tohle...“,
25 aby to otevřeně vyslovili. Takže pro mě je... Asi spíš jsem se sekla v tomhle tom, že
26 to pro mě bylo nepochopitelný to, co prostě vyslovili. A všechny tydlety reakce jako,
27 co říkali kolem... Byly tam asi takový ty pečující reakce tam byly, ale tahleta reakce,
28 že to vlastně nikam nikomu neřeknou, nebo se to neotevře, nebo nevysloví, nebo tak,
29 to pro mě bylo tak šokující, že to asi tuhleto vzpomínku na to, jak reagovali, úplně
30 teda přerušilo. Takže to je zajímavý. Že jsem si to uvědomila teďka, když o tom
31 mluvíme.

32 T: A co by jsi v tu chvíli potřebovala?

33 (07:03)

1 R: ((odkašle si)) Že jo, tu péči jsem tam měla, že jo. Nějak opečovat zdravotně, jestli
2 jsem v pořádku... Nevim. Jestli by bylo tenkrát vůbec... Nevim. Jako jít třeba
3 k psychologovi. V tu dobu to ještě tady nebylo tak rozšířený, ale možná by to bylo
4 na místě, no. A určitě by to... I když by mi to bylo nepříjemný, když by se s tím šlo
5 ven, vyslovit to, že jo. Ta reakce... Bylo by spousta reakcí dalších kolem, který bych
6 si musela nést a zpracovávat. Že to, to je třeba věc, kterou si nedovedu zase
7 představit. Neproběhla, mohla by přinést spousta prostě jiných ještě emocí a
8 čehokoliv jinýho. Ale určitě si myslím, že by tý rodině prospělo, kdyby se to
9 vyslovilo. Protože takhle to tam je jako kostlivec ve skříni, o kterým všichni ví, ale
10 nikdo o tom nemluví. A pak, když se to přihodí, tak jsou z toho akorát všichni
11 rozpačitý, že se to přihodilo zase. Ale nikdo to prostě nevynesou ven na světlo.
12 Neřekne, nepojmenuje a ne ... Nic neudělá. Takže to si myslím, že by se mělo
13 udělat. Nebo mělo se udělat, bylo by dobrý, kdyby se to událo. Otázka je, jak ty se
14 ptáš, na ty reakce. Že když si to představím, ty sourozence a ty muže, že jo, který
15 v tý rodině jsou postavený prostě vejš než žena, tak je otázka. Co by se spustilo
16 potom. Čím vším bych byla nařčená a tak dále.

17 T: To jo to jsou takový otázky coby kdyby.

18 R: ((skáče do řeči)) Takže asi by to bylo dobrý, myslím si, takhle z mého pohledu,
19 by to bylo dobrý, kdyby tohle tenkrát proběhlo.

20 T: A když zůstaneme u toho, co se dělo reálně. Mluvílo se o tom ještě někdy dál?

21 (09:05)

22 R: ((rychle)) Ne. Já zkouším přemýšlet ((smích)) někdy mi to jde hůř. Asi ne. (..)
23 Možná ta teta totiž. Ta, u tý jsem pak shodou okolností, jsem u ní bydlela, když jsem
24 byla v Brně na škole. Asi rok. A její manžel byl alkoholik. A já jsem, jednou mi ujel
25 autobus a já jsem se vrátila domů nečekaně, a myslím, že jsem zabránila tomu, že jí
26 buď znásilnil, nebo jí prostě něk ublížil.

27 T: Ten manžel.

28 R: Ten její manžel, tý tetě. Zrovna tady ta, co byla u toho, když se to přihodilo. Když
29 jsme to vlastně řešili s tou mámou. ((odkašle si)) Takže s tou to bylo, že když jsme
30 pak to řešili, vlastně mi řekla, že jsem jí zachránila život tím, že jsem tam vstoupila
31 do toho baráku. Vlastně on od toho ustoupil. Od toho útoku. A je ten náš vztah bližší
32 v tom, že to nenazve třeba znásilněním, ale nazve to tím, co mi udělal ten strejda.
33 Pojmenuje ho. Že, vlastně aby to nazval z tý rodiny někdo znásilněním... To ne. To
34 ne. To je prostě moc silný slovo pro ně, který asi nechtěj ani použít.

1 R: A když jsme se dostali k tomu pojmenování. Jak ty to pojmenováváš?
2 R: Určitě znásilnění. Ale to až teďka, v nějakých mých 43 letech, že jo. Kdy tenkrát
3 jsem si myslela, že jsem si to způsobila sama. Takže to bylo jako nazvat to
4 znásilněním a že to není moje vina, k tomu jsem se musela dopracovat. Ale věděla
5 jsem, že to bylo znásilnění. Bylo tam za tím spoustu takových mých „ale“, kterých
6 už je tam mnohem míň. Nebo jestli tam nějaký jsou... Spíš ne, nebo mohly by. To je
7 takový... Nedá se to říct. Myslím, že to mám... Že jsem na tom pracovala dlouho
8 a... Takže to bylo znásilnění. Teď víc silnějš to můžu říct. nebo si v tom stát dobře,
9 že to bylo znásilnění. Tenkrát míň.

10 T: A jak ti teď je, když to řekneš?

11 R: Ono to nebylo znásilnění, aby to bylo nějaký neurvalý, nebo bolestivý, nebo... A
12 navíc jak jsem říkala, jak jsem to popsala, ten můj stav. Že jsem se v tu chvíli
13 zachovala tak, že jsem jakoby vystoupila. Jako bych nebyla v tom těle. Zvláštní stav
14 nějakýho vědomí. Nebo jinej stav vědomí... Nedovedu to popsat, že... Jako bych
15 nebyla v tom těle. Jako bych ho opustila v tu chvíli, ale... ((odkašle si)) (..) Určitě to
16 je nějaký zásah do toho soukromí. Něký trauma. Ale za těch okolností, jak to
17 proběhlo, to nebylo nic, co by mi fyzicky ublížilo. Jako psychicky určitě narušilo
18 nějakou mojí hranici, že jo. Takže není to něco, co by se mi vracelo do myšlenek. Co
19 by mě nějak prostě stresovalo, nebo ovlivňovalo mě zpátky. Spíš, co mi vlastně
20 z toho zůstalo. Že jsem v situacích, kdy by to mohlo nastat. Nebo by se to mohlo stát
21 znova, což je třeba, já nevím. Když jsem na nějaký oslavě... Hlídat si tu svojí hranici.
22 Jako nenechat nikoho jít přes nějakou moji hranici toho komfortu, pokud nechci. Že jo.
23 Bejt pod tou kontrolou. Hlídat si ji. Sama nad sebou, abych ji neztratila. Aby se to
24 nepřihodilo znova. Dlouho jsem řešila to, že jsem tenkrát prostě byla moc vyzývavá.
25 Takže jsem měla období, kdy jsem se skoro nemalovala. A to abych prostě (..) nevňášela
26 podněty k možnosti... Ale to už taky vím... Už jsem to, už jsem tak
27 jako... To už je dávno není. Ale je tam pořád vlastně ta (..) jak bych to nazvala,
28 úplně tím pravým slovem. (..) Být v tom střehu, aby se to nestalo, že jo. Takže to tam
29 je, jakoby v tom těle nastavený, nějaká ta obrana. Myslím, že přirozená.

30 (14:07)

31 T: Já bych se teďka vrátila. Vlastně jsi zmínila, že jsi se sebou hodně pracovala. Že
32 se to nějak vyvíjelo. A tvoje myšlenky o tom, proč to bylo, co to bylo. Jestli by jsi
33 mohla popsat, co se vlastně dělo. Ten proces.

1 R: (..) To je docela zajímavý. Teď si uvědomuju. Protože vlastně po tady tom
2 zážitku, nebo po tady tom znásilnění. Já jsem pomalu přešla do toho, že jsem vlastně
3 to potlačila to ženství. Že jo. Abych nedávala ten podnět k něčemu takovému znova.
4 Takže, já jsem si, myslím, prošla nákou, nákým, několikaletým obdobím. Bych to
5 nazvala, že jsem šla do muže, v podstatě. A já teďka přemýšlím, kdy nastalo to
6 období, kdy jsem se rozhodla z toho vystoupit a řešit to. Když to spočítám. Mně bylo
7 jéžišmarja, počítat teď, kolikátej rok. Když mi bylo 15. Tak po nákých 20-21 letech
8 jsem se rozhodla, že z toho vystoupím a v podstatě, že je třeba začít brát tu ženu
9 zpátky.

10 (15:44)

11 T: A když ti bylo 20, nebo po 20ti letech, co se stalo?

12 R: To se stalo v roce 1987 a já jsem v podstatě už o tom přemýšlela i dýl než jsem
13 jako udělala ten krok a šla jsem třeba na ženskou skupinu. A to bylo v roce 2008,
14 takže možná tak jako ty dva roky před tím 2006 myslím tak 19-20 let. A hlavně na to
15 byl čas že jo, protože jsem měla mezi tím jsem začala pracovat. Pak přišly děti a
16 když pak vlastně ty děti trošku odrostly, tak tam vznikl prostor i pro mě. Nebo spíš
17 jsem ho potřebovala, takže jsem o tom začala přemýšlet. A pak jsem vlastně šla do
18 ženský skupiny a pak následovalo, vlastně našla jsem si terapeutku a pak jsem
19 zkusila Peso Boyden. Rok, což bylo moc dobrý. A tam jsem udělala kus práce. A pak
20 jsou to věci jako dýchání, holotropní dýchání, který mám moc ráda a změněný stavy
21 vědomí. Takže to jsem měla možnost si to jako hezky opečovat a bezpečně. Takže to
22 trvalo, tyjo ((překvapeně)) fakt tak dlouho. 20let no. (..) a teď nevim, jestli jsem ti
23 odpověděla to co jsi potřebovala.

24 T: Jo, to já se ještě doptám na něco. Co byl ten impuls, co tě vedlo k tomu, že jsi
25 s tím začala pracovat?

26 (..)

27 T: Nebo, jestli to byl nějaký proces, nebo impuls?

28 (17:28)

29 R: Určitě. Protože já jsem, ještě jakoby v tom stavu, kdy jsem byla, jak jsem se
30 nastavila do tý role, nebo né role, ale pozice, nebo hodně tý mužský energie.
31 V podstatě jsem v tom vztahu byla ta, která vydělávala, že jo. Ten manžel moc nebyl
32 schopnej vydělávat. Takže to od něj těch (..) toho a teď to nechci nazvat mužskou
33 rolí, to už vůbec tak není, ale asi to už na mě bylo moc v tu chvíli. Že jsem si
34 uvědomila, že je dobrý bejt tou ženou, že jo. Nechat o sebe pečovat, že to je

1 v pořádku. Že ten muž, že se můžu opřít o toho muže, což jsem dlouhodobě neměla.
2 Takže si myslím, že to bylo i spojený tady s tím. Že sem sama do toho do té pozice
3 toho muže, nebo víc do té mužské energie šla, že jsem i hodně cvičila. Vlastně jsem
4 vedla ten aerobik, takže to bylo hodně o té síle. Což bylo dobře, že jo. Já jsem
5 ventilovala spoustu toho stresu tím cvičením, takže to bylo dobrý. Ale, abych si...
6 Myslím, že to byl nějaký proces zrání, že abych tam měla nějaký moment, který bych
7 si pamatovala, že jako v tu chvíli jsem to věděla... To není, to nemám. Myslím, že to
8 byl dlouhodobější proces. Spíš toho jako, už přestat být jakoby tím mužem a být
9 zpátky tou ženou, že to je v pořádku a že (..) to je prostě můj úkol. Vrátit se zpátky
10 do té ženy a (..) ten dar který mám prostě využít. Nebrat ho jako prokletí, ale jako
11 dar. (..) Takže si myslím, asi tak. Že to byl nějaký proces, chtít opustit tu mužskou
12 pozici a být zpátky tou ženou.

13 T: A vlastně s tím souviselo i to vypořádat se s tím traumatem.

14 R: Ano, protože tam jsem asi část nebo asi. Tam jsem část té ženy odmítla, nebo
15 probíhal nějaký proces toho přijetí se i s tímhletem. S tím znásilněním. Takže
16 přijetí si, že za to nemůžu já. A takže to byl taky dlouhodobý proces. Asi jo, takhle.

17 T: A jak jsi vlastně zmínila několik terapií nebo několik způsobů práce s tím, kterým
18 jsi se věnovala. Mohla by jsi o nich popovídat trochu víc? Nebo spíš ne jak to
19 funguje, ale spíš na co sis tam přicházela ty. Už vzhledem k tomu znásilnění. A co ti
20 v tomu třeba pomáhalo. Nebo třeba vypíchnout nějaký body z toho.

21 (20:51)

22 R: (..) Takže, když vezmu tu ženskou skupinu tak tam to bylo o té práci s tím
23 ženstvím. To bylo pro mě vlastně ten začátek. S tím že něco takovýho, než s tím
24 začneš pracovat s něčím bolavým, tak je to hodně silný. (..) Tam bylo pár momentů,
25 (..) který mi (..) pomohly přesně v tom. Tam bylo, jsme dělali takovou nějakou práci,
26 co jsem potřebovala v mých 15ti letech aby mi máma řekla. Tam byla část, která
27 vyloženě trefně tady do toho šla. Takže to bylo přesně, co se, mělo správně dít a
28 nedělo. Což jsem měla jako nějakou křivdu, nebo jsem to musela zpracovat sama
29 v sobě. Takže to tam bylo že, v podstatě je v pořádku, když je žena ((důrazně))
30 krásná a pečuje o sebe. Takže to bylo takovej ten začátek, že. Vystupovat z toho
31 muže, i když neříkám, že bych o sebe nepečovala, to vůbec ne. Ale bylo to, že jsem
32 měla na krátko ostříhaný vlasy a že jsem prostě byla opravdu půl muž. A takže jsem
33 šla do těch jemnějších, do těch jemnějších nuancí té ženy. Dlouhý vlasy, sukně
34 prostě to ženství tam víc dát. A cítit se v tom dobře. Že to ze začátku taky moc nešlo,

1 cítit se v tom dobře. Že to byl taky čas, než jsem jako přijala, že bych se v tom...
2 Než sem se v tom cítila dobře, mi taky trvalo. Já si teď to moc... Já jsem totiž začala
3 jezdit do komunitního centra, v přírodě, kde byla i ta ženská skupina. A tam je
4 vlastně i moje terapeutka, tak ta vedla tu ženskou skupinu. A jak jsem tam vlastně
5 začla jezdit, tak tam byly ochutnávky toho Peso Boyden. A pak jsem na to Peso
6 Boyden začla i chodit. Nebo rok jsem tam jezdila a tam jsem si vlastně opečovala tu
7 mámu, která (..) to neřekla, která to měla říct a měla prostě to otevřít a říct: „Tohle to
8 se stalo a tohle je prostě špatně, co jsi udělal!“, aby to nezůstalo na mě. Ona to
9 vlastně neotevřela. Zůstalo to u mě. Takže to jsem si tam řešila a mámu jako
10 celkově, protože v tom vztahu, že jo. Je to tam takový složitější a já se musím smát.
11 ((smích)) Protože většina tam řeší svojí mámu, tak já jsem si tam pořešila i tohle
12 navíc. A ještě přemejšlim... A pak jsem ještě chodila vlastně v Plzni, to byl ženský
13 kruh, ale uzavřená skupina, která trvala rok. A jednou tejdně. Tak to byla taková
14 hodně intenzivní práce, při který se i cvičilo Mohendžodáro. A navíc to vedla
15 doktorka, která prošla těch zkušenostních výcviků tolik, že to bylo fakt hodně jako
16 jiný, výživný a hutný. A tam vlastně přes to Mohendžodáro, což je práce vlastně
17 s pánevním dnem a jóny vlastně.

18 (24:40)

19 Tak přijmout vůbec zpátky mojí jóny, že to je můj dar moje součást a přijmout jí
20 zpátky. Přestože jsem jí asi odmítala, nevím na kolik, ale byl tam nákej ten proces
21 toho odmítnutí, že jo. Takže tam byla velká práce s jóny. Moc hezká a tam sem
22 vlastně i otevřela zpátky tu cestu k tý sexualitě, kterou jsem vlastně, nevím, jestli né
23 zanikla, to určitě ne. Ale měla jsem s ní do určitý míry problém, s tou sexualitou
24 svojí. Takže přijmout to, že to je v pořádku, tak to byla taková moc hezká práce,
25 intenzivní. No a pak v podstatě holotropní dýchání. A to byly teďka ty, to je moje
26 srdeční záležitost. To byl hrozně hezkej zážitek. Tak u toho budu brečet.

27 T: Klidně, tady je proto prostor i pro pláč.

28 (25:45)

29 R: ((pláče)) Musím se smát, jak mě to vždycky dostane. Já si dycky říkám dobrý, ale
30 jak už jsem to říkala i tolikrát, tak vždycky to přijde. Tak to je, proč se směju. To byl
31 hrozně hezký zážitek kdy vy, kdy jsem byla asi indiánka a seděl u mě starej indián a
32 nádherně zpíval. Zpíval mi o tom, že jsem i tady dobře že sem tady doma. Ale to
33 bylo i v tom, že v podstatě, že jsem to měla nastavený tak dlouhodobě, jsem to měla
34 taky, i skrz tady ten zážitek, že tu vůbec nechci bejt.

1 T: Tady na světě.
2 (26:40)

3 R: Že jsem vůbec nechtěla na ten svět přijít. A to bylo úplně jakoby závěr toho
4 přijetí. Do teď mě to teda dojíká, furt. (..) Bylo to hodně silný. (..) Až jsem se z toho
5 zpotila. ((smích)) Já myslím, že mám takovej hodně silnej moment, tady v tom.
6 Jakoby vůbec ta moje tendence z toho, že jo. Při tom znásilnění, taky jsem měla,
7 mám tendenci z toho unikát, a vůbec ten pocit, že jsem to vůbec neměla... Jakoby
8 pocit: „Nechci tady bejt“, je hodně podobný, takže ten proces byl takovej pro mě
9 hodně emočně silnej. V tom přijmout, že jsem tady v pořádku. Takže to si myslím,
10 že bylo takový završení toho. A pak jako průběžně, stejně asi při těch (..) asi už se to
11 pak neobjevovalo. Teď nad tím přemýšlím, že tohle byl takovej, asi jako završení. A
12 pak už spíš jsem si užívala to, že (..) při těch, při tom dýchání, že se mohlo při těch
13 jiných stavech jako zažít, nebo užít si, bez toho vnitřního nějakýho omezení. Tu
14 sexualitu. Že pokud přišly nějaký, že jo, nějaký takový ty jako sexuální zážitky, v tom
15 jiným stavu vědomí, že jsem si užívala to, že tam nemám v tom pozadí, že to je
16 špatně. Že už jsem si to mohla jakoby užít hezky. Takže pak už to pro mě bylo jenom
17 hezčí a hezčí. Ale než jsem si k tomu došla, tak to byla dlouhá práce. Tak já
18 vzpomínám možná na ty terapie. (..) Určitě je tam v těch terapiích, ta práce s mojim
19 sebevědomým, který se vlastně hodně snížilo, tenkrát. Takže to mi pomáhá v těch
20 terapiích to sebevědomí posilovat. A v tom dávat, tak jako dobře nastavit tak, že
21 jaksi je to v pořádku. A že můžu bejt i tak prostě dobrá a hezká. A že je to tam tak
22 hezký a že s tím můžu pracovat dál, v tom pozitivním. A přijmout to, že i když se to
23 stalo, že to pro mě bylo důležitý. Že se to stalo, že jsem se naučila bránit se, žejo.
24 Nebo vědět, kde jsou ty nebezpečí, nebo jak s tím pracovat. Že, to vidím jako
25 důležitý zpětně. Že se to událo. I když to nebylo nic příjemnýho, ale bylo to pro mě
26 asi důležitý, dávat si na sebe pozor. Protože jak jsem již tak jako ulítlá v nějakých
27 myšlenkách, a ne moc jakoby pevně na zemi, uzemněná, tak si myslím, že dodneška
28 musím pracovat na tom, abych se uzemnila. Aby se nepříhodila autonehoda, že jsem
29 prostě tak roztěkaná, tak že (..) si myslím, že to je dobře, jako. Že jsem našla cestu,
30 jak se uzemnit trošku, a dobře v tom stát.

31 T: Vlastně že jsi si to jako přeznačkovala úplně. Vlastně že to chápeš jako důležitou
32 součást svého vývoje.
33 (30:26)

1 R: No to určitě, to vždycky. Jako myslím si, že vždycky jsem to cítila. Vždycky, že
2 se to nestalo jen tak, ale trvalo mi dlouho, než jsem byla schopná se jakoby
3 s nadhledem na to podívat. Nejdřív jsem musela opečovat kolem toho, že jo. A pak
4 postupně ten nadhled jakoby získat, abych se na to mohla podívat ňák ze shora.
5 Trošku, ten nadhled mi tam scházel. Víceméně, já jsem nebyla schopná toho
6 nadhledu, než jsem si nějak opečovala a zpracovala ty křivdy kolem, že jo. Než jsem
7 se z toho byla schopná, nebo než jsem i jako mohla slyšet tu odezvu zpátky. Že jsem
8 potřebovala slyšet, že to není moje chyba. Že za to nemůžu. Že to ((důrazně)) je
9 znásilnění. Že to ((důrazně)) není v pořádku. To všechno jsem potřebovala slyšet
10 skrz ty terapie. Takže to bylo moc dobře.

11 T: Je teď něco, co by jsi potřebovala udělat pro sebe?

12 (..)

13 R: Nemyslím si. Ne, je to hezký, že jsem si přes tvoje otázky mohla to zmapovat. Že
14 jsem se na to takhle nikdy nepodívala. Třeba nevím, jak dlouho mi to trvalo, že to je
15 docela kus života, kterej jsem tomu jako nechala. Tam dřímat. Že jsem s tím
16 nepracovala dřív. Že to je pro mě zajímavý poznání i si to takhle zpětně s odstupem
17 času uvědomit. Že pro mě to je, dobrý, že jsem si to mohla uvědomit s tebou.
18 ((smích)) ((smrká)) A toho mojeho indiána, kterej mě vždycky tak dostane.
19 Vždycky. ((smích)) Vždycky když to někomu povídám, vždycky prostě začnu
20 brečet. Takže to je fakt silnej zážitek.

21 T: Takže to zní tak, že to bylo opravdu... Že to šlo až jako na dřevě toho bytí.

22 (32:32)

23 R: No to jo, to bylo, to bylo úplně prostě přenádherný. To byl tak nádhernej zážitek,
24 opravdu zlomovej. Že sice se furt jako cukám, že jako bych pořád, jako, že bych
25 mohla uniknout. Že bych mohla jít do té oběti, já to tak nazvu. Přesně jak je to, že jo.
26 Ta oběť, která z toho jako nějak vycouvá. A není tady. A v podstatě to nemůže nijak
27 ovlivnit. A teď v tom jako stát, že s tím můžu pracovat a že to můžu řídit, takže to je
28 (..) Jo.

29 T: Tak to stojí hodně sil.

30 R: To jo a hodně peněz mě to stálo. ((hodně smíchu)) Jo a hodně sil určitě. To je
31 emočně silný. Hodně, když se to pak zpracovává, ale bylo to moc hezký. Bylo to
32 vlastně období, který mi vlastně umožnilo, nebo pomohlo v tom vlastně, opustit to
33 dětství, v kterým jsem žila. V kterým jsem byla v podstatě nějakou obětí, kterou jsem
34 musela být. A být schopná to opustit s tím, že to je v pořádku. Takže to je to. Bylo

1 to vlastně hrozně důležitý, takže ty investovaný peníze byly dobře investovaný do
2 mě. ((smích))
3 T: Tak to je dycky dobrý, investovat do sebe, a do rozvoje.
4 R: Takže to dělám ráda.
5 T: Teďka jsme v tom rozhovoru jakoby řešili nějakou část, kterou jsme doprobraly.
6 A teď bych se ještě ráda vrátila zase zpátky. A víc se soustředila na to, když jsi
7 někomu o tom řekla, tak co se vlastně dělo.
8 (..)
9 (34:48)
10 R: Dost rozdílný je to u žen a mužů, protože, vlastně je taky pravda, že jsem o tom
11 nebyla vlastně schopná říct hned, někomu. Že to třeba trvalo, třeba kamarádce, rok,
12 dva, než jsem to byla schopná říct. Tak u těch žen, takový citlivý jako pláč, obejmutí,
13 že to je jiný. Že jim je to líto a (..)
14 T: Tě ještě zastavím u těch kamarádek a u těch žen. Když jsi jim to říkala, dokážeš
15 říct, co vlastně ti v tom nejvíc pomohlo? Co tam bylo pozitivního?
16 R: (..) Přemýšlím, jak to totiž nazvat, to co mi nejvíc pomohlo. To bylo v tom
17 ženském kruhu. A to bylo to přijetí. Že i tak to je v pořádku. Jako, že ten, ono to zní
18 blbě. Ale bylo v tom to, že jakoby ta zkušenost v tom kruhu, jak jsme pracovali...
19 Opravdu ten rok, tak to byla opravdu taková hluboká práce, kde to nebyl vlastně
20 jedinej případ toho znásilnění, u mě. Takže to bylo takový to porozumění a přijetí a
21 ta láska přes to přeže všechno. Takže to tam bylo takový hodně citlivý a jemný. (..)
22 Potom jsou, že jo. Reakce žen, třeba který maj stejnej zážitek, který jsou trochu na
23 něčem jiným. I když já jsem se vlastně potkala jenom s jednou, která mi o tom
24 mluvila. (..) Vlastně ještě přemýšlím, v tom ženském kruhu taky byla, ale tam nebyla
25 moc příležitost si sednout zvlášť a popovídat si. Protože ta práce tam vlastně byla
26 skupinová. Takže u tý ženy, která má tu zkušenost je to navíc to, že ví, o čem
27 mluvím. O tom pocitu, že je to těžko přenositelný. Nebo ta zkušenost není přenosná,
28 že jo. Že to někomu o tom můžu říct, ale pokud to ten člověk nezažil, nebo něco
29 podobného, tak jsou ty reakce různý. V tom, že ten druhý člověk si pod tím může
30 představit cokoliv.
31 T: A když se vrátíme k tobě a jestli dokážeš popsat ještě nějaký další reakce těch žen.
32 (..)
33 38:10

1 R: Spíše to bylo takový jako zděšení a slzy, šok, objetí, pláč, takový to soucítění a
2 vztek, že se to neřešilo. Nebo pokud jsem třeba to otevřela, nebo někdo to otevřel a
3 bavili jsme se o tom, tak ty ženy jsou takový citlivější v tom. A u těch mužů o tom
4 jsem už mluvila.

5 T: A byly tam nějaký reakce, nebo cokoliv, co bylo spíš negativní, pro tebe?

6 R: To si vůbec neuvědomuju, že by tam bylo něco negativního. (..)

7 T: Něco, co ti ublížilo?

8 R: ((skáče do řeči)) Ne, ne. Není to tam, nebo si to nepamatuju. A v podstatě si asi,
9 nebo to je teďka, když na to kouknu, asi bych jim rozuměla. Kdyby měli něco proti,
10 protože, že jo, jsme nastavený v tom, že za všechno může žena, že jo. Takže ta
11 reakce třeba, by se mě dotkla, ale asi by mě nepřekvapila. Protože ten pohled na to
12 znásilnění je opravdu, jsou velký možnosti, jak se na to podívat a říct, kdo za to
13 může, nebo nemůže. Ale né, nezažila jsem nic takovýho, abych měla nějakou
14 špatnou reakci. Že za to můžu, nebo: „Když by si nedělala tohle a tohle tak by
15 k tomu nedošlo“. Nebo: „Asi to nebylo jen tak...“ Ne, s tím jsem se nesetkala.

16 T: To jsem ráda.

17 R: No, to já taky. To jsem si vlastně vůbec neuvědomila, že jsem se nesetkala
18 s nějakou špatnou reakcí, která by mě v tom ještě víc srazila, nebo co bych musela
19 řešit ještě navíc.

20 T: A teď tě teda pustím k tomu, jak to bylo u mužů. Tam se k tomu přidá ten rozměr
21 toho partnerství, nebo manželství.

22 R: U toho manžela to bylo takový, jako vztek. Ale tam jsem měla jednu zkušenost.
23 Takovou tu s mým prvním, nebo s prvním větší známostí. Nebo, už letitější, že došlo
24 na pevný vztah. Tak tam ta reakce vůbec nebyla dobrá v tom smyslu, že chtěl za ním
25 jet a chtěl ho zmlátit. Nebo tady ty reakce, což už nebylo v tu chvíli vůbec adekvátní.
26 Nebo jsem tam v tom neviděla žádný význam, proč to dělat.

27 T: A jak ti bylo, když takhle reagoval?

28 (41:32)

29 R: (..) Jako: „Proč teď vyskakuješ, když je to tři roky“, víš co. Že možná takhle měl
30 někdo vyskakovat před tím. Sice je to hezký, že ho to tak jako dojalo, nebo ne,
31 rozčílilo. Ale už je to dávno pryč. No, že ani si nemyslím, že mě ta jeho reakce
32 potěšila. (..) Ono otázka je, jaká reakce těch mužů by mě potěšila... Teď nad tím
33 přemýšlím. Asi pro mě bylo nej (..) taková ta reakce od těch mužů, jak to vyslovil
34 jeden. Že je mu to líto a nějaká nabídka podpory. Nebo řešit to, co s čím můžu mít

1 problémy v tom vztahu. Abysme to nějak opečovali. ((smích)) Takže jako to vidím
2 jako nějakou reakci, která by mě třeba pomohla. Ale jinak jsou různý ty reakce
3 mužů... Nevrací se k tomu, nebo nechtěj o tom mluvit. Takže (..) tam oni maj ten
4 pohled toho muže, že jo. Kterej mi nemáme. Takže asi tak. Ale ono není moc mužů,
5 kterým jsem to řekla. Kdybych to spočítala, tak to byli tři muži, kterým jsem to řekla.
6 Takže těch není moc.((smrká))

7 T: A to byli partneři?

8 R: Jo, to byli partneři. Žádnýmu jinýmu muži jsem to neřekla, kamarády nemám.
9 Možná i z toho důvodu, že pro mě to je, tak, jakoby to kamarádství... Ještě jak jsem
10 byla na střední škole, tak tam byly taky samý ženy. A možná i z toho důvodu nemám
11 kamarády kluky. Nebo, jsem je nikdy neměla, vlastně že. (..) Nevím, jestli ta hranice
12 toho kamarádství... Jestli může jakoby... Nevím, to je teďka asi z jinýho soudku.
13 Takže nikomu jsem to neříkala, než partnerům.

14 T: Tomu rozumím. (..) Jsem se chtěla zeptat. Máš dvě děti, jestli jsi to řekla jim.
15 Jestli jsi o tom přemýšlela?

16 R: Přemýšlela. Ale neřekla. (..) Možná dceři, vlastně, ta je starší (..) a mladší je syn,
17 ale nic jsem... Možná u té dcery mě to napadlo, to jo, ale neudělala jsem to.

18 T: Tady si myslím, že je není nějaký dobrý nebo špatný řešení. A když jsi o tom
19 přemýšlela, měla jsi nějaký důvod, pro který by jsi to řekla, nebo neřekla?

20 (45:53)

21 (..)

22 R: Já, mě teďka napadla jiná myšlenka, proto jsem se odmlčela. V podstatě to, co
23 ((důrazně)) já jsem považovala za důležitý jí skrze mojí zkušenost sdělit, nebo dát do
24 toho života je, že je v pořádku, že nedovolí nikomu, ať je to muž, nebo žena, jít za
25 nějakou její hranic komfortu. A to, že to dá jakkoli najevo, když mu dá v tu chvíli,
26 buď mu to řekne, nebo mu dá facku, že to je zcela v pořádku říct si, kde je ten můj
27 prostor. A že tam za něj, pokud já nebudu chtít, nikdo nepůjde. Ať jsou to nějaký
28 dotyky, protože v té rodině to je. Nebo narážky, tak říct prostě, nelíbí se mi to,
29 neříkej mi to. Nebo nechci tohle. Takže v tom smyslu, že to je ta zkušenost, co mám
30 v sobě, je spíš o tom předání, nějaký té moudrosti. Z toho, nebo, co jsem si vzala, co je
31 v pořádku proto, abych já se cítila dobře, že jo. Takže tam vím, že jsem s ní o tom
32 mluvila v tom smyslu, že to bohužel tak ty muži mají. Že to není v pořádku, že to
33 vím. A je dobře, aby si tam ona našla tu svojí cestu, dobrým způsobem říct: „Tohle
34 se mi nelíbí, tohle nedělej“, a že to je v pořádku. Ať si o tom myslí, i když to jsou o

1 50let starší muži, ale že to je v pořádku. Ať je to mladej kluk, nebo starej, je dobře si
2 říct: „Takhle ne“. Takže spíš tak. Ale né, konkrétně že tu zkušenost mám. Třeba na
3 to dojde. Nevím. Třeba na to bude dobrá příležitost. A budu jí to moct říct, nebo
4 moct říct... Já v tom nevidím (..) né smysl, to určitě ne, ale neudálo se nic takovýho,
5 kdy by to bylo dobrý to říct. Že, to, co řeším jako, že spolu mluvíme dost, třeba s tou
6 dcerou konkrétně. Tak by to tam nebylo adekvátní k tomu, že by to bylo dobrý v tom
7 jejím vývoji. Takže teďka je vlastně v pubertě a nějaký ty vztahy řeší. A první lásky
8 a co, takže si myslím, že by to nebyla adekvátní ještě k tomu jejímu vývoji. (..)

9 T: Já se teď podívám do not.

10 R: Podívej, já si zatím dám tu výbornou roládu.

11 T: Dáš si ještě kávu?

12 R: Ještě mám, děkuju.

13 T: Tak si pak ještě dolej.

14 (..)

15 (49:07)

16 T: Já bych se vlastně přesunula už dál v tom rozhovoru. A chtěla jsem se tě zeptat,
17 jak si myslíš, že lidi okolo tebe vnímají znásilnění. A co se týče lidí okolo tebe, tak
18 jak vnímá společnost tady ten fakt.

19 (..)

20 R: Těžko na to odpovědět. (..) To je opravdu co člověk, to názor. A tak jak jsem
21 říkala o těch reakcích, těch žen a mužů, tak prostě tak to je i v té společnosti, že (..) nevím,
22 na to bych, to je taková hodně široká otázka. Že to je opravdu člověk od
23 člověka. Ta reakce. (..)

24 T: Děkuju. A co by jsi poradila rodině, a partnerovi a okolí ženy, která byla
25 znásilněná?

26 (..)

27 (50:52)

28 R: Tam je určitě důležitý, že jo, za jakých okolností se to stalo, nebo proč se to stalo.
29 Pracovat nějak s tím. Ten základ, proč se to přihodilo. Začít budovat takový to, aby
30 byla schopná. (..) To má určitě ty fáze, který jsme procházeli mi, v tom rozhovoru, že
31 jo. Určitě nějaká péče, jestli zdravotní, bude nutná. Terapeutická, že jo. Ale hlavně
32 v tom zázemí, to přijetí, že jo. Takže to nikdy nejde hned, možná skupinová nebo
33 rodinná terapie. Pojmenovat ty věci. Nevím, z mojí zkušenosti nevím, jestli to je
34 případ od případu, jak dalece to vynášet ven. Že to dávat tomu okolí, před tím

1 okolím to vyslovit. To si myslím, že je hrozně individuální. No a hlavně ta žena
2 sama by měla. Lidé jí můžou pomáhat tou podporou a tím zázemím, ale jinak si
3 myslím, že to je hodně o práci s tím traumatem sama. Takže rada pro tu rodinu:
4 „Hlavně to nenechat na tý ženě“. A pomoci jí tak sundat tíhu z těch beder.
5 T: To jsi řekla moc hezky. (..) A už se dostáváme ke konci, a teď takový závěrečný.
6 Jestli je ještě cokoliv, co by jsi k tomu chtěla doplnit, něco říct. Něco, co by mělo
7 zaznít, nebo něco od tebe. Úplně cokoliv.
8 (..)
9 (53:11)
10 ,R: Asi né. Napadlo mě teda, když jsi to řekla, ale myslím že už to tady zaznělo. (..)
11 Já přemýšlím, jak bych to pojmenovala. (..) Ono to vychází z té rodiny. Jako dobrý
12 nastavení. Toho vlastního místa, té zóny toho bezpečí. Dobře nastavit tohle už v té
13 rodině, aby (..) já to neumím nějak pojmenovat jasně, možná srozumitelně. (..) Když
14 to vezmu z mojího pohledu. Pro mě by bylo dobrý, kdybych mohla vyrůstat, nebo
15 kdybych byla vedená k tomu, že ten můj prostor, kterej já potřebuju a kterej já cítím
16 jako bezpečnej, že je v pořádku, a u mě... Teď já to neumím pojmenovat. (..) Že je
17 v pořádku ho mít, a je dobrý teda, to nastavit tak, abych prostě ukázala, nebo řekla,
18 nebo nějak naznačila tomu druhému v okolí, že to je můj prostor, přes kterej néé.
19 Což mi chybělo, v té chvíli. Takže tam je něco, i když to je znásilnění od znásilnění.
20 Pokud to, že jo, probíhá tak, jak to probíhalo u mě, tak nějaká míra většího
21 sebevědomí určitě. Jakoby stačilo říct né, nebo začít křičet. Ty reakce by tam byly. I
22 když v tom stresu, nebo v tom průběhu, to jsou reakce toho těla, který mě třeba
23 samotnou překvapily taky. Nevím zase, jak dalece by tohleto všechno napomohlo
24 tomu, aby se to nestalo, to si můžu myslet. To si myslím, že je taková myšlenka,
25 která nevím, jestli je přímo k tomu dobrá. Spíš z mojí strany, jak to беру já. Co si
26 myslím, že je dobře pro mě. Dobře, že jsem si třeba vybudovala a teď už nechci říct,
27 jako že třeba v té situaci, kdyby se stala, jak bych se zachovala. Ale pro mě... Se
28 teďka cítím jistější a bezpečnější v tom, že jsem si byla schopná nastavit ty hranice a
29 přijmout je jako v pořádku. Jako říci si, že tohleto prostě, je moje náká ta hranice
30 toho bezpečí, že jo. A tam už si jako pouštět jen koho chci. A pokud to někdo
31 překročí, nějak mu říct, že ne. Ať už to jsou slovní narážky, nějaký doteky, nevhodný
32 jo. Nebo že v tomhleto si umět říct ne. Nebo nějakým způsobem naznačit, nebo
33 učinit to, aby se to prostě neopakovalo.
34 T: Myslím si, že jsi to řekla moc hezky a srozumitelně.

- 1 R: To si vůbec, nemysli, jinak jsem asi ani nebyla schopná to nějak směřovat, takže
2 jsem ráda.
- 3 T: Je to tak všechno pro tebe?
- 4 R: Jo, já si myslím, že jo.
- 5 T: Tak za mě je to taky všechno a moc děkuju.
- 6 R: Rádo se stalo.

PŘÍLOHA č. 6 – Doslovný přepis rozhovoru č. 2 - Eliška

1 T: Nyní bych potřebovala tvůj souhlas k tomu, že tento rozhovor použiji ve své
2 diplomové práci. Všechny informace které, by mohly vést k tvojí identifikaci budou
3 změněny, aby byla zachována tvoje anonymita. Souhlasíš s tím?
4 R: Ano souhlasím.
5 T: Děkuju
6 T: Děkuju. Teď bych tě poprosila, jestli bys mi, co nejpodrobněji popsala, jaký byl
7 sled událostí po tvém znásilnění. Jaké byly tvoje pocity. Co se dělo.
8 R: Takže jen potom.
9 T: Potom.
10 R: Já právě po tom aktu samotném si skoro nic nepamatuju, protože mně bylo 14
11 nebo mně bylo 15 za chvíli. Asi ňák tak jsem měla narozeniny. ((rychle)) A byla
12 jsem s našima u babičky a oni mě pustili do kina. A já jsem řekla, že jdu do kina a
13 nešla jsem do letňáku, ale šla jsem na diskotéku. A pila jsem tam poprvé v životě
14 alkohol. Takže jsem byla tak opilá , že jsem měla okno, že vůbec nevím, co se se
15 mnou dělo. Až si pamatuju jenom ňáký útržky. Takže já si v podstatě nepamatuju, co
16 se stalo. Jenom tak jako sem tam z toho něco vystupuje. Takže potom, když se to
17 stalo, jsem nevěděla, že se to stalo. V podstatě a ani to možná že nebylo ani
18 dokončený. Když jsem potom byla u doktora. Jenom si pamatuju, že jsem přišla
19 v noci k ránu domů ňák ve tři. K babičce. To vůbec nevím. Jak jsem se tam dostala,
20 tu cestu si nepamatuju. A jediný, co jsem říkala ségře, že ta už spala, že si myslím, že
21 mě chtěl někdo znásilnit. Ale vůbec si nevybavuju toho člověka. Nic. A ségra to asi
22 řekla druhej den našim. Já si tohle moc nepamatuju. Takhle ještě když jsem přišla,
23 tak jsem dostal facku hned mezi dveřma. Od táty. A máma se mě zastala. Řekla:
24 „když je úplně opilý, že to nemá smysl ňák se s ní teď bavit“. Tak mě nechali. A
25 druhej den pak mě vzala, já si myslím, že to bylo v Ločenicích u babičky, že mě
26 vzala snad do Trhových Svinů na policii. A že to ona začala ňák řešit, že já bych to
27 asi neřešila.
28 T: Babička nebo máma?
29 R: Máma moje. (..) A pak si jenom vybavuju, že jsem, to bylo prostě o prázdninách.
30 To se stalo v ňáký druhý, třetí den mých prázdnin. Takže celý prázdniny za mnou
31 jezdili policajti a jezdili jsme někam. Něco chtěli po mně, abych si vzpomněla. A já
32 jsem byla schopná si vzpomenout tak možná na náký světlo, nebo na ňákej úryvek
33 něčeho, ale že by se mi stalo něco ošklivýho, tak z toho já ten pocit nemám. Protože
34 si to nepamatuju. A když jsem byla u doktora, i na gynekologii, tak doktor řekl, že

1 jsem ještě, že jsem jako úplně nebyla deflorovaná. Že jen částečně, takže se o to
2 někdo pokoušel, ale nebylo to dokonané. Takže jestli Ti tohle k něčemu bude.
3 T: Já si myslím, že v rámci té diplomky, že to je úplně v pořádku.
4 R: Nebo že to moc nemůžeš moc jako. Protože já nemám takový ty pocity asi, co
5 mají ty ženy, co si to pamatují, když byly znásilněný.
6 T: A...
7 R: ((skáče do řeči)) Já si to nepamatuju prostě jak se to dělo. Já si jenom pamatuju
8 nějaký úryvky, že jsem říkala: „ne ne ne, já něco nechci“. Ale nevím komu pořádně.
9 Byla jsem u soudu teda i kvůli tomu nakonec, protože obvinili nějakýho policajta
10 z toho.
11 T: Ale ta diplomka je zaměřená na to, jak na to reaguje okolí. Pro mě je důležitý to,
12 jak reagovala ta policie, jak to probíhalo a jak jsi se třeba u toho cítila, jestli máš
13 něco co...
14 R: ((skáče do řeči)) V podstatě když mi bylo 15 let, tak jsem se cítila akorát tak, že
15 mě to otravuje. Protože ten samotný akt jsem si nepamatovala. Takže mě prostě,
16 jsem se chtěla jít koupat, nebo jít někam se svýma kamarádama. A oni pro mě přijeli
17 a já jsem s nima musela někam jít a vzpomínat si, jestli jsem tam nechodila. Že tam
18 našli třeba mojí občanku. A jestli si vzpomenu, že to bylo to místo. Pak mě asi snad
19 možná ukazovali, já si to už ani nepamatuju všechno. Asi toho člověka, jestli to mohl
20 bejt on. To jsem byla schopná říct, že nevím no. (..) Ale že by jako ke mně se chovali
21 nějak špatně, to si nevybavuju vůbec. Spíš jsem měla blbej pocit ze svých rodičů.
22 Z táty ani tak ne. Ten to nějak se nevyjadřoval. Ale máma mi dávala pořád, jako
23 vyčítala, že to vyčítala leta. Že jsem jim dělala ostudu. To bylo to nejdůležitější.
24 T: Že jsi dělala ostudu.
25 R: Že jsem dělala ostudu no.
26 T: Co to znamená?
27 R: Že se za mě musí stydět ne. Že jsem se někde opila, že se mi něco stalo, co tomu
28 řeknou lidi.
29 T: A jak ti bylo, když tadyhleto říkala?
30 (5:20)
31 R: No bylo to nepříjemný, a až letama jsem to nějak jako strávila.
32 T: A pamatuješ si třeba, jaká byla mámy bezprostřední reakce potom?
33 R: No tak to si nevybavuju vůbec. Si fakt pamatuju jenom tu facku, že to jsem cítila
34 dost. ((smích)) To jsem se probrala.

1 T: A třeba jakoby později ještě a dále. Jak jestli se třeba změnil její postoj k tobě,
2 vztah k tobě? Jak to bylo?

3 R: To si nepamatuju. Ani nikdy se nebavila o tom se mnou, že by se o tom samým
4 aktu chtěla bavit. Já ani nevím, kolik toho ví nebo neví, já sama ani nevím vlastně,
5 jak dopadl ten soud. Jsem byla ještě dítě že jo, vlastně. (..) Jako nevím. Nemám
6 v paměti nákej jako špatnej z toho pocit. ((důrazně)) Nijakej. Nemám tam v paměti
7 něco, co by mi s touhleťou spojitostí nák (..) jenom ten nepříjemnej pocit mám
8 z toho, že se něco. Ale spíš je z toho, že se něco potom řešilo. Že se to řešilo u těch
9 policajtů a u toho soudu potom. To bylo jenom pro mě nepříjemný.

10 T: Jasně.

11 R: Ale nikdy se semnou vlastně o tom nikdo nebavil.

12 T: A nikdo se nebavil, myslíš to z těch zainteresovaných? A nebo, jakoby z rodičů a
13 z těch který u toho byli. Ty co to s tebou potom prožívali.

14 (07:09)

15 R: Nikdo, vůbec. Ani z rodičů, ani z těch zainteresovaných, nikdo. Jednou vlastně
16 jeden kluk akorát. Ale ten já vím akorát, protože my jsme se tam sešli. Prostě
17 v Ločenicích. Tohleto bylo u babičky a potkala jsem se tam s klukem, kterej byl o
18 pár let starší. Tak jediný co si pamatuju, že jsem říkala, že mě mrzelo prostě, že se na
19 mě vykašlali. Že mě nechali opilou holku tam někde... Nevim co, že mě prostě
20 nikdo nevzal a neodvedl domů. A on tam byl v podstatě i můj strejda, mojí mámy
21 bratr. Ten mě tam viděl. Já jsem mu tam říkala, ať říká, že tam nejsem. ((úsměvuú Že
22 jsem tam nebyla. Ale od tý doby si nic nepamatuju. ((rychle)) Prostě pila jsem vodku
23 s džusem, což prostě vůbec nevíš, co to s tebou udělá. To pořád je v pohodě,
24 v pohodě a pak konec. A ani nevím, kolik jsem toho vypila. A (..) takže mě mrzí to,
25 že já nevím já si myslím, že kdybych takle viděla nějakýho trakovýho mladýho
26 člověka, a když vidím, že je opilej, tak ho seberu a odvedu ho domu. A nebo něco
27 s tím udělám. Ale že mě tam nechali prostě, někde, já nevím kde, se potácet. Ještě si
28 vybavuju, že jsem tam asi někde zvracela. To ještě u mě nějaký lidi byli, ale nevím
29 pořádně, (..) ((rychle)) takže to bylo jediný, co jsem prostě s tím klukem probírala.
30 Že mě mrzelo, že se na mě vykašlali. Že mě nechali jít, a asi taky byli prostě mladý
31 bylo jim asi 18 jako. Byli o pár let starší než já, ale asi je to taky nenapadlo.

32 T: A oni věděli, co se ti tam stalo?

33 (08:48)

1 R: Já myslím, (..) no to nevím. To leda, protože jsem tam šla s tou jednou
2 kamarádkou. Ta u soudu byla taky pak vlastně, jako svědkyně, taky. Já jsem byla asi
3 taky jako svědkyně, určitě. Tak ta to musela vědět. Tak to musela někomu někde
4 říkat, ale se mnou konkrétně se o tom nikdo nebavil. Že by se mě na to ptal, no to si
5 myslím, že se lidi neptaj. Teda osobně snad. Nebo nevím.

6 T: to asi není úplně obvyklý se na to ptát.
7 ((smích))

8 R: To spíš si povídaj mezi sebou, a k tobě se to nedostane.

9 T: Jasně.

10 R: Takže nevím, nikdy ke mně se nic nedostalo.

11 T: A vlastně jsme se bavili o mámě, když si vzpomeneš na tátu vlastně jsi říkala, že
12 máš pocit, že to moc nebral. Vzpomínáš si na to, jestli ti třeba něco říkal? Nebo...

13 R: ((skáče do řeči)) Ne, ten nikdy nic neříkal. Jenomže můj táta je člověk, kterej...
14 Jako my jsme si nikdy k sobě nenašli náhou cestu, že by se se mnou bavil o něčem,
15 nebo že by se ptal co mě trápí co dělám, o co mám zájem. Do dneška když přijede,
16 tak mluví jenom o tom, jak jezdí na kánoji, nezeptá se, co třeba děti dělaj, nebo to je
17 výjimka. Když se na něco zeptá, takže on je takovej sebestřednej, docela. (..)
18 Neočekávala bych, že by si se mnou o tomhle povídal. Když si se mnou nepovídala o
19 jiných věcech, normálních.

20 T: To jo, tomu rozumím.

21 R: A on je ještě asi ta stará škola, že on asi by se o tom nechtěl bavit. Takže já
22 nevím, jako co si o tom myslí. A nikdy jsem se o tom ani nechtěla bavit s našima.
23 Hmm... Nevidím v tom jako smysl. Protože v podstatě fakt si to nepamatuju, co se
24 odehrálo. Takže já nevím, co bych tím získala, tím rozhovorem.

25 T: Jo. Takže to tě nikdy nenapadlo se k tomu nák vrátit a zeptat se na to?
26 (11:06)

27 R: Ne, mám jenom pocit, že kdybych se zeptala mámy na to třeba někdy, tak si
28 myslím že by tam zazněly ty, výčitky. Takže to je její způsob. „Jsem ti to říkala že to
29 tak dopadne.“ To je její oblíbená věta.

30 T: A jak to bylo se ségrou? Vlastně jsi říkala, že jsi měla pocit, že ona...

31 R: ((skáče do řeči)) No ona byla mladší... Nic ani s ní, já jsem vlastně se nikdy
32 s nikým o tom nebavila.

33 T: Když si vzpomeneš ,jestli se potom chovala jinak nebo...

34 R: Kdo?

1 T: Ségra.
2 R: Ne to ne. Jediný co si vzpomínám, kdo se choval jinak, tak to jsem prý byla já. Že
3 jsem začala být vážná. Do té doby že jsem prej byla veselá, mi tvrdí teta, ale nevím.
4 To neposoudim.
5 T: Když říkáš že to tvrdí teta, tak ta o tom taky ví?
6 R: Jo to určitě to musela vědět.
7 T: Jak to bylo vlastně v rámci té širší rodiny, jak to tam vlastně fungovalo? A bylo,
8 jestli to věděli třeba jenom rodiče, nebo jestli se to dozvěděla širší rodina?
9 R: To nevím. Když se to stalo, vlastně u babičky, tak určitě něco museli vědět. A
10 pak, když jsem šla k tomu soudu, tak třeba tam byli policajti. Tak něco se jich taky
11 museli vyptávat, protože oni mě i v noci hledali, když jsem nepřišla domů. Jsem
12 přišla až k ránu někdy, tak (..) ta to věděla určitě babička, ten strejda taky, co tam
13 byl. Ale nikdy se se mnou o tom nebavilo, nebo nikdo nebavil. Tak já nevím, kdo o
14 tom ví v rodině a jak se o tom bavili společně, to nevím. Dělá se asi jako by se to
15 nestalo.
16 T: A máš pocit, že třeba jejich chování nějak změnilo?
17 R: Jako vůči mě myslíš?
18 T: Ano.
19 (13:30)
20 R: To se musím... Buď jsem si toho nevšimla a nebo jsem si toho nechtěla všimnout,
21 nevím. (..) Myslím, že ne, naši mě stejně nikam nepouštěli, tak mě nepouštěli dál
22 nikam. ((smích)) A od té doby jsem slyšela, že už vůbec nikam nebudu moc jít.
23 Takže mi to přišlo stejný, jako před tím. Spíš jenom já jsem měla pocit viny, že jsem
24 prostě provedla něco, za co bych se měla stydět nebo za co. (..) No ten pocit viny asi
25 viděli...
26 T: A čím si myslíš, že jsi se provinila?
27 R: Já si myslím, že snad jenom tím, že jsem byla naivní a ((s úsměvem)) mladá jestli
28 se to dá říct, že to bylo nějaký provinění, to je asi hloupost. Já si myslím, že ničím. Že
29 spíš, když teď se o tom bavim, tak mě tak napadá, že jsem měla být chráněná svými
30 rodiči, když jsem byla mladá. A že oni měli zajistit to, že aby se mě něco nestalo. Že
31 byli za mě zodpovědný. A to si oni nepřipustí, že jo. (..) Ale to se mohlo stát i bez
32 nich, že jo. To jsem mohla jít někde po ulici večer a mohlo se mi to stát. Až takhle
33 ne, ale tahle ta situace zrovna, ve který mě se to stalo, tak si myslím, že (..) já nevím.
34 Já mám sama dceru a vím, když ona chtěla jít na nějakou diskotéku, nebo něco, tak

1 jsem jí v tom rozhodně nebránila. A hlavně když tam šla, tak jsem jí tam odvezla a
2 zase jsem si jí dovezla zpátky domů. Že bych nechtěla, aby byla někde sama. Nebo
3 jsem věděla, že tam jde s tím a s tím člověkem a že přijde s tím člověkem. Tady ty
4 věci zajistit. A to našim bylo prostě jedno. To nikdy neřešili. Kde s kým půjdu.
5 Takhle oni mě zakazovali všechno, tak jsem nikam nemohla. Takže jediný kino mi
6 povolili, to bylo normální, to letní kino. A mysleli si, že se v deset vrátím, že jo.
7 Takže, (..) no ale taky to nemohli předvídat, to je takový složitý. A asi je to hloupost
8 jim dávat něco za vinu. Prostě se to stalo. Byla jsem v blběj čas na blbým místě.
9 ((smích))
10 T: A jak ti teďka je, když o tom mluvíš?
11 (..)
12 (16:16)
13 R: Nevadí mi to asi o tom mluvit. Já si myslím, že mě to nějak nepoznamenalo. Díky
14 tomu, že si to nevybavuju. Jediný co jsem tam měla opravdu ty nepříjemný pocity
15 z toho, co následovalo, že jsem musela jít na ty policajty. A to vyšetřování to bylo
16 nepříjemný, ale protože mně tam chybí to, co asi chybí nebo to, co maj ty ostatní. Že
17 si to pamatují a to si myslím, že to je horší pro ně no. (..) I když si to může člověk,
18 nemusí pamatovat, tak i z toho důvodu, že mozek se mu zablokuje, že jo. A mě ho
19 zablokoval alkohol tak. ((smích))
20 T: U každého je to opravdu jiný tady to. Že někoho ten mozek prostě to zablokuje a
21 opravdu si nic nepamatuje a...
22 R: Tak má potom štěstí no, ten člověk, když si to nepamatuje.
23 T: Myslím, že i to se stává. To je normální obrana mozku, že si to nechce pamatovat.
24 R: No a to je dobře asi snad, ne? Nebo ne?
25 T: Nedá se říct dobře nebo špatně každý funguje nějak. (..)
26 R: Mě to přijde takový milosrdnější k tomu člověku, když si to nepamatuje. Než
27 když tam má neustále v hlavě, že to se asi zapomenout nedá.
28 T: To určitě. Ale pak se s tím snaž pracuje, když si to člověk pamatuje. To je takový
29 teoretický no. Jestli ti to nevadí, bych se vrátila zpátky k tomu. Já bych se tě ještě
30 ráda zeptala na to vyšetřování, na ty policajty. Jak to probíhalo a jestli by jsi zkusila
31 vzpomenout na to, jak oni reagovali. Nebo jak jsi je vnímala, že přistupují k tobě a
32 k tomu co se stalo.
33 (18:35)

1 R: Já myslím, že přistupovali čistě profesionálně. Že tam nebyly žádný emoce.
2 Myslím si, že byli i opatrný vůči tomu jednání se mnou. Nevím jak to nezvat. (..)
3 Necítila jsem tam od nich nic, že by na mě vyvíjeli nějaký tlak, nebo mě do něčeho
4 vmanipulovali. Nebo mi něco podsouvali. To jsem necítila. Mně to přišlo normální
5 otázky.
6 T: A bylo tam něco třeba, co ti od nich přišlo milý, hezký? Nebo co ti třeba
7 pomáhalo?
8 R: Milý hezký, tak bylo to za totality, ((smích)) takže tam říkat něco milýho,
9 hezkýho to (..)
10 T: Já jsem to asi špatně řekla. Spíš něco, co jako pomohlo. Nebo co si říkáš: „To
11 bylo dobrý.“
12 R: Já to mám takový neutrální já tam nemám v tom žádný pocity. (..) Ne fakt, úplně
13 normální. Nemám tam nic, co bych, ani pozitivního ani negativního. (..)
14 T: Jasně, takže to se vrátíme k tomu postupně, co se vlastně dělo, takže druhý den tě
15 vzali na policajty a gynekologii. A jaký bylo to vyšetření, gynekologický?
16 R: No to jsem byla poprvé u gynekologa no ((smích)). Normální asi tak jako když
17 jdu na jakýkoliv další gynekologický vyšetření, kdykoliv. Nevím. Nemám z toho
18 taky ani špatnej pocit, protože opravdu mi tam chybí to, že si to nepamatuju. Takže
19 jsem to brala jako asi když jde normální žena, na normální gynekologický vyšetření.
20 T: A potom ten soud. Jaký to pro tebe bylo, jak to probíhalo, co se dělo?
21 (21:21)
22 R: Tak u toho soudu tak obecně, se člověk asi necítí moc dobře.
23 T: A jak jsi to měla ty?
24 R: (..) Až tak úplně nepříjemný to nebylo. Ten pocit, takovej ten blbej, jsem měla
25 z toho, to jo. Ale že bych až tak jako se z toho hroutila, to určitě ne. (..) A ani si
26 nevybavim, jestli ten člověk tam seděl, ten obviněnej, u toho soudu. Já vlastně ani
27 nevím. Já jsem nikdy asi nedostala do ruky ten spis celej, že bych si ho... Nebo
28 možná že jsem se od toho odstříhla, že mě to nezajímalo. ((rychle)) Že jsem prostě
29 jenom dělala to, co po mě chtěli. Že chtěli, abych jim odpovídala na otázky. Tak
30 jsem na ně odpověděla. A spíš jsem se k tomu stavěla tak, že mě to nezajímá, že to
31 jde mimo mě, že se mě to netýká trošku. Takže možná i z toho důvodu mi tam nic
32 moc neutkvělo v paměti, z toho jednání. Jediný, co si pamatuju, tak tam na mě trošku
33 soudkyně, jako že mě se snažila znejistit. A to nebylo znejistění. Spíš chtěla vědět,
34 jestli to něco, že jestli je pravda to, co říkám. Tak mě jako znejistila, tak jsem přece

1 řekla, že si to nepamatuju. Nejdřív jsem tvrdila, a to myslím že bylo ohledně toho
2 aktu, že jsem tvrdila s určitostí, že to byl ten člověk. Protože jsem si ho pamatovala
3 snad po hlase. Že jsem jenom ten hlas jsem si pamatovala. Ale úplně stoprocentně
4 jistá jsem si nebyla, že jo. A nebyla jsem schopná ho identifikovat. A tak ona mě
5 jako znejistěla. Tak já jsem řekla, že to s určitostí nevím, pak už no. A na těch
6 výsleších jsem si, myslím, že jsem říkala že to vim. Že to byl určitě ten člověk.
7 Potom hlase že jsem si ho pamatovala, ale u toho soudu už jsem pak řekla, že si jistá
8 nejsem...

9 T: A jak ti bylo, když se tady to dělo?

10 R: Já si myslím, znova říkám, že jsem se od toho odstříhla. Že jsem, myslím si, že
11 jsem se v tom postavila tak, že se mě to netýká. Že si to prostě... Tam už jsem to
12 chtěla mít za sebou. Už jsem nechtěla, aby mě tím někdo otravoval pořád. To bylo
13 celý léto. To byl celej červenec a srpen. A ani nevím, ten soud, jestli byl taky v létě,
14 už v srpnu někdy, nebo. To asi ne. To bylo, už jsem byla ve škole. To už jsem byla
15 v druháku. (..) No tak to muselo bejt ňák na podzim. Já už jsem to chtěla mít za
16 sebou, protože už mě to otravovalo.

17 T: A jaký byly ty výslechy? Jak to probíhalo, kdo tě vyslíchali?

18 R: Vyslíchali mě pořád ty stejný dva policajti, co si tak vybavuju. A vyptávali se, co
19 všechno si pamatuju, no. Takže jsem jim řekla takový ty úryvky. Oni chtěli vědět,
20 kde se to stalo, jak jsem šla domů. A všechno to chtěli popsát. Takže to, co jsem byla
21 schopná si vzpomenout, tak jsem řekla. Že si pamatuju ňáký světlo, nebo měsíc, že si
22 pamatuju. Nakonec mě vzali v noci na to místo, takže to měsíc nebyl, to bylo světlo
23 ňáký z druhý strany. Tam bylo ňák světlo, který mi prostě svítilo do očí a já si
24 myslela že je to Měsíc. Pak si pamatuju už jenom úryvek, že jsem šla. To jim právě
25 bylo divný, že jsem šla v noci. Že jsem došla k babičce sama z těch Ločenic. Ona
26 bydlela v Todni, což bylo ňáký tři čtyři kiláky odsud. A já jsem šla po silnici sama.
27 A já si pamatuju, že jak jsem byla opilá, tak jsem nezvládala jít rovně. Takže jsem
28 tak šněrovala tu silnici. A jim bylo strašně divný, že za celou tu dobu mě nepotkalo
29 jediný auto. Že vlastně mě hledali i policajti a jezdili tam k naší babičce. Tam párkrát
30 byli, a že mě tam nikde nepotkali, ale to nevím, jak se vysvětlilo. Takže tu cestu jsem
31 si pamatovala. (..) Před tím nic.

32 T: Tak jo. A posuneme se dál. A když to vezmeme dál, bavila jsi se o tom někdy
33 s někým? Ví o tom někdo? Nebo, s kým jsi se o tom bavila.

34 (26:01)

1 R: Ty jo, to už to mám fakt tak strašně už za sebou. (..) No asi jsem se o tom možná
2 s někým bavila, ale já si vůbec nevybavuju s kým. To mám prostě za uzavřenou
3 záležitost a asi jsem se o tom musela bavit s Martinem⁵⁴ ňák... (..) Když ti to vlastně
4 řekl, nevím. Jestli se svými partnery, nevím.

5 T: Jsem se chtěla zeptat dál, jestli si vzpomínáš na ňákej ten rozhovor.

6 R: ((skáče do řeči)) Mě to fakt, jsem to vytěsnila ze svojí mysli, že to fakt neřeším.
7 Vůbec. Se tím nezabývám. Nikdy si na to nevzpomenu ani. (..) Nee. Nevzpomínám
8 si.

9 (27:10)

10 T: A když si uvědomuješ tu chvíli, kdy ti o tom Martin vlastně řekl, že se ti ozvu
11 kvůli tomu rozhovoru, tak jaký to bylo?

12 R: Tak mě to našťvalo v tom smyslu, že, (..) že si myslím, že to je věc o který by teda
13 nemusel za mými zády něco někomu říkat, že by se mě v první řadě měl mě zeptat.
14 Jestli teda chci já se s někým bavit o tom. To se netýká tebe, jako tvý osobnosti, ale
15 s kýmkoli. Takže mi to přišlo takový docela necitlivý teda, musím říct. On to asi pak
16 pochopil, tak potom něco říkal, jako že se omlouvá že to... (..) Asi jestli jsem se
17 s nim já o tom někdy bavila, tak asi z toho vytušil to, že to pro mě nebylo nic
18 šílenýho. Tak nevím. (..) Zažila jsem horší věci než tohle tak.

19 T: Jak se ty na to díváš, na to co se stalo

20 R: V jakým smyslu?

21 T: Jak ti je, když se na to podíváš zpětně?

22 R: Jako myslíš to, jako že by mi to bylo líto, nebo že...

23 T: Nebo, co si o tom myslíš?

24 (..)

25 (29:12)

26 R: Že nemám pít alkohol. ((smích)) To si dělám srandu. Když se dostávám do stavů,
27 kdy nemám sama sebe pod kontrolou... (..) Nevím, fakt nevím, co bych tam řekla.

28 T: Co si myslíš o tom, jak vlastně reagovali vaši?

29 (..)

30 R: No ve výsledku mě to ani tak ňák nepřekvapilo ta jejich reakce. Ale (..) já jsem
31 neměla nikdy ňákej vřelý vztah se svými rodiči. Co se týká citů, oni jsou citově
32 plošší, trošku. A já jsem moc citlivá zase. Takže mně tam chyběl ten kontakt s těma

⁵⁴ Současný manžel.

1 rodičema, citovej teda. A oni prostě pokračovali jenom v tom, co byli zvyklý, no.
2 Oni taky asi vyrůstali v něčem třeba ještě horším. Tak asi neuměli dát to, co bych já
3 zrovna potřebovala jako dítě. Ale tak jsem si to vybrala, tak asi jsem si to... Asi mi
4 to mělo ukázat nějakou mojí cestu další, já nevím. Nebo mě to mělo někam
5 nasměrovat. Nebo se s tím nějak vyrovnat, přijmout to, nevím.

6 T: V čem si myslíš, že ti to mělo nasměrovat tu cestu?

7 R: Myslíš to chování těch rodičů, nebo to...

8 T: Že tě mělo nasměrovat to, co se stalo, ale to co se stalo, že tě mělo nasměrovat,
9 nevím...

10 R: To co se stalo, že mě mělo někam nasměrovat...

11 T: Ne, ne, já jsem tě nepochopila, jak jsi to myslela. Jestli to bylo o rodičích, nebo o
12 tom, co se stalo...

13 (31:40)

14 R: (..) Bylo to o rodičích, ale to co se stalo, tak s tím souviselo, že jo. A to jejich
15 chování s tím souviselo, tak to si myslím, že mě mělo nasměrovat. Že jsem se asi
16 měla probrat z té svojí naivity a začít dospívat. (..) Nevím, třeba je to hloupost, co
17 říkám...

18 T: Vůbec ne. Je to něco, co si ty myslíš a co je z tebe a to rozhodně není hloupost. (..)
19 Teď bych se ráda zeptala, jak by jsi chtěla, aby se rodiče zachovali?

20 R: Jak by jsem chtěla, aby se zachovali v tu chvíli? Jako kdybych si to měla vrátit do
21 toho, že se to stalo. (..) Čekala bych nějakou oporu, nebo (..) to, že jako že bych
22 potřebovala cítit to, že jsem jejich dcera. A že mě mají rádi a že jim na mě záleží a
23 (..) ((pláč))

24 T: Myslím, že by sis tu oporu zasloužila...

25 R: No, i když já jsem jí tam nikdy neměla a (..) tady si myslím, že ještě víc. Že jsme
26 se odcizili ještě víc, tímhle tím, co se stalo. (..) Já prostě, když to teď nějak vidím, tak
27 byla jsem na všechno sama no. (..)(..) Ne, prostě se nikde neobjevil člověk, kterej by
28 (..) kterej by mi dal nějakou tu podporu, nebo tu oporu. Tak proto jsem to i možná
29 jako se snažila vytěsnit.

30 T: A v čem by ta opora byla?

31 (35:08)

32 R: ((potichu)) Tou oporou by bylo to, že bych mohla s někým o tom mluvit. O tom,
33 co prožívám, co se stalo, nestalo. Bez toho, aniž by mě někdo soudil a aniž bych
34 slyšela: „Tohle jsi dělala blbě, za to si můžeš sama.“ (..) Bez těch výčitek a bez

1 toho... (..) To je takový, jako že máš nějaký cejch prostě na sobě, jako že ty jsi ta
2 špatná.

3 T: To muselo být těžký.

4 R: (..) Nevím. Možná proto jsem to neřešila, když tam bylo to že to bylo pro mě
5 těžký. (..) Taky co vyřeším. Jednou se to stalo a svoje rodiče nezměním. Takže můžu
6 je jenom přijmout takový, jaký jsou. A víc mi dát nemohli. A já k tomu jsem si došla
7 až mnohem později. Do té doby jsem proti nim byla zaujatá a pořád jim něco
8 vyčítala.

9 T: Jak ti teď je?

10 R: (..) Co se týká toho, že o tom mluvím, tak to mi nevadí. Spíš se tam dostanu přes
11 to k těm svým rodičům, s kterými mám teda, to cítím opět teda, nedořešený nějaký
12 záležitosti. Který nedořeším nikdy, že jo. ((šramot))

13 T: Chceš nalít trošku vody?

14 R: Ne, díky. Máš tady kapesník?

15 T: Jo, to mam.

16 R: Dík.

17 T: Prosím.

18 ((smrká))

19 (..)

20 R: Teď si trošku obecně myslím, že lidi si k tobě dovolí to, co jim ty dovolíš. A když
21 se člověk nemá sám sebe rád, tak potom naráží na takový lidi, který můžou možná
22 v životě ubližovat. Tak třeba tohleto se mi mohlo stát i díky tomuhle. Já nevím. Že
23 lidi se nepotkávají bezdůvodně.

24 T: Měla jsi pocit, že jsi se neměla ráda.

25 R: No, tak tvrdí mi to i lidi okolo mě, že si myslí, že se nemám ráda.

26 T: Co si o tom myslíš ty?

27 R: No, myslím si, že už jsem to změnila. Ale v mládí to tak určitě bylo, protože jsem
28 si hledala partnery, který byli násilnický typy, docela. A nechovali se ke mně zrovna,
29 že by si mě vážili.

30 T: A jak se to vlastně vyvíjelo tady to? A takový ten pocit, že se máš ráda?

31 (..)

32 (39:34)

33 R: To nejde tak jako jednoduše říct, no. To je, co v životě zažiješ, prožiješ. Všechno
34 ti něco dá, ať je to to špatný nebo to dobrý. (..) No, začla jsem si víc, i když si,

1 myslím že to dělám ještě málo, ale začala jsem víc upřednostňovat svoje potřeby.
2 Vždycky jsem upřednostňovala potřeby těch ostatních před svýma. Takže to si
3 myslím, že se trošku změnilo.

4 T: A třeba nějaký pocit, že víš, a že tam byl nějaký impuls, který ti pomohl tady to
5 změnit?

6 R: No, to si myslím že bylo to, že já prostě od doby, když jsem začala dospívat, tak
7 jsem začala mít vztahy. Já jsem měla strašně složitý ty partnerský vztahy. A jeden
8 byl horší než druhý. Od těch já nevím, tak co jsem měla prvního kluka v 15ti. Nebo
9 tady po tomhle tom, co jsem měla prostě prvního kluka, nějakýho. Tak ty vztahy byly
10 strašný. Od psychickýho týrání, fyzickýho (..) Až, až tak hrozný, že až potom když
11 jsem odešla od otce Dity, když jí byly asi 3roky. A řekla jsem si, že ((rychleji)) už
12 žádnýho chlapa nechci v životě vidět, tak se ve mně cosi zlomilo. Že jsem si
13 dokázala říct, že budu sama. A že žádnýho chlapa k životu nepotřebuju. Tak až tam,
14 si myslím, že jsem našla jako pevnou půdu pod nohama. (..) Takže i když jsem si
15 potom našla Martina, tak každéj máme nějaký svoje chyby. Ale chová se ke mně
16 s nějakou úctou a... (..) Aspoň doufám, ((smích)) nebo si to namlouvám, třeba já
17 nevím ((smích)). A rozhodně, když jsme se dostali do jakýkoliv situace tíživý,
18 vztahový, tak nikdy na mě nepoužil nějaký násilí, nebo nějaký fyzický nátlak, nebo
19 psychická nátlak, nebo něco takovýho. Což jsem si už zažívala s těmi vztahy před
20 tím. Takže si myslím, že jsem se posunula. ((smích))

21 T: Ještě kdybych se vrátila k tomu bodu, kdy jsi se rozhodla od toho otce Dity odejít.
22 A dokážeš si nějak vybavit, co to bylo, že jsi se rozhodla?

23 (42:37)

24 R: Tak já nevím. Když ono je to takový strašně složitý, všechno. Já už když mě bylo
25 asi 24, mně se Dita narodila, když mi bylo 25. A v mé době, když mi bylo nějakých
26 18, tak se všichni vdávali a ženili a měli děti. ((rychle)) Takže já jsem byla
27 nenormální, když je mi 24 a nemám dítě. A moje máma mi to doma furt říká, že
28 nikdy v životě nebudu mít děti. Ale to já jsem ještě mezi tím, musím říct, jsem to
29 v hlavě měla taky, že už nebudu moct mít děti. I když tehdy, kdybych je neměla...
30 ((důrazně)) No a co jako, je to nějaká tragédie? Ale v té době to prostě bylo
31 pojímáno jako tragédie. Strašná. Ale já jsem byla ještě s tím partnerem, co jsem
32 s ním žila od těch 17. S tím klukem, co jsem s ním chodila. Tak jsem... Nebo od
33 16... Tak jsem s ním v 18 otěhotněla a šla jsem na mini interrupci. Protože mě bylo,
34 já jsem odmaturovala akorát, nastoupila jsem do práce a on šel v tu chvíli na vojnu

1 na dva roky. A ještě to byla taková složitá situace, že ségra v té době jako otěhotněla.
2 Ted' já jsem si nedovedla představit... Já jsem nikdy nechtěla bydlet u našich. V tom
3 prostředí jsem se necítila dobře. Dodneška se tu necítím moc dobře. Utíkám odsad'.
4 Tak jsem si nedovedla představit, že když už jsem viděla ségru, jako když oznámila
5 že je těhotná, byla asi o 3 měsíce dřív jak já. A bylo jí 17. Tak jsem si nedovedla
6 představit tu situaci, že ještě já s tím přijdu a že mám kluka, kterej je na vojně a bude
7 tam dva roky. A já, kde budu bydlet s tím dítětem. A prostě to pro mě to bylo tak
8 šílený, že jsem šla na tu mini interrupci. Což jsem si teda vyčítala celej život. A do
9 dneška si to vyčítám, protože na to koukám jako na vraždu. Takže a ted' nevím, co
10 jsem chtěla říct jsem se do toho zamotala. ((smích)) Že jsem no, takže já jsem od
11 tohohle kluka odešla. Prostě jsme se pak rozešli a odstěhovala jsem se od něj,
12 protože tam začal opravdu to fyzický napadání i psychický. A s tím, jak jsem byla
13 v takovým srabu hrozným, tak jsem odešla. A psychicky seš prostě dole. Tak jsem si
14 našla otce Dity. Ale to bylo ještě jako něco horšího, protože to byl ještě gambler a
15 tomu jsem nemohla věřit ani pozdrav. A já jsem v tom... Jenže já jsem si prostě
16 říkala... On se tak docela hezky přetvařoval těch prvního půl roku, rok, co jsme byli
17 spolu. A já jsme mu to všechno tak zbaštila. I když jsem věděla, že to není láska, že
18 ho nemiluju, že to.. Ale prostě pod tím tlakem těch všech okolností, jsem chtěla mít
19 dítě, asi. Tak jsem s ním měla dítě a (..) asi tak. Já nevím. Už 14dní co jsme se vzali,
20 tak přišel, že prohrál někde na automatech 50tisíc. A pak chodili lidi, že chtěj po mě
21 zaplatit 10tisíc. A v tej době to bylo jako hodně peněz. Jsem dostávala na mateřskou
22 2tisíce, jo. Že chtěj zaplatit nějaký dluhy z karet. A že nepřišel tři dny domů, někde
23 chlastal, tak to bylo prostě běžný. A v tom jako, v tom se nedá žít, jo. Já si myslím,
24 že jsem tolerantní, že toho odpustím dost. Dokážu toho i dost skousnout, ale
25 v tomhle tom se žít nedalo. Nedovedla jsem si představit, že bych měla žít takovej
26 život, s takovým člověkem a vychovávat v tom dítě. S ním. Takže jsem odešla, když
27 Dítě byly 3roky. Ale říkám jo, ještě rok před tím jsem nad tím přemýšlela. Pořád, jo.
28 To nejde takhle prostě, se ze dne na den. To potom vidíš zpětně, že jsi to měla udělat
29 dávno, ale musí k tomu nějak dozrát čas. A dospět k tomu rozhodnutí. Takže pod
30 tímhle tím vlivem všeho toho, co se mi událo v životě, tak jsem prostě řekla, že už
31 toho mám dost. Že se nebudu pořád trápit ve vztazích a prožívat takovýhle šílenosti
32 ve vztazích. Tak proto jsem chtěla být sama. Takže tam jsem si uvědomila, že musím
33 začít od sebe. Že se musím, musím nějak srovnat sama se sebou, jestli chci nějak

1 normální vztah. Nebo mě to teda v tu chvíli nezajímalo, ale chtěla jsem si srovnat
2 sama sebe.

3 T:A co jsi proto dělala? Nebo (..) i jak to vypadalo? To srovnávání.
4 (37:20)

5 R: Tak mě v tu chvíli stačilo, že asi ten pocit, že můžu bejt sama. Že, asi podle mě je
6 to jenom jako, že mi tam něco docvaklo v tý hlavě. Že to nebylo něco, že bych proto
7 musela něco dělat. Ale prostě, že jakoby ti tam to kolečko zapadlo tam, kam patří.
8 Nebo jsi změnila si z ničeho nic svůj pohled na sebe sama na svůj život. (..) Ale ono
9 ve výsledku hodně těch věcí mi přijde, že je strašně jednoduchý, ale až ti to tam
10 prostě docvakne v tý hlavě, tak potom víš, že to je ono. Že tak to má být. Ale někdy
11 si stavíme, nebo já si sama stavím nějaký, (..) nevím, překážky, úplně zbytečný, nebo
12 si to prodlužuju zbytečně. Nebo komplikuju.

13 T: Já si myslím, že každý potřebuje určitý čas na to, aby něco vyřešil, nebo udělal.
14 Že pro každého je ten čas jinak dlouhej.

15 R: Já ještě tak zpětně, když na to tak koukám, jestli mi tam nechyběla taková ta
16 určitá... Já si myslím pořád, že jsem byla naivní a možná jsem naivní i teď pořád.
17 Ale taková ta, asi možná zodpovědnost k tomu životu, nevím. Jestli mi to v tom věku
18 mohlo dojít, že bych měla bejt zodpovědná. Asi mi to mohlo dojít. Já nevím, jak jiný
19 lidi uzavírali svazky, jestli jsem žila taky v těch pohádkách strašně, ne. Že princ si
20 veme princeznu a budou spolu šťastný až do smrti. Tak jako naivně. (..) I naivně
21 jsem si představovala vztahy mezi mužem a ženou. Myslela jsem si prostě, když
22 jsem začala dospívat, že do té doby než začneš pociťovat, že jseš žena. Tak jsem se
23 s těma klukama bavila úplně stejně, jako s holkama. Že mi to přišlo. A když začali
24 bejt oni jiný, tak já jsem tomu nerozuměla, proč jsou jiní. Proč si nemůžeme říkat
25 věci narovinu, proč si něco lžeme, nebo na něco si hrajeme, já nevím.

26 T: A tady ten rozdíl, toho jak se vlastně změnila ta komunikace, má na to nějaký vliv
27 to znásilnění?

28 R: No to já nevím, to by asi museli posoudit jiný, těžko to posoudím. To bych
29 musela mít nějaký srovnání bez toho a s tím takže...

30 T: No spíš když se třeba zamyslíš, dáš to do nějaký časový posloupnosti...

31 R: Že myslíš to, co jako následovalo, že mělo vliv na to, co jsem si prožila tady
32 tímhlectím? (..) Já si nemyslím. Já si osobně myslím, teda nevím, jestli to tak je, že
33 ty vztahy, co jsem měla, takovýhle problémový vždycky, že souviseli s tím, že můj
34 otec je cholerik. A že jsem tam, že jsem tam jako citově strádala. Takže já jsem se

1 asi upla na prvního chlapa, kterej kolem mě prošel, kterej mě něčím zaujal. A jsem
2 jakoby chtěla utýct z toho prostředí, v kterým jsem nechtěla být. Ale zas to
3 nevysvětluje to, proč jsem si našla nějakýho násilníka. Protože můj táta nebyl jako
4 násilník. On byl jenom cholerik, ale tak jako dřív se vychovávalo, že jsem dostala na
5 zadek. Když jsem něco provedla i facku jsem dostala. Ale nebylo to nějaký dramatický
6 zase. No tak bylo taky, byly i situace, kdy mě seřezal na zahradě klackem za to, že
7 jsme jako děti blbly a řekli jsme nějaký holce, co šla okolo, tak jsme se tam strašně
8 smáli a řekli jsme jí, že je děvka. Jsem nevěděla, co to znamená tehdy vůbec. Ale oni
9 tam stáli za tím plotem a čekali, až vyjde někdo z dospělých a řekli mu to. A táta
10 vzal klacek a seřezal mě tam přede všema. Takže jsem prostě nebyla schopná ani
11 brečet, jak mě to bolelo. Ale to bylo spíš jako, že mě tam ponížil přede všema.
12 Takhle normálně by mě, asi si myslím, že rodič zareagoval, že se zeptá, jestli ví co to
13 je. A nějak si o tom promluvit. Ale že někoho zmlátím za tohleto, tak nevím. Já mám
14 asi na to jinej náhled. (..) Takže si myslím, že to vyšlo jako z té rodiny. To, že jsem
15 se neměla ráda a to že... (..) Ve výsledku, když se ten táta ke mně nechoval hezky,
16 tak si tak říkám, koho jsem si mohla najít, že jo. Jako chlapa. Ale nevím, jestli i to
17 tak může bejt, takový pravidlo. Může to bejt i obráceně, ne? Když zažíváš něco
18 takovýho co jako, tak si řekneš, že tohle nikdy nechceš. Jenže ono se to pak asi stejně
19 najdeš. Když jseš na to zvyklá.

20 T: Myslím, že to může fungovat na obě dvě strany, to je těžký. Se podívám do not.
21 (..) Jo a bychom se přesunuli už téměř ke konci tohoto rozhovoru. A bych se tě ještě
22 zeptala, co si myslíš, jaký má společnost názor na znásilnění? Jak to lidi vnímají, jak
23 je to prezentovaný?

24 (53:37)

25 R: Setkala jsem se i s, nevím, asi v médiích, nebo s těma názorama, že... Nebo i to
26 slyšíš od lidí okolo sebe, že když je někdo znásilněnej, tak řeší co měla na sobě, jestli
27 ho neprovokovala, ta ženská, na což jsem úplně alergická. Protože to snad nikoho
28 neopravňuje, aby znásilnil, to co si obleče na sebe. Což teda nebyl můj případ.
29 ((Smích)) Spíš z principu, že mi tohlencto vadí. Já jinak nevím, no, jak se k tomu
30 staví společnost. Asi spíš dělaj, že to nevidí. (..) Neví si s tím rady, tak se k tomu
31 neumí postavit, si myslim, společnost no. Protože vlastně nevíš, jak se máš s tím
32 člověkem bavit a jak mu máš pomoc, nebo... Takže se chodí kolem toho, tak třošku
33 po špičkách asi no (..) nevím (..) víc nevím.

1 T: A jo, děkuju. ((smích)) A ještě tu mám vlastně jednu otázku. Co by jsi poradila
2 rodině a partnerovi a okolí ženy, která byla znásilněná?
3 (55:27)

4 R: No, to můžu stahovat jenom na sebe, co bych poradila. Protože možná každá ta
5 žena to bude prožívat jinak.

6 T: To vůbec nevádí. Budu ráda, když to stáhneš na sebe.

7 R: Určitě si myslím, to já nevím... Já bych to řekla obecně, na jakoukoliv situaci
8 takovou tíživou. Bych to tak si myslím, že by určitě potřebovala nějakou oporu, někde.
9 Mít někoho, kdo by jí pohladil, kdo by jí řekl: „Jsem tady pro tebe“. (..) Někou
10 pomoc určitě, ale to si myslím, že by potřebovala v jakýkoliv tíživý situaci, ne jenom
11 při znásilnění. Při nějakým tom, tý ráně, takovýhle věcech bych to klidně dala
12 dohromady.

13 T: A jak by to mělo být třeba s tím, jestli by s ní měli nebo neměli mluvit o tom?

14 R: No, to je otázka, no. To záleží, jak moc ta dotyčná chce, aby s ní o tom někdo
15 mluvil. V té první chvíli si myslím, že o tom mluvit nechce vůbec. Že spíš potřebuje
16 mít vedle sebe člověka, kterej cítí, že jí chápe, si myslím já. Že, jestli o tom bude
17 chtít mluvit, tak to třeba přijde časem. Taky to přijít nemusí, no. Ale já vůbec nevím,
18 jestli je dobře o tom mluvit, nebo nemluvit. Jestli tím mluvením to člověk ze sebe
19 dostane. Někdo to třeba ze sebe dostane, někdo se jenom vymluví a stejně to má
20 v sobě dál, takže nevím. To mi přijde strašně složitý.

21 T: A ještě tu mám poslední věc, nebo otázku. A to, jestli je ještě něco, co by jsi
22 chtěla tady k tomu doplnit, říct. Co si myslíš, že je důležitý aby zaznělo. Klidně něco
23 zopakovat, nebo něco nového?

24 (..)

25 (58:05)

26 R: Já přemýšlím. (..) Já nevím, asi nic. Jenom si ještě myslím, že je strašně složitý,
27 protože ty situace můžou bejt různý, přece. Kdy je ta žena znásilněná. To může jít po
28 ulici a někdo jí znásilní, nebo se jí to může stávat doma. Já bych opravdu tomu násilí,
29 nebo znásilnění přiřadila i to týrání. Protože to si myslím, že v tom je taky tohle to.
30 (..) Já nevím, já si myslím, že by si měli víc lidí všimnout toho, co se děje okolo nich.
31 ((rychle)) A ne bejt zaslepený jenom sami sebou, nebo dělat že se mě to netýká, že to
32 nevidím. Ale zase chápu na druhou stranu, že je to složitý. Že je X případů, kdy se
33 někoho někde zastane v nějaký takovýhle nepříjemný situaci a otočí se to proti němu.
34 Takže maj strach, ty lidi. Tomu taky rozumím. Nebo, že se bojí třeba i o svůj život.

1 Takže je to strašně složitý. Je to asi o každý osobní statečnosti toho člověka, kterej se
2 k tomu ňák nachomýtně. Nnebo o tom něco ví. (..) Ale zase, když se vžiju do situace
3 a teď já spíš to stahuju né jako na to znásilnění, ale spíš když vidí to okolí, když vás
4 někdo psychicky týrá, nebo i fyzicky. Protože to je vidět na tom člověku, to přeci ty
5 lidi musí vidět tak (..) tak mi tam jakoby vadí, že ty lidi opravdu dělaj, že to nevidí.
6 A že tomu člověku v podstatě nikdo nepomůže. Stejně si k tomu musíš dojít sama,
7 aby sis ňák pomohla. Ať je to tak, že zajdeš za někým, někomu zavoláš, nebo se
8 rozhodneš něco udělat, někam jít. Tak ve výsledku mi přijde, že ty lidi jsou na to
9 sami. Že si strašně, ale... Že si strašně těžko i můžou sami pomoc, od toho násilí. Že
10 když se bojí, když mají strach, tak jak si mají pomoc. Jak mají překonat to, že se jako
11 seberou a půjdou na policii a nahlásí to na policii. Nebo já nevím teď, existujou už,
12 to za mě třeba nebylo, ňáký takovýhle ty poradenský organizace. Takový ty Pomoc
13 v tísní a já nevím co všechno je. To je přeci, když takovejhle, já nevím, mě by
14 samotnou to zajímalo. Když takovejhle člověk přijde někam, zavolá, tak přeci v tu
15 chvíli je tak na tom špatně. Nebo našel už v sobě tu odvahu, že by to chtěl řešit. To
16 by přeci musel někdo řešit okamžitě, protože on přeci to je třeba minuta, dvě minuty,
17 nebo pět minut, nebo půl hodina, kdy ten člověk ztratí tu odvahu. Kdy se změní ta
18 situace a kdy je zase tam kde byl. Že se to zase bojí změnit. To mi přijde strašně
19 složitý tohleto. Jak mu pomoc tomu člověku. (..) Tak to jsi asi slyšet nechtěla...
20 T: Ne, já jsem hrozně moc ráda, že jsi to řekla. A teď bych asi ten rozhovor ukončila.
21 A moc děkuju za tvou otevřenost a za všechno...
22 R: Jo není zač.

PŘÍLOHA č. 7 – Doslovný přepis rozhovoru č. 3 - Jana

1 T: Nyní bych potřebovala tvůj souhlas s tím, že tento rozhovor použiji ve své
2 diplomové práci. Všechny informace, které by mohly vést k tvojí identifikaci budou
3 změněny, aby byla zachována tvoje anonymita. Souhlasíš s tím?
4 R: Ano souhlasím. ((úsměv))
5 T: A teď tě poprosím, jestli by jsi mi co nejpodrobněji popsala, jaký byl sled událostí
6 potom, co jsi byla znásilněna. A co se dělo, jak jsi se cítila...
7 (00:35)
8 R: Tak my jsme to vlastně začli řešit ve 13 letech, když už jsem se rozhodla jako to
9 řešit. (..) Naši mi samozřejmě nevěřili. Mamka, ta jako šlo na ní vidět, že nevěří. Ta
10 mi řekla jakoby, že to řešit nebude. Že se nechce pohádat zbytečně s celou rodinou.
11 Taťka ten mi nevěřil ((zajíknutí se)) a proto jsem vlastně... Ten bratránek je teďko
12 synovec od jeho sestry. Bratřanci, ti kteří o tom věděli, brácha, tak ty když na to
13 přišli, tak řekli, že o tom neví. Že jsem jim nic neříkala, takový to že jsem byla za
14 lhářku větší. No ve 13 letech jsem dostala zaracha, musela jsem chodit s našima
15 všude. (..) No, pak jsem to vlastně jakoby chtěla řešit v 18 letech, tak jsem si sehnala
16 i právníka. A když jsme to jakoby řešili, tak on mi řekl, že naši dostanou za to
17 podmínku, nebo jak se to říká. Za to, že to zakrejšování trestnýho čin. To jsem našim
18 nechtěla udělat, takže jsem to dál neřešila. Teď se s tím jakoby snažím srovnávat.
19 Teď jsem nastoupila do nový práce, on i vlastně jakoby nahoře tam u nás dělá, takže
20 ho teď potkávám každě den že jo (..)
21 T: Já se jenom doptám na nějaký informace. Kolik je ti teďka?
22 R: Teď je mi 19 přesně.
23 T: A jestli to byl jednorázový akt, nebo jestli se to dělo častěji?
24 R: Od 6 do 13 let, on chodil na vojnu, takže vždycky, když přijel. Když byl doma.
25 T: Jak to vlastně, jestli by jsi mohla popsat podrobněji, jak to vypadalo. když jsi to
26 řekla rodičům. Jak reagovali?
27 R: Tak já jsem nevěděla, jak jim to mám říct jako tohleto, tak vlastně to věděli
28 všichni okolo no a jeden den, to jsem se opila. A už jsem to fakt nevydržela, tak
29 jsem to řekla našim no. A oni vlastně pak zavolali tetu, hned ten den, co jsem jim to
30 řekla.
31 T: Bratránkovo mámu?
32 R: No, bratřanka. Ten vlastně přijel se svoji přítelkyní. Tak to řekl, že je chci
33 rozdělit. A teta, ta vlastně se zastávala jeho, protože je to její syn, že jo. No a pak
34 přišel bratránek, se kterým jsem o tom mluvila. Ten řekl, že jsem o tom s ním

1 nemluvila. Pak přišel brácha, ten to samý že o tom nevěděl a takový. No tak jsem
2 byla za lhářku.

3 T: To muselo být náročný, v tu chvíli...
4 (03:56)

5 R: Pak prostě ta rodina už není rodina, že jo (..) ((pláče))

6 T: A mohla by jsi trošku víc popsat, jak reagovala ta máma, co třeba říkala?

7 R: Mamka ta i brečela jako. Ne před tátou. To se snažila jako dostat víc podrobněji
8 to, co se dělo a takový. ((popotahuje)) Ale pak když věděla, že tat'ka jakoby nevěří a
9 to, tak mi řekla, že to řešit nebude. Že nechce vlastně mučit celou rodinu. Že by
10 neměla kam jít a takový. (..) „To bude dobrý“, řekla.

11 T: Já chci říct, že to úplně chápu, že se dotýkáme citlivýho tématu. A že je to
12 přirozený tohle to, co se děje. A jestli potřebuješ brečet, tak je to v pořádku. A
13 kdybys chtěla to na chvílku přerušit, nebo se třeba vysmrkat, cokoliv, aby ti bylo
14 dobře, tak ještě jednou to říkám. Že pro to tady ten prostor je. Klidně můžu na
15 chvílku vypnout diktafon.

16 R: Se vysmrkám.

17 T: Jasně.

18 R: Podala bys mi ten ubrousek?

19 T: Jo jasně, klidně si je vem k sobě. ((smrká))
20 (..)
21 (06:05)

22 R: Můžeme.

23 T: A jak vlastně reagoval táta, co říkal co se dělo s ním?

24 R: Tat'ka ten mi nevěřil, protože jsem byla opilá, a vlastně když ten brácha s tím
25 bratránkem, tím druhým řekli, že jsem o tom s nima nemluvila, tak to mi už nevěřil.

26 T: A jak ti u toho bylo?

27 R: ((velmi tiše)) Hrozně. (..) Tatínek, kterej ti říká celou dobu že seš jeho beruška a
28 takový a když přijde na tohle ((pláče)) víc tak tě (..) odhodí. (..) Moje náhradní
29 rodina je vlastně ta Kačka, ta o mě ví víc než naše rodina. Ty mě ve všem pomáhali
30 a pomáhaj mi do teď.

31 T: Chci říct, že jsem moc ráda, že máš takhle někoho, kdo ti pomáhá. A ještě bych
32 chvíli zůstala u těch rodičů a poprosila bych tě, jestli by jsi se zkusila zamyslet, jak
33 se to vlastně vyvíjelo v čase dál. Jestli se o tom ještě někdy mluvilo, nebo jak
34 reagovali dál...

1 R: S taťkou jsem o tom mluvila, když mě naštvál, když mi řekl třeba, že jsem
2 hrozná, nebo takový. Mi vyčetl třeba školu, nebo že kouřím, že piju... Tak jsem
3 začla na to téma, jako ať si uvědomí, proč to dělám a že stejně mi nevěří a že stejně
4 už to můžu dělat. A mamka ta má vlastně do teď schovaný...
5 T: Já tě ještě zastavím, jak na to reagoval potom?
6 R: On se dycky naštvál a odešel potom, nechtěl o tom mluvit. Říkal o mě, že jsem
7 kráva, že si vymějšlim. ((tiše)) A šel pryč.
8 T: A mamka?
9 (08:46)
10 R: Mamka, ta má do teď schovaný dopisy, co sem psala. Dopisy jako na
11 rozloučenou. Co jsem psala jako 6ti letá hoka, do těch 13. Tu vlastně, to jsem pak
12 ukazovala. Na každým dopisu byl vlastně datum, kdy jsem to psala a tohle. Takže
13 mě dá k psychologovi, že to není normální a takhle. Také, když něco bude ještě, tak
14 to má schovaný. (..) ((smrká))
15 T: A co to znamená, že tě dá k psychologovi?
16 R: No, že nejsem normální.
17 T: To ti říká?
18 R: Že žiju ve svém světě, a že si vymýšlím.
19 (09:40)
20 T: A jsi vlastně na začátku říkala, že jsi měla pocit... Nebo, že ti věřila. A to se
21 nějak proměnilo, potom?
22 R: My jsme k sobě cestu nikdy neměly, jsme si nepovídali nic. A to se pak změnilo,
23 když jsme spolu začly dělat před půl rokem. Tak teď už jako se bavíme. Už
24 probíráme všechno, ale pořád to není to, co by mělo mezi mamkou a dcerou bejt.
25 ((popotahuje))
26 T: Teď bych to stáhla ještě k tomu, co se stalo s tím bratránkem. A tak máš pocit, že
27 se to nějak vyvíjí? Že se to u něj nějak mění?
28 R: Nechápu.
29 T: Že, asi vlastně... Ty jsi na začátku... Já to ještě jednou vrátím na podobnou
30 otázku, co jsem položila před tím. Jenom bych to stáhla k tomu, jestli jste se někdy
31 dál bavili o tom, co se s tím bratránkem stalo. Jestli to bylo ještě někdy zmíněný,
32 nebo jestli třeba ona na to nějak naráží, nebo to z ní nějak cítíš?
33 R: No, on se snaží, teď když děláme spolu... Chodím, snaží se... Vlastně se mnou
34 jako komunikovat a takový, a teď jsme byli jednou pít. A vlastně, když mi tam dával

1 tu žádost o práci, nebo jako, jsem si tam dávala žádost o práci a on mi s tím
2 pomáhal, tak jsme zašli na pivo. Tam jsme to řešili.

3 T: A on ti s tím pomáhal?

4 R: Jako bych odešla z Engla. A že jako na ty Áčka a takový mi radil. Že když chceš
5 odejít z jedny práce do druhé, tak bys mohla na Áčka odejít když by to v tom Englu,
6 ti nedali jakoby výpověď dohodou. Tak v týdle práci, v Alze, jakoby tam
7 domlouvali, jestli bych mohla na Áčka. A takový no. A to jsme řešili v hospodě
8 s jeho kámošem jsme tam ještě byli.

9 T: To byl ten bratránek.

10 R: A pak jsme šli ještě k tomu kámošovi na pivo, když zavírali hospodu. A on jako
11 mi říkal, že by chtěl se mnou sex. Že mu chybim, ne. A já jsem si to nahrávala. Že
12 kdyby jako něco, tak to tatínkovi pustím, no. Tak jsem mu řekla, že o tom že ne.
13 ((zvoní telefon)) A tam jsem mu pak řekla, proč to s našima neřešil, a takový. A on
14 že se bál, že přijde o tu přítelkyni a že půjde do vězení a takový. Takže s jeho
15 bráchou mluvil o tom, aby řekl u nás, že jsem s ním o tom nemluvila a tohle.

16 T: A jak ti bylo. když jste o tom teďka mluvili, takhle...

17 R: No hrozně, jsem ho chtěla ((pousmání)) zabít. (..) A pak jsem se sebrala a odešla
18 jsem. (..)

19 (13:56)

20 T: Jak říkáš, že u toho byl i ten kamarád...

21 R: To on odešel pro dřevo a pak jsme to tam řešili.

22 T: Takže tohleto neslyšel.

23 R: Pak on chtěl ode mě pusu, ale když jsem volala, aby šel dovnitř zpátky, tak
24 přiběhl. Tak jsem mu akorát říkala: „Dík, zachránil jsi mě“ a šla jsem.

25 T: A pustila jsi to tomu tátovi? ((pláč))

26 (..)

27 T: Jsi vlastně říkala, že o tom věděli i ten jeho brácha a tvůj brácha. A jak ti na to
28 reagovali, když se to dozvěděli?

29 R: Když jsem jim to řekla, tak ho chtěli zabít a takový. Tak mi slibovali, že to
30 vyřeší, že to takhle nenechaj. A když na to přišlo, tak to všechno obrátili.

31 T: A jak by jsi chtěla, aby zareagovali?

32 R: Aby to řešili. ((pousmání)) Tak on každej, když jsem jim to řekla, takže vlastně
33 ho chtěli zabít a tohle. Tak jsem říkala, že s tím se nic nevyřeší, když ho zabijou. (..)

1 Že nejvíc mi s tím pomohl můj přítel, s kterým jsem byla tři roky. Tak ten mi s tím
2 nejvíc pomohl.

3 T: Řekla by jsi o tom něco víc, o tom a jak ti s tím pomohl?

4 R: No, pomáhal mi tak v té posteli, že jo. Když jsme byli, tak že nechtěl po mě nic,
5 že to nechával na mě. Že když jsem se mu třeba rozbřečela, tak neutekl. Byl se
6 mnou. Miloval mě i přes to, co se mi stalo. (..)

7 T: Jsem moc ráda, že máš takovýhle zážitek... Jak vlastně, jaká byla jeho první
8 reakce, když jsi mu o tom řekla? Nebo jak se stalo, že se to dozvěděl?

9 (16:48)

10 R: Když se to dozvěděl, tak ho taky chtěl zabít. ((usmívá se)) Že si ho odchytne. Ale
11 když jsem mu řekla, že to nemá cenu, že se tím nic nevyřeší, tak toho nechal. A
12 když jsem mu řekla, že mi naši jakoby nevěřili, tak se rozbřečel že neví, co by dělal
13 na mém místě. (..)

14 T: A jaký to bylo, když se rozbřečel?

15 R: No hrozný. ((pousmání))

16 T: A z těch jeho reakcí, z toho jeho chování, bylo něco, co ti nepomáhalo?

17 R: Nepomáhalo... Všechno co řek... Nebo tak třeba teď, toho přítele, co teď mám.
18 Tak ten, kdyby ho našel, tak ten by ho vážně zabil. Ten to nese jinak.

19 T: A jak to nese?

20 R: Nevím. Že já, když třeba máme ty polohy, co se stalo ještě s tím bratránkem, tak
21 prostě si na něho vzpomenu. Tak rozbřečím se, začnu se klepat. Tak on zvýší tón, že
22 není ((důrazně)) ten bratránek, ale že je můj chlap, že toho mám nechat a takový. Že
23 když to vidí, tak by nejradši sed do auta a našel si ho.

24 T: Jaký to pro tebe je, když s ním tady to děláš? (..)

25 (19:04)

26 R: Je to i hezký i škaredý...

27 T: A kdybys dala ty dvě reakce, nebo ty reakce toho prvního přítele, a tady toho
28 současného, co pro tebe je příjemnější? Nebo ani nemusíš říct co víc co míň.

29 R: Tak příjemnější bylo to první, protože ten mě z toho dostával, ale na druhou
30 stranu tady u toho druhého vim, že kdyby to přišlo znova, tak kdybych mu to řekla,
31 tak mě ochrání. Že by s tím něco dělal prostě. (..)

32 T: A jaký to pro tebe je, tady ten pocit, že by tě ochránil?

33 R: Úžasnej, máš pocit bezpečí.

34 T: Je to to, co od přítele chceš?

1 R: No... ((usmívá se))
2 T: Je to důležitý pro tebe?
3 R: Je...(..)
4 T: Tak jo, necháme přítele. A já bych se tě zeptala na tu Kačku a její rodinu. Jestli
5 by jsi mi mohla popsat, jak to probíhalo že se to dozvěděli, jak reagovali, co se
6 dělo...
7 R: To jsem Kačce, jsem to řekla vlastně potom, co jsem to řekla doma. Když se to
8 řešilo. Tak to mi zakázali naši chodit i ke Kačce. Že jsem tam pořád u nich, a že
9 když tam jdu, tak mám pak jako nápady samý... Tak mi zakázali i tam chodit. Tak
10 jsem jednou, nějak mi dovolili jít k ní, nebo tak nějak. Tak jsem to tam řekla, vlastně
11 proč no. Tak Kačka i s našima mluvila, nebo s mamkou teda. Ale mamka ji
12 odmítala. (..) No a Kačka, ta mi pomáhala. Ta vlastně říkala právě i o tobě. Že bych
13 s tebou mohla mluvit. Pak, vždycky když jsem třeba sehnala toho právníka nebo
14 podle, tak jsem jí o tom řekla, tak (..)
15 T: Dokážeš si vzpomenout, jaká byla ta první reakce její, když jsi to řekla?
16 (22:26)
17 R: Vzpomenu si akorát, že šla za mamkou. To vím, že mě vlastně u nich ještě
18 utěšovala...
19 T: A co ti nejvíc pomáhá, co Kačka dělá?
20 R: Všechno. Tam vím, že když Kačce něco řeknu, tak to zůstane mezi mnou a jí. Že
21 když budu chtít pomoc, tak mi pomůže, prostě to je moje, maminka. ((úsměv))
22 ((šramot)) ((zasmání se))
23 T: Klidně si řekni, kdybys chtěla třeba pauzu na cigáro, nebo tak... A ty jsi o tom
24 mluvila i s nějakýma kamarádama?
25 R: No většinou když jsme pili, tak mi bylo do breku a pak jsem to všem řekla.
26 Protože když vám ho v Horní Stropnici všichni vychvalovali, tak jsem chtěla, aby
27 věděli co je to zač. No, to jsou ty holky že jo který vás litujou a (..)
28 T: Tam bylo nějaký ale...
29 ((smích))
30 R: Tak když viděli, že vlastně kluci se vás zastávají a takový, tak toho začly
31 zneužívat. Tak taky pak vyprávěly, že byli znásilněný a takový. A pak začly říkat
32 jakoby, že kdybych byla znásilněná, tak bych nespala s klukama, jako s přítelem a
33 takový (..) To mi řekla vlastně i mamka. Když jsme to řešili doma, tak ta mi taky

1 řekla, že kdybych byla znásilněná, tak bych nespala s Andrejem, s tím přítelem.
2 Jenže už nevěděla, co bylo v té posteli, že jo...

3 T: A ty kamarádky a to jak vlastně reagovaly, no... A teď jsem se chtěla na něco
4 zeptat a neudržela jsem tu myšlenku... Třeba si vzpomenu potom... A co kamarádi?
5 Jak na to reagovali kluci.

6 R: No jo. Kluci jsou takový, že by se bili hned. Na jednu stranu to bylo hezký, jak se
7 vás chtěli zastávat. Jak všude chtěli hledat takový... Ale to fakt to by se nic
8 nevyřešilo tady tím. (..)

9 T: A jak by jsi chtěla, aby reagovali?
10 (26:44)

11 R: Asi tak jak reagovali. ((smích)) (..) ((šustění papíru))

12 T: Koukám do not teď... Kdybych se na to podívala... Jo vlastně ještě jedna věc, jak
13 jsi mluvila tom právníkovi. Mohla bys to trošku víc rozvíst, co se tam dělo?

14 R: To bylo přes jednoho kámoše. Jsme šli na oběd v Mostě. No tak jsem tam
15 navázala téma, jako že bych chtěla to řešit. To bylo vlastně, než mi bylo 18, asi o
16 měsíc nebo dva. Tak jsem mu to chtěla, jako chtěla jsem to řešit. Tak jsem mu řekla
17 jakoby, že bych to chtěla řešit bez našich. Ale že bych to chtěla už konečně jako
18 vyřešit, aby viděli prostě, že mám pravdu. Aby začli mi věřit no. Ale on pak řekl
19 vlastně, jestli tohleto chci řešit, jsem mu řekla všechno co tam bylo, a že bych ho
20 chtěla i dát jako na ty testy. A ten mi řekl, že vlastně kdyby se prokázalo jako, že
21 mám pravdu, tak by naši dostali, já nevím co to je. Podmínku za zakrejšování trestního
22 činu. Tak jsem to pak stáhla, protože to našim nechci udělat tohle. (..) Dál už jsem to
23 nikdy neřešila. Pak jsem poznala strejdu přes nějaký koleno, tak tomu jsem to říkala
24 taky. Ten mi sehnal i právníčku v Mostě, že je výborná. Ta řekla to samý, že by se to
25 vyřešilo, že by i plakal, ale že naši by stejně tu podmínku dostali. (..)

26 T: A jak to máš teď, s tím řešením?

27 R: To nevím. Snažím se na to zapomenout, jenže to nejde, že jo. (..) Od našich chci
28 odejít. Asi na Slovensko, třeba (..)

29 T: Co si vlastně představuješ, jaký to teď bude, co se bude dít?
30 (30:25)

31 R: Nevím. Chtěla bych, aby se to vyřešilo. Aby mi začali věřit. (..)

32 T: Kdybychom vzali jakoby dohromady ty reakce těch lidí, kterým jsi to řekla, který
33 o tom ví. Jaký reakce nebo jaký činy nebo slova ti nejvíc pomáhaly?

1 R: Když se snažili to vyřešit. Jako že třeba hledali někoho, kdo mi s tím pomůže,
2 jako kdo si se mnou promluví o tom... Takový nevím... (..)
3 T: A když to obrátíme, co zase pro tebe bylo nejhorší, nebo špatný?
4 R: Nejhorší bylo, když mi rodiče nevěřili. To je pro dceru nejhorší. Když se koukáš
5 na ty kriminálky a takový, jak to tam ty mamky řeší, jak běhají s tou dcerou všude.
6 ((pláče)) (..)
7 T: Tak jo, postupme o kousíček dál...
8 R: ((smrká))
9 T: Takový spíš to беру obecnější otázky... Jak si myslíš, že lidi kolem tebe vnímají
10 znásilnění? Co si o tom myslí?
11 (32:53)
12 R: Lidi? ((udiveně)) Že když je holka znásilněná, tak je uzavřená, s nikým se nebaví,
13 potom nemá kluka, tak to vnímají, tak je to i v televizi že jo. (..)
14 T: A co by jsi poradila lidem, a partnerovi, a rodině ženy, nebo holky, která byla
15 znásilněná? Jak by se měli chovat, co by měli dělat?
16 R: Asi aby to s ní řešili. Nevím...
17 T: Zkus se třeba zamyslet, co bys potřebovala ty.
18 R: Aby jí trošku věřili, aby to s ní řešili. ((pláče)) Nevím.
19 T: Tak teď vlastně jsme téměř u konce... A je ještě něco, co by mělo zaznít, co by
20 jsi chtěla říct nebo, co (..)
21 R: Asi ne. (..)
22 (35:22)
23 R: Asi nic...
24 T: No dobře, tak já ti děkuju za rozhovor a vypínám to.
25

PŘÍLOHA č. 8 – Doslovný přepis rozhovoru č. 4 – Marie

1 T: Nyní bych potřebovala Váš souhlas s tím, že tento rozhovor použiji ve své
2 diplomové práci. Všechny informace, které by mohly vést k vaší identifikaci budou
3 změněny, aby byla zachována vaše anonymita. Souhlasíte?
4 R: Ano.
5 T: Děkuji. Teď už vlastně přejdeme k tomu samotnému rozhovoru. A já bych vás
6 teď poprosila, jestli byste mi co nejpodrobněji popsala, jaký byl sled událostí po
7 vašem znásilnění. Co se dělo a jak jste se cítila.
8 R: No tak vlastně potom si to nějak ani extra nepamatuju a ono to bylo spíš tak, (..) že
9 jsem spíš brečela, s nikým jsem se nebavila, byla jsem hodně uzavřená sama do sebe
10 a snažila jsem se to vytlačit.
11 T: Řekla jste o tom někomu. Věděl o tom někdo?
12 R: V tu dobu to nikdo nevěděl.
13 (01:10)
14 T: Takže já to chápu tak, že se to vlastně stalo a vy jste to nějak zpracovávala sama.
15 R: Ano.
16 T: A jak je to dlouho, co se to stalo?
17 R: Tak asi zhruba 5 let.
18 T: A se ještě zeptám, kolik je vám teď let?
19 R: Teď mě je 20.
20 T: A byl to někdo vám známý, nebo neznámý člověk?
21 R: Známý.
22 T: Mohla byste říct, jaký jste k němu měla vztah?
23 R: Prosím?
24 T: Mohla byste říct, vlastně ne třeba jméno ale jak jste ho znala.
25 R: Byl to kamarád vlastně přes mamku nějak. Nevím přesně jak.
26 (02:19)
27 T: A vy jste říkala, že vlastně potom co se to stalo, tak jste o tom s nikým nemluvila
28 a...
29 R: ((skáče do řeči)) Ano.
30 T: A potom dál jste to někomu řekla? Mluvila jste o tom s někým?
31 R: Nemluvila jsem o tom vlastně vůbec s nikým no jako celou tu dobu.
32 T: Takže chápu to tak (..) takže, já jsem teď první s kým o tom mluvíte
33 R: ((rozhodně)) Ano.
34 T: Tak to teda smekám za vaší odvahu.

1 R: Děkuju.
2 T: A jak vám teď je?
3 R: Dobrý já už ňák ono už je to dlouho, takže to zhruba jde.
4 (03:18)
5 T: Tak to jo. To si toho cením, že jste vlastně svolila k tady k tomu rozhovoru.
6 R: Tak je to pro dobrou věc.
7 T: Děkuju vám.
8 R: Nemáte zač. (...)
9 T: Kdybyste se mohla zamyslet nad tím, jak vlastně, jste se potom cítila a co se to
10 stalo a co jste potom dělala.
11 R: Tak já jsem se snažila nad tím moc nepřemýšlet prostě a dělat ty věci jak to bylo
12 do teď. Jak to bylo před tím a jít dál no.
13 T: A když se na to podíváte teďka zpětně, tak jak se vám to povedlo? Jak to
14 hodnotíte?
15 R: No tak asi, že prostě jsem se snažila bejt co nejvíc s kamarádka, se známejma a
16 prostě nebejt sama. Pořád.
17 T: A jak to fungovalo? Jak to šlo?
18 R: No na mě to docela fungovalo dobře. Takže (..) jsem pak ani pomalu na to
19 nemyslela.
20 T: A měla jste pocit, že jste se nějak změnila, potom?
21 R: No asi jo, tak nechodím sama třeba ven za tmy. Nebo když se někde něco hne tak
22 mě to vyleká. To určitě víc než před tím. To jsem se tak nebála, třeba bejt bůh ví do
23 2 do 3 do rána venku a tak to je asi na mě ta jediná změna.
24 T: Jasně, a vlastně tady ta změna (..) a jak se to, jak se to vyvíjelo? Jestli to bylo
25 pořád stejný, a nebo jestli se to nějak měnilo v čase?
26 R: Spíš tak ten strach přišel asi rok potom. ňák ten rok prostě se přehoup tak, že
27 jsem ani nevěděla jak a (...)
28 T: A dokážete si vybavit, jak to přišlo? Nebo co se v tu dobu děla kdy ten strach
29 přišel
30 (06:20)
31 R: (..) To nevím, upřímně (..) (...)
32 T: Mně vlastně jste říkala, že jste byla hodně s kamarádama. Tak myslíte, že nebo
33 myslíte si, že jaký to bylo s těma kamarádama, potom?

1 R: No tak asi se mnou nebyla taková legrace jako před tím, ale dokázalo to prostě
2 zbavit, odvíst od různých myšlenek. Takže ten svůj účel to vlastně plnilo.

3 T: A myslíte si, že ti kamarádi a třeba něco tušili? Nebo vnímali, že se něco stalo?
4 (07:28)

5 R: No, tak najevo mi to určitě nedali, takže to nedokážu posoudit. Jestli něco tušili.

6 T: A bavili jste se o tom třeba?

7 R: Ne.

8 T: Jasný. A jste vlastně říkala, že jste to nikomu neřekla.

9 R: Ano.

10 T: Tak, přemýšlela jste o tom někdy, že byste to někomu řekla?

11 R: No nenapadlo mě to, že to někdy někomu budu říkat.

12 T: A z jakého důvodu?

13 R: Chtěla jsem to asi nějak tak mít sama pro sebe a neřešit to. (..) Já ani nevím, proč
14 jsem to chtěla mít sama pro sebe. (..) Asi ono je lepší, když se to třeba někomu řekne
15 a nějak se to řeší to asi jo. Ale já jsem si řekla, že to nikomu neřeknu a tak jsem se
16 toho držela no. (..)

17 T: A měnilo se to třeba nějak? V tom čase měla jste někdy nutkání to někomu říct,
18 nebo napadlo vás to?

19 R: Nenapadlo. Já jsem vlastně za celou tu dobu neměla ani potřebu o tom mluvit. Já
20 jsem to nějak v sobě udusila a ((nesrozumitelně))

21 T: Teď jsem vám nerozuměla ty poslední slova.

22 R: A že to tak skončilo, že jsem to v sobě udusila.

23 T: A co si myslíte, že by se stalo, kdybyste to někomu řekla?

24 R: To je, já ani nevím. Tak asi možná to, že všichni by mě litovali třeba. Nebo tak já
25 jsem nepotřebovala zrovna jako vědět, že: „to je škoda to je strašně smutný že se ti
26 to stalo“, a podobně. To mě to přišlo takový přehnaný když bych to měla slyšet v tu
27 dobu. (..)

28 (10:05)

29 T: A myslíte si, že by takhle reagovali všichni?

30 R: To asi ne, tak každý je jinej. Někdo zas potřebuje, aby tak při něm někdo byl a
31 někdo zase chce v tu chvíli pak být sám. Také to záleží na typu člověka.

32 T: Spíš jsem myslela, když byste se zamyslela nad lidma, které okolo sebe máte, tak
33 jestli by takto reagovali všichni, nebo jestli by někdo reagoval jinak.

34 R: Myslím si, že někdo by určitě reagoval jinak z těch lidí.

1 T: A jak si myslíte, že by mohl jinak reagovat?
2 R: Tak třeba, že by to řekli, že by se z toho potřebovali vypovídat, tak aby prostě o
3 tom někdo věděl a aby na to nebyli sami.
4 T: Takže vlastně, že kdybyste to někomu řekla tak chápu to, že máte pocit že byste
5 ty ostatní lidi nějak zatížila?
6 R: To si zas nemyslím. (..)
7 (11:51)
8 T: A já se teďka zeptám na rodiče. Co si myslíte, že by se stalo, kdyby jste jim to
9 řekla?
10 R: Nevím upřímně. Já nevím, jak by reagovali.
11 T: A když se nad tím zamyslíte, tak vy je nějak znáte. Víte, jak reagují tak (..)
12 R: Prosím?
13 T: Že vlastně když se nad tím zamyslíte, tak je znáte a víte, jak reagují. A tak
14 kdybyste třeba, jaký máte fantazie o tom, jak by reagovali?
15 R: Já si to upřímně ani nedokážu představit. Jakože jak by na tohle měli reagovat.
16 T: Nebo, co by třeba říkali, co by dělali?
17 R: Jako myslím si, že oni by to určitě chtěli oznámit, což já jsem nechtěla, ale jak by
18 jinak reagovali, to mě nenapadá.
19 T: A co by třeba řekli? Co by vám na to řekli?
20 R: Nevím no ((nesrozumitelně))
21 T: Teď jsem nerozuměla, co jste říkala.
22 R: Že nevím nějak, co by říkali. Já si myslím, že to asi, že mám být dřív doma oni
23 by to vzali ze srandy, protože bych to chtěla tak aby se to tak bralo. Takže oni by to
24 vzali tak jak bych chtěla asi já.
25 T: Říkáte, že by to vzali ze srandy.
26 R: Jako myslím to v uvozovkách. Že když bych já chtěla, aby prostě z toho nedělali
27 vážnou věc, protože nechci, tak oni by z toho vážnou věc nedělali. ((rychle)) Oni by
28 se prostě přizpůsobili k tomu jak to chci brát já.
29 T: Ale vlastně před tím jste říkala, že si myslíte, že by to chtěli oznámit.
30 R: Jakoby za sebe by to chtěli udělat, ale když bych já nechtěla, tak si myslím že by
31 mě určitě do ničeho nenutili. Že prostě by pak třeba by se mě snažili přemluvit, ale
32 ve výsledku prostě by respektovali to, co chci já.

1 T: Chápu. Tak si říkám, když vlastně že je to moc hezký. Že si myslíte, že rodiče by
2 vlastně dali na vás a respektovali by vaše přání. (..) Tak teď přemýšlím, vlastně, že
3 jste jim to neřekla.

4 R: Protože, já jsme to ani náh neměla potřebu ze sebe dostat, někomu to říct. (..) Já
5 jsem prostě chtěla dělat že se nic nestalo a tak jsem to tak vzala a dělala jsem prostě
6 že se nic nestalo. ((rychle)) Mně to asi pomohlo, se s tím vyrovnat celkově.

7 (15:55)

8 T: A jak, a jak to máte teď?

9 R: ((pomalu)) Tak vlastně já už vůbec na to teďka náh nemyslím, nepřemejšlím nad
10 tím. A ani mě teďka nenapadá, že bych třeba musela jít za rodičema, nebo za
11 přítelem a říkat jim co se stalo a podobně.

12 T: A jak to teď cítíte, když si vzpomenete na to, co se vám stalo, tak jak vám teďka
13 je?

14 R: No já jsem asi náh ty city ohledně toho všechny tak nějak potlačila. Že to (..) asi
15 ve mně nic nevyvolává už, za tak, po tý době no. (..)

16 (17:12)

17 T: Chápu. A jsou třeba nějaký chvíle, kdy si na to vzpomenete?

18 R: Nějaký chvíle ani nějak nemám, že bych si na to sama od sebe vzpomněla.

19 T: Spíš jsem myslela, jestli jsou třeba nějaký situace, kdy se vám to připomene?

20 R: Nejsou (..)

21 T: A vy jste zmínila toho přítele.

22 R: No.

23 T: Jak to máte u něj?

24 R: Tak já mu plně důvěřuju ve všem, protože se už známe docela dlouho i před tím
25 vlastně jsme se znali. Známe se odmalička, takže já mu ve všem důvěřuju, takže já si
26 myslím že, mi to zas tak máme dobré.

27 T: A přemýšlela jste někdy, že byste mu to řekla?

28 R: Ne.

29 T: A teď když byste si představila, nebo když byste si vlastně představila, že byste
30 mu to řekla, jak si myslíte, že by reagoval?

31 R: No asi tak, že je to strašný, že mě strašně lituje a podobně by prostě (..)
32 ((šustění))

33 T: Já teď jenom slyším nějaký šustění, tak se musím zeptat, jestli je všechno
34 v pořádku?

1 R: To byla asi jenom bunda.
2 T: Tak jenom, jestli je všechno v pořádku?
3 R: Jo, jo. Určitě, tady klid.
4 ((pousmání))
5 T: Výborně, a jak to máte vlastně s jinýma věcma a svěřováním se?
6 (20:03)
7 R: Jako přítelovi?
8 T: Myslela jsem to obecně, ale i to můžete stáhnout na toho přítele.
9 R: Jo, ono tak obecně, ty rodiče vědej prakticky o všem, jinak co dělám. A přítel taky
10 ví všechno. To zas já jim všechno říkám jinak no (..) to mně to jinak nevádí no.
11 T: Tak si říkám, v čem je tady ta situace jiná?
12 R: Asi tím, že je to vůbec po těch pěti letech to někomu říkám no.
13 T: Se omlouvám teď jsem to moc nepochopila.
14 R: Že to po takový době vůbec říkám někomu.
15 T: Myslíte teď mě?
16 R: No no no (..)
17 T: Já jsem to myslela tak, že jste říkala, že vlastně přítelovi i rodičům v podstatě
18 všechno říkáte. Že se nějak svěřujete co se děje. Tak v čem, nebo přemýšlím, v čem
19 je to rozdílné, to znásilnění. To, že jste to nikomu neřekla.
20 R: No já nevím, no v čem je to jiný. Tak asi že ty ostatní věci jsou takový běžný no.
21 (..)
22 T: Napadá vás ještě něco, čím to může být?
23 (22:22)
24 R: Ne, nenapadá.
25 T: A kdybyste se podívala do budoucnosti.
26 R: No.
27 T: Dokážete si představit, že byste si o tom s někým promluvila?
28 R: To asi ne, to určitě u mě nebude hrozit, že bych o tom s někým mluvila
29 v budoucnosti.
30 T: A když se nad tím ještě zamyslíte, kdy by přišla nějaká situace, nebo chvíle kdy
31 by se to dalo říct?
32 R: Tak ono by se to dalo říct vlastně kdykoliv, když bych já chtěla. Ale já asi o tom
33 ani nemám potřebu mluvit s nikým. Nebo jako říkat jim to nebo tak, já to nemám,
34 nějak, nepociťuju to, že bych to musela jim říct.

1 T: Jo tomu rozumím, když si teď, když já se ptám pořád na to okolí a na to říkání to
2 někomu, protože na tom je vlastně založená ta moje diplomová práce. Tak jenom
3 proto se pořád točíme okolo toho.

4 R: Jo.

5 T: Když byste si představila že (..) Nebo, dokážete si představit, co by vám ublížilo
6 jaká reakce okolí by vám ublížila nebo pro vás byla nepříjemná?

7 R: Tak asi, když by pak tu vinu házeli na mě. Jako, že já jsem za to mohla a
8 podobně, no.

9 T: Napadá vás ještě něco jiného?

10 R: Nenapadá.

11 T: A co by na tom bylo zraňující, kdyby tady to dělali?

12 R: Prosím?

13 T: Ne, omlouvám se. Teď jsem se zeptala špatně, jak by to vypadalo, že by tu vinu
14 házeli na vás?

15 (25:15)

16 R: Jako když by říkali, že: „Můžeš si za to sama, ty jsi udělala tu a tu chybu...“,
17 nebo tak nějak. Já nevím, jak jinak by to asi mělo vypadat.

18 T: Jo a že vlastně by vám to přímo říkali.

19 R: No.

20 T: A co si myslíte, jaké reakce by pro vás byly podporující a pozitivní?

21 R: Pro mě nějak asi žádný. Já bych na to asi ani nechtěla nic slyšet. Prostě když už,
22 tak aby si to poslechli a nic na to neříkali.

23 T: A měli by třeba něco udělat?

24 R: Asi ne, z mojího hlediska, asi ne. Já bych ani nechtěla, aby něco dělali nebo tak.
25 Prostě aby to nechali bejt... A tak.

26 T: Jasně (..)

27 T: Teď tam byl nějaký nepříjemný hluk.

28 R: Tak to nevím to asi, jo on mi přítel psal esemesku ohledně večera. Takže to bylo
29 možná to. Já mám Skype v mobilu.

30 T: Já jsem si říkala, že za vámi slyším nějaký ptáky nebo nějaký venkovní zvuky.

31 R: No.

32 T: Tak to jo, to to vysvětluje.

1 R: No my máme teď, přítel je na počítači a já jsem vždycky na mobilu. A on mi
2 posílá esemesky. On je líný si dojít a něco mně říct. Teď si musí holt na odpověď
3 počkat. Má si dojít, když něco chce.

4 T: S tím souhlasím ((smích))

5 R: Prosím?

6 T: Že s tím souhlasím. Žádná lenost.

7 R: No, doufám, že mu nedošel čaj. ((smích))

8 T: A já bych se vás ještě zeptala. Co si myslíte, že si o znásilnění myslí lidé okolo
9 vás, jak to vnímají?

10 (28:20)

11 R: Tak o těch lidech co vím, tak ty to mají tak, že je to špatná věc. Je pravda, že od
12 některých nevím, co si myslí o tom, ale jako pár lidí vím, že si myslí, že je to
13 špatný. Že by se to nemělo dít a že za to může spíš jako ta doba prostě. Že se to
14 začíná stávat i jako módním trendem jako v uvozovkách, prakticky.

15 T: A jak to myslíte teďka?

16 R: No, jako že prostě ten systém i toho soudnictví nebo i těch lidí je takovej, že oni
17 to neřešej. Buď to neřešej, nebo bez tak soud udělá co. Tak pošle ho na nějakou dobu
18 do vězení a pak ho beztak pustí. Takže vlastně je to takový ten kolotoč, kdy prostě to
19 bude pořád, že se to bude pořád stávat. (..)

20 T: A no, ještě jsem se vás chtěla zeptat. Když vlastně, co byste poradila rodině, nebo
21 partnerovi ženy, která byla právě znásilněná. Co by měli dělat, jak by se měli
22 chovat?

23 R: No tak asi určitě nechat to, nebo neříkat jí, že prostě ona něco udělala a podobně.
24 Prostě, na druhou stranu i říkat to, co ona svým způsobem chce. Což je třeba i tady
25 ta útěcha. Některý to potřebujou. Pak vlastně určitě třeba přítel, aby potom to
26 neměla i třeba hnedka to chtít i z té milostné stránky. Měl by to všechno nechat na
27 ní. Že ona chce a né, že on po ní něco chce. ((rychle)) A ona prostě nechce a dělá to
28 jenom proto, že ho třeba miluje nebo tak.

29 T: Asi jak by měli reagovat rodiče?

30 (30:55)

31 R: No, tak měli by asi jako se snažit i o to, určitě dělat i to, co by chtěla ta dotyčná.
32 Ale taky třeba pokusit se ji přesvědčit ji o tom, aby se to nahlásilo. Protože pak se to
33 dá aspoň eliminovat na určitou dobu.

1 T: A jak by měli reagovat, a co by měli dělat kamarádi, kterým se ta žena svěří, nebo
2 kteří to ví?

3 R: Tak prostě, kdyby ta dotyčná potřebovala pomoct, tak jí třeba pomoct, nebo tak
4 jako bejt při ní prostě no.

5 T: A jak by to vypadalo, že by byli při ní?

6 R: No, jak to říct. (..) Já nevím. Třeba, kdyby chtěla si s tím zajít k psychologovi a
7 chtěla třeba, aby jí tam třeba její nejlepší kamarádka doprovodila, tak aby šla s ní.
8 Nebo, kdyby se z toho chtěla vyprávět aby jí vyslechla a tak podobně. (..)

9 T: Ještě bych se vrátila časově do té doby vlastně po tom, co se vám to stalo. Tak co
10 jste v té době nejvíc potřebovala?

11 R: Tak, já jsem v té době potřebovala prostě bejt pořád s těma kamarádama. Prostě
12 blbnout s nima, nemyslet na to.

13 T: A co ještě dál jste tam potřebovala?

14 R: Já si myslím, že asi nic, nevím.

15 T: A napadlo vás někdy, že byste vyhledala odbornou pomoc?

16 R: Ne, nenapadlo.

17 T: A přemýšlíte třeba o ní do budoucna?

18 R: Nepřemýšlím, já jsem se vlastně nějak s tím vyrovnala po svym, no.

19 T: Čím to vlastně bylo, že jste se s tím vyrovnala?

20 R: To bylo asi tím, jak jsem chodila pořád s někým ven prostě. Že jsem nebyla
21 doma, že jsem nebyla sama, že jsem neměla ani čas nad tím přemýšlet, že prostě
22 jsem si to naplánovala tak, abych neměla ani čas nad tím uvažovat co se stalo. (..)
23 Takže tak.

24 T: A bylo tam ještě něco, co v tom pomohlo?

25 (34:51)

26 R: Nevím, asi určitě i ten čas, ten je potřeba no. Nevím.

27 T: A co si myslíte, že s tím ten čas dělá?

28 R: No tak prostě to časem člověk tak jako spíš zapomíná, takže když si to nějak
29 nepřipouští, nebo tak, tak si myslím, že to prostě jde vytlačit natolik, aby na to
30 člověk svým způsobem zapomenul.

31 T: A po jak dlouhý době se vám tady to povedlo?

32 ((zvuky telefonu))

33 R: Já jen odepíšu.

34 T: V pořádku. Nic se neděje.

1 (..)
2 (37:40)
3 R: No už jsem tady.
4 T: Jo, tak já jsem se vás naposledy ptala, po jak dlouhé době si myslíte, že se vám,
5 že jste se s tím vyrovnala. Nebo kdy se to začalo zlepšovat?
6 R: Tak asi úplně jsem se s tím vyrovnala tak po těch třech letech, jako že už (..)
7 jsem, jako cítila, že je mi to jako nějak jedno no v uvozovkách. ((povzdechnutí))
8 T: A co to pro vás znamenalo že, vám to bylo jedno, nebo že vám to je jedno?
9 R: No jakože, (..) prostě jsem to asi natolik přebila tím, že vlastně jsem na to
10 nemyslela ani jako, že už já nevím. Ani jak to prostě popsat. Že už prostě jsem
11 pomalu ani nevěděla, že by se něco takového stalo. Nebo tak, jako, že už mě to ani
12 nenapadalo nebo tak.
13 T: Jo, vlastně už se pomalu blížíme ke konci toho rozhovoru. A tak bych se vás ještě
14 zeptala, jestli je ještě něco, cokoliv, co byste tady k tomu chtěla říct, co mělo být
15 řečeno, co je důležité.
16 R: (..) Asi to, že prostě, když ta dotyčná by potřebovala pomoc a cejtila by, že to
17 sama nezvládne, aby se nebála o ní si říct. Jako ty lidi spíš jako pomůžou nebo ty
18 psychologové pomůžou, a že když to někdo potřebuje tak si o to má říct. (..)
19 T: Jo. Děkuju vám.
20 R: Nemáte za co.
21 T: A vypnu nahrávání.

**Posudek vedoucího/opponenta bakalářské/diplomové práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Jméno a příjmení studenta/-tky: Petra Janová

Obor studia: Psychologie

Název práce: **Vliv reakce sociálního okolí na zpracování traumatu znásilnění u žen**

Vedoucí/oponent* práce: Mgr. Ing. Eva Dubovská

Technické parametry práce:

Počet stránek textu (bez příloh): 104

Počet stránek příloh: 69

Počet titulů v seznamu literatury: 31

0**	1	2	3	4
-----	---	---	---	---

Výběr tématu

Závažnost tématu

	x			
--	---	--	--	--

Oborová příslušnost tématu

	x			
--	---	--	--	--

Originalita tématu a jeho zpracování

	x			
--	---	--	--	--

Formální zpracování

Jazykové vyjádření (respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

	x			
--	---	--	--	--

Práce s odbornou literaturou a prameny (citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

		x		
--	--	---	--	--

Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

		x		
--	--	---	--	--

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

	x			
--	---	--	--	--

Využití výzkumných empirických metod

	x			
--	---	--	--	--

Využití praktických zkušeností

	x			
--	---	--	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešené problematice (samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

	x			
--	---	--	--	--

Naplnění cílů práce

	x			
--	---	--	--	--

Vyváženost teoretické a praktické části

	x			
--	---	--	--	--

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěla

v daném tématu

Návaznost kapitol a subkapitol

	x			
--	---	--	--	--

Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost výsledků v praxi

	x			
--	---	--	--	--

Vhodnost prezentace závěrů práce (publikace, referáty, apod.)

	X			
--	---	--	--	--

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

Ako si autorka vysvetľuje fakt, že hlavným zdrojom sekundárnej viktimizácie boli predovšetkým ženy – matky znásilnených žien?

Ako autorka pracovala počas (často emočne vypetých) rozhovorov so svojimi emóciami?

Celkové hodnocení práce (klady, nedostatky):

Veľmi pekná práca. V teoretickej časti autorka popisuje rôzne pohľady na problematiku znásilnenia, mýty o znásilnení a typy viktimizácie. V praktickej časti sa venuje podrobnému rozboru rozhovorov so štyrmi participantkami.

Autorka sa neľahkej témy chopila veľmi samostatne. Najsilnejšou časťou práce sú samotné rozhovory a ich analýza, ktorá prináša nepríjemné zistenia ohľadne sekundárnej viktimizácie obetí znásilnenia najbližšími rodinnými príslušníkmi. Doporučovala by som prácu alebo jej časť publikovať, ideálne v populárno-vedeckom časopise.

Silné stránky:

- Kvalitne prevedené rozhovory aj analýza
- Samostatný prístup
- Práca má potenciál na publikáciu výsledkov

Slabé stránky:

- Štylistika – občas autorka používa skôr hovorový štýl na úkor vedeckého
- Nevyvážený výber vzorky, všetky participantky spomínajú na skúmaný fenomén s odstupom pomerne dlhého času

Doporučení k obhajobě: doporučuji/~~nedoporučuji~~*

Navrhovaná klasifikace:

VÝBORNÝ

Datum, podpis: 28.8.2015

*
nehodící se, škrtněte

Posudek vedoucí diplomové práce na Pražské vysoké škole psychosociálních studií

Jméno a příjmení studenta/-tky: Bc. Petra Janová

Obor studia: Psychologie

Název práce: Vliv reakce sociálního okolí na zpracování traumatu znásilnění u žen

Oponentka: Mgr. Magdalena Koťová, Ph.D.

Technické parametry práce:

Počet stránek textu (bez příloh): ? (bibliografické údaje nenalezeny)

Počet stránek příloh: ? (bibliografické údaje nenalezeny)

Počet titulů v seznamu literatury: (bibliografické údaje nenalezeny)

0**	1	2	3	4
-----	---	---	---	---

Výběr tématu

Závažnost tématu

	X			
--	---	--	--	--

Oborová příslušnost tématu

	X			
--	---	--	--	--

Originalita tématu a jeho zpracování

	X	X		
--	---	---	--	--

Formální zpracování

Jazykové vyjádření (respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

		X		
--	--	---	--	--

Práce s odbornou literaturou a prameny (citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

	X	X		
--	---	---	--	--

Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

	X			
--	---	--	--	--

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

	X			
--	---	--	--	--

Využití výzkumných empirických metod

	X			
--	---	--	--	--

Využití praktických zkušeností

	X			
--	---	--	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešené problematice (samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

--	--	--	--	--

Naplnění cílů práce

	X			
--	---	--	--	--

Vyváženost teoretické a praktické části v daném tématu

	X			
--	---	--	--	--

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a

Návaznost kapitol a subkapitol

	X			
--	---	--	--	--

Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost výsledků v praxi

	X			
--	---	--	--	--

Vhodnost prezentace závěrů práce (publikace, referáty, apod.)

X				
---	--	--	--	--

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

Čím si autorka vysvětluje v rámci výzkumu popsané reakce matek?

Celkové hodnocení práce (klady, nedostatky):

O práci

Autorka se v práci zabývá zajímavou a aktuální tematikou znásilnění a jeho dopadů na psychiku ženy. V teoretické části práce pojednává o znásilnění jako takovém, o posttraumatické stresové poruše či o legislativním zakotvení trestného činu znásilnění v právním řádu ČR. Věnuje se i tematizaci historických diskursů, týkajících se znásilnění či viktimizaci a její typologii. V rámci empirické části diplomové práce nastiňuje autorka kvalitativní výzkumnou sondu, v níž se zabývá tím, jak ženy, které prošly zkušeností znásilnění, vnímají reakce svého okolí na prožité trauma. Čtyři polostrukturované rozhovory jsou zpracovány pomocí metody IPA.

Poznámky oponentky

Oceňuji volbu tématu (neb je důležité a v historii lidstva bohužel stále aktuální). Výrazným problémem bývá pro oběti znásilnění pocit viny, nezřídka jsou silně sekundárně viktimizovány svým okolím, a to bohužel i odborníky. Domnívám se, že zacílení a design výzkumné sondy umožňuje autorce (a čtenáři) získat zajímavý vhled do situace traumatizovaných obětí a možná nám pomůže uvědomit si, co bychom v rámci běžného kontaktu či v rámci odborné pomoci měli a neměli dělat.

Oceňuji zařazení historického kontextu (možná by bylo zajímavé jej trochu více propracovat – ale to je čistě osobní zájem oponentky o danou problematiku historických diskursů). Zajímavé je též zařazení tzv. netypických druhů znásilnění, o nichž se nezřídka mlčí, ato i v odborném tisku.

V rámci hodnocení empirické části práce lze poukázat na to, že v uvedeném typu kvalitativní výzkumné sondy je vhodnější používat výraz „participantka“, nikoli „respondentka“. Možná bych v rámci zacílení výzkumu ocenila i přítomnost otázky po tom, jaké byly a jsou reakce okolí, nikoli pouze po tom, jak jsou vnímány a prožívány. Autorka podrobně popisuje způsob vedení rozhovorů a toho si cením – zejména té skutečnosti, že se vzhledem k „těžkému tématu“ zabývala i ošetřením emocí. Scénář rozhovoru je dle mého názoru dobře vytvořen. Vítám zařazení kritické reflexe vlastního předporozumění autorky. Výzkum jsem četla s velkým zájmem a autorce tímto děkuji, za velmi zajímavou považuji zejména informaci o matkách participantek.

Z hlediska zpracování výzkumné sondy jen podotýkám, že diskuse je ze dvou třetin spíše výzkumným závěrem, diskuse jako taková začíná až na straně 98.

Text je psán vcelku kultivovaným jazykem, často se však bohužel vyskytují chyby (Česká Republika), věty bez přísudku či nevhodně umístěné nebo chybějící čárky. Textu by prospěla stylistická revize. Ocenila bych větší počet zahraničních zdrojů.

Doporučení k obhajobě: doporučuji

Navrhovaná klasifikace: výborně-velmi dobře

Datum, podpis: V Praze, dne 6.9. 2015

Mgr. Magdalena Koťová, Ph.D.

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized 'M' followed by a horizontal line extending to the right and a smaller 'K' below it.